

Հաստատում եմ՝

Գիտխորհրդի նախագահ

ռեկտոր՝ Ն. Խ. Մարիբեկյան

« 15 » 05 2018 թ

ԱՎԱՆԴԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆ

ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ

ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄԱՍՆԱԳԻՐ

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆԸ՝

091101.00.7 -«ՄՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱ»

ՈՐԱԿԱՎՈՐՈՒՄԸ՝

ԲԺՇԿ-ՄՏՈՄԱՏՈԼՈԳ

Երևան 2018թ.

Մասնագիտական կրթական ծրագրի մասնագիրը /ՄԿԾ/, նախատեսված է դիմորդների, ուսանողների, ակադեմիական անձնակազմի, շահակիցների և գործատուների համար:

Այն ներկայացնում է ծրագրի հիմնական հատկանիշների համառոտ ամփոփումը՝ իր մեջ ներառելով ուսումնառության նախատեսվող արդյունքները, մանրամասն տեղեկություններ ուսուցման, դասավանդման և գնահատման մեթոդների, ուսումնառության արդյունքների և յուրաքանչյուր մոդուլի բովանդակության մասին, որն ակնկալում է ուսանողը և որին կարող է հասնել, եթե նա լիարժեքորեն օգտվում է իրեն առաջարկվող և տրամադրվող ուսումնական հնարավորություններից:

1. Ընդհանուր դրույթներ

- Կրթական ծրագրի անվանումը և մասնագիտության թվանիշը՝ *091101.00.7-
«Ստոմատոլոգիա»*
- Որակավորումների ազգային շրջանակի մակարդակ՝ *Որակավորումների ազգային
շրջանակի 6-րդ, 7-րդ մակարդակ*
- ՄԿԾ-ի յուրացման ժամկետը՝ *5 տարի*
- Կրեդիտների քանակը՝ *300 /երեք հարյուր /*
- Շնորհվող որակավորումը՝ *Բժիշկ-ստոմատոլոգ*
- Բարձրագույն ուսումնական հաստատություն՝ *Ավանդական բժշկության համալսարան
/ԱԲՀ/*
- Կրթական ծրագիրը իրականացնող ֆակուլտետ՝ *Ստոմատոլոգիական*
- Կրթական ծրագրի ուսուցման ձևը՝ *Առկա*
- Կրթական գործունեությունն իրականացվում է՝ *ՀՀ պետական լեզվով
Օտարերկրացիների համար՝ անգլերեն լեզվով*
- Կրթական ծրագիրը լիցենզավորված և հավատարմագրված է՝ *Լիցենզիա - N 0002
Հավատարմագիր - N 128*

1.1. Ներածություն

ԱԲՀ-ի կողմից իրականացվող 091101.00.7 -«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության կրթական ծրագիրը /ՄԿԾ/ իրենից ներկայացնում է փաստաթղթերի համակարգ, որոնք մշակվել և հաստատվել են համալսարանի գիտական խորհրդի կողմից 15.05.2018թ-ին /արձանագրություն N 8/՝ աշխատաշուկայի պահանջներին և ՀՀ պետական կրթական նորմերի, ՈԱՇ-ի կրթական չափորոշիչներին համապատասխան, ինչպես նաև հաշվի են առնվել արտասահմանյան համանման բուհերի օրինակելի կրթական ծրագրերը:

ՄԿԾ-ն կարգավորում է՝ կրթական ծրագրի գործընթացի նպատակները, ակնկալվող արդյունքները, բովանդակությունը և դրա իրականացման պայմաններն ու տեխնոլոգիաները, շրջանավարտի պատրաստվածության որակի գնահատումը և իր մեջ ներառում է. ուսումնական պլանը, դասընթացների, դասախոսությունների և

առարկաների (մոդուլներ) աշխատանքային ծրագրերը և այլ նյութեր, ինչպես նաև ուսումնական և արտադրական պրակտիկաների անցկացման օրացուցային ուսումնական ժամկետները և համապատասխան կրթական տեխնոլոգիաների իրականացումն ապահովող մեթոդական նյութերը:

1.2. 091101.00.7 –«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ մշակման նորմատիվային փաստաթղթեր

ՄԿԾ մշակման նորմատիվային իրավական հիմքը կազմում են.

- «Կրթության մասին» ՀՀ օրենքը
- «Բարձրագույն և հետբուհական մասնագիտական կրթության մասին» ՀՀ օրենքը
- Մասնագիտական կրթության որակի ապահովման /ՈԱՇ/-ի կրթական չափորոշիչի պահանջները
- ՀՀ բարձրագույն մասնագիտական կրթության պետական կրթական չափորոշիչը:

1.3. Մասնագիտական կրթական ծրագրի ընդհանուր բնութագիրը

1.3.1. Մասնագիտական կրթական ծրագրի նպատակը /առաքելություն/

ՄԿԾ-ի նպատակն է՝

- պատրաստել բժշկական կրթության, բժշկագիտության և առողջապահության ոլորտի, աշխատաշուկայի պահանջներին համապատասխան, բանիմաց, բարձր բարոյականությամբ օժտված, բժիշկ-հիվանդ հարաբերության մեջ իրենց դերը գիտակցող բժիշկ-ստոմատոլոգներ, ովքեր.
  - ✓ կունենան հիմնարար և համակարգված ժամանակակից գիտելիք բուժ-ախտորոշիչ և կանխարգելիչ գործունեության վերաբերյալ,
  - ✓ ցուցաբերելով կլինիկական ճկուն մտածելակերպ, ուսումնառության ընթացքում ձեռք բերած տեսական ու գործնական գիտելիքները կկարողանան կիրառել պրակտիկ գործունեության ընթացքում,
- ստեղծել ֆունդամենտալ և պրակտիկ պայմաններ մասնագետների պատրաստման համար, հիմնվելով բժշկական կրթության միջազգային ստանդարտների, հայրենական ավանդույթների վրա, որն էլ կապահովի համալսարանի ուսանողների մրցակցելիությունը հայրենական և արտասահմանյան աշխատաշուկաներում:

ՄԿԾ-ի խնդիրն է՝

- պատրաստել այնպիսի բժիշկ-ստոմատոլոգներ, որոնք պահանջված և մրցունակ կլինեն հայրենական և միջազգային աշխատաշուկայում, կունենան գիտելիքներ և

կարողություններ՝ ապահովելու շարունակական կրթություն և զարգացնելու սեփական ներուժը՝ գիտակցելով մասնագիտական գործունեության ամբողջ պատասխանատվությունը և խորությունը:

- ստացած հիմնարար գիտելիքները և հմտությունները հիմք կհանդիսանան կլինիկական օրդինատուրայում կամ ասպիրանտուրայում հետագա կրթություն ստանալու համար:

1.3.2. ՄԿԾ-ի կառուցվածքը և նկարագիրը

ՄԿԾ-ի պաշտոնական տևողությունը 5 տարի է, 250 շաբաթ, այդ թվում՝ տեսական ուսուցումը, գործնական և լաբորատոր պարապմունքները, քննաշրջանները, ուսումնաարտադրական պրակտիկաները, արձակուրդները:

Կրթական ծրագրի ծավալը 1 ուսումնական տարում կազմում է 60 կրեդիտ:

Ուսանողի ուսումնական ծանրաբեռնվածության ծավալը սահմանված է շաբաթական 45 ժամ՝ ներառյալ լսարանային /30 ժամ/ և արտալսարանային /ինքնուրույն՝ 15 ժամ/ աշխատանքները:

Ծրագիրն ավարտվում է ամփոփիչ ատեստավորման քննությունների հանձնումով: Ամփոփիչ ատեստավորմանը թույլատրվում են մասնակցել ուսումնական պլանները լիովին կատարած ուսանողները: Ամփոփիչ ատեստավորման քննությունները բարեհաջող հանձնման դեպքում շրջանավարտին շնորհվում է բժիշկ-ստոմատոլոգի որակավորում:

ԱԲՀ-ի 091101.00.7 -«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ-ը բաղկացած է հետևյալ կրթամասերից՝

Տեսական դասընթացներ

- I. Հումանիտար, սոցիալ-բնագիտական դասընթացներ – 27 կրեդիտ
- II. Բնագիտական, մաթեմատիկական և բժշկակենսաբանական դասընթացներ - 95 կրեդիտ
- III. Կանխարգելիչ բժշկության դասընթացներ - 13 կրեդիտ

Կլինիկական և մասնագիտական դասընթացներ

- IV. Կլինիկական և մասնագիտական դասընթացներ
-Թերապևտիկ և վիրաբուժական հիվանդությունների դասընթացներ – 50 կրեդիտ

Մասնագիտական դասընթացներ

- Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի դասընթացներ - 33 կրեդիտ
- Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի դասընթացներ – 23 կրեդիտ
- Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի դասընթացներ - 21 կրեդիտ
- Մանկական հասակի ստոմատոլոգիայի դասընթացներ – 18 կրեդիտ

V. Ավանդական բժշկության դասընթացներ – 7 կրեդիտ

Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա – 10 կրեդիտ

Լրացուցիչ ընտրովի դասընթացներ

Ամփոփիչ ավարտական որակավորման քննություն (3 կրեդիտ), որը կրթական ծրագրի եզրափակիչ փուլն է, որի նպատակն է տեսական և գործնական մասնագիտական գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ստուգում՝ ըստ կրթական ծրագրի վերջնարդյունքների:

1.3.3. Դիմորդին ներկայացվող պահանջներ

- Դիմորդը պետք է ունենա պետական նմուշի վկայական՝ միջնակարգ, միջին մասնագիտական կամ նախնական մասնագիտական կրթության մասին:
- Դիմորդներին իրավունք է վերապահվում իրենց ընտրությամբ հանձնելու նշված երեք՝ «Կենսաբանություն», «Ֆիզիկա», «Քիմիա» մրցութային քննություններից երկուսը և «Հայոց լեզու»՝ որպես ոչ մրցութային առարկա:
- Ընդունելությունը կատարվում է ՀՀ կառավարության կողմից հաստատված ՀՀ բարձրագույն ուսումնական հաստատությունների ընդունելության կարգի:

2. 091101.00.7 -«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ-ն յուրացրած

շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության բնութագիրը

2.1. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության շրջանակը ներառում է.

առողջապահության ոլորտի ստանդարտներին և պահանջներին համապատասխան ստոմատոլոգիական ծառայությունների տրամադրման միջոցով բնակիչների առողջության պահպանում:

2.2. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության օբյեկտներն են՝

- ֆիզիկական անձիք /այսուհետ՝ հիվանդներ/
- բնակչությունը,
- ստոմատոլոգիական օգնության համար նախատեսվող և քաղաքացիների առողջության պահպանման պայմանների ստեղծման համար անհրաժեշտ միջոցների և տեխնոլոգիաների համախումբը:

2.3. ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության տեսակները հանդիսանում են.

- բժշկական,
- կազմակերպչական-կառավարման,
- գիտահետազոտական

2.4. Շրջանավարտի մասնագիտական գործունեության խնդիրները

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը, պետք է լուծի մասնագիտական գործունեության հետ կապված հետևյալ խնդիրները:

- բժշկական գործունեություն
  - կանխարգելիչ և հակահամաճարակաբանական միջոցառումների միջոցով ազգաբնակչության շրջանում հիվանդությունների կանխարգելում,
  - մասնակցություն կանխարգելիչ բժշկական զննումների, դիսպանսերացման և դիսպանսեր հսկողության միջոցառումներին,
  - տարբեր սեռատարիքային խմբերի ստոմատոլոգիական հիվանդությունների, ինչպես նաև մարդկանց առողջության վրա դրանց ազդեցության վերաբերյալ ինֆորմացիայի հավաքագրում և վերլուծություն,
  - ստոմատոլոգիական հիվանդությունների և հիվանդների պաթոլոգիական դրության ախտորոշում,
  - հիվանդների սուր վիճակների ախտորոշում,
  - ժամանակավոր անաշխատունակության փորձաքննության անցկացում և մասնակցություն այլ բժշկական փորձաքննությունների,
  - ամբուլատոր և ցերեկային ստացիոնարի պայմաններում ստոմատոլոգիական օգնության տրամադրում,

- մասնակցությունն արտակարգ իրավիճակների պայմաններում առաջին բուժօգնության ցուցաբերման գործընթացին, այդ թվում մասնակցություն բժշկական տարհանմանը,
- մասնակցությունն ստոմատոլոգիական հիվանդություններով հիվանդների բժշկական վերականգնողական և առողջարանային բուժմանը,
- ազգաբնակչության, հիվանդների և նրանց ընտանիքների մոտիվացիայի ձևավորում՝ ուղղված սեփական և շրջապատի առողջության պահպանմանը և ամրապնդմանը,
- հիվանդներին՝ բուժական բնույթի հիմնական հիգիենիկ միջոցառումների ուսուցում, որը կնպաստի ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելմանը և առողջության ամրապնդմանը,
- **կազմակերպչական-կառավարման գործունեություն**
  - բժշկական հաստատություններում և նրանց կառուցվածքային ստորաբաժանումներում ստոմատոլոգիական օգնության կազմակերպման հիմնական սկզբունքների կիրառում,
  - ստոմատոլոգիական բժշկական հաստատություններում հիվանդների և բուժանձնակազմի համար բարենպաստ պայմանների ապահովում,
  - բժշկական հաստատություններում բժշկական փաստաթղթերի վարում,
  - բժշկական փորձաքննության անցկացման կազմակերպում,
  - մասնակցություն հիվանդներին տրամադրվող ստոմատոլոգիական օգնության որակի գնահատմանը,
  - ինֆորմացիոն անվտանգության պահպանման հիմնական պահանջների կատարում,
- **գիտահետազոտական գործունեություն**
  - բժշկական գրականության և պաշտոնական վիճակագրությունների վերլուծություն, մասնակցություն վիճակագրական վերլուծությունների անցկացմանը և ստացված արդյունքների հանրայնացում,
  - մասնակցություն առողջապահության բնագավառում գիտահետազոտական խնդիրների լուծմանը, որոնք վերաբերում են ախտորոշմանը, բուժմանը, բժշկական վերականգնմանը և կանխարգելմանը:

3. 091101.00.7 –«Ստոմատոլոգիա» ՄԿԾ-ի յուրացման արդյունքում

ձևավորվող մասնագիտական գործունեության բնութագիրը

ՄԿԾ-ի յուրացման արդյունքները որոշվում են շրջանավարտի կողմից ձեռք բերված որակներով, այն է՝ նրա՝ գիտելիքները, կարողությունները և անձնական որակները կիրառելու ընդունակությամբ՝ ըստ մասնագիտական գործունեության խնդիրների:

ՄԿԾ յուրացման արդյունքում շրջանավարտի մոտ պետք է ձևավորվեն ընդհանրական, ընդհանուր մասնագիտական և մասնագիտական վերջնարդյունքներ:

Շրջանավարտը, որը յուրացրել է ստոմատոլոգիայի ՄԿԾ-ն, պետք է տիրապետի հետևյալ ընդհանրական վերջնարդյունքների՝

ԸՎ	Ընդհանրական վերջնարդյունքներ
ԸՎ-1	Ունենա վերացական մտածողություն, համադրելու և վերլուծելու ունակություն հումանիտար, բնագիտական, բժշկականսաբանական և կլինիկական գիտությունների մեթոդները մասնագիտական և սոցիալական գործունեության ընթացքում:
ԸՎ-2	Կարողանա փիլիսոփայական գիտելիքները կիրառել աշխարհայացքի ձևավորման մեջ:
ԸՎ-3	Կարողանա վերծանել հասարակության պատմական զարգացման հիմնական էտապները և օրինաչափությունները քաղաքացիական դիրքորոշման ձևավորման համար:
ԸՎ-4	Կարողանա գործել ոչ ստանդարտ իրավիճակներում, կրի սոցիալ-բարոյական պատասխանատվություն ընդունած որոշումների համար
ԸՎ-5	Պատրաստ լինի ինքնազարգացման, ինքնակրթման, ստեղծագործական կարողության կիրառմանը, հրապարակային խոսքին, քննարկումներ և բանավեճ վարելու մասնագիտական բովանդակության տեքստեր խմբագրելու:
ԸՎ-6	Կարողանա օգտագործել ֆիզիկական դաստիարակության մեթոդներն ու միջոցները՝ սոցիալական և մասնագիտական լիարժեք գործունեություն ապահովելու համար:
ԸՎ-7	Կարողանա ցուցաբերել I օգնության և պաշտպանության մեթոդներ արտակարգ իրավիճակների պայմաններում:
ԸՎ-8	Կարողանա ցուցաբերել կոլեկտիվում աշխատելու պատրաստակամություն, հանդուրժել սոցիալական, էթնիկ, դավանական և մշակութային տարբերությունները:

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը պետք է տիրապետի հետևյալ ընդհանուր մասնագիտական վերջնարդյունքների՝

ԸՄՎ	Ընդհանրական մասնագիտական վերջնարդյունքներ
ԸՄՎ-1	Տեղեկատվական անվտանգության հիմնական պահանջներից ելնելով՝ կարողանա լուծել մասնագիտական գործունեության հիմնական խնդիրները՝ օգտագործելով տեղեկատվական, մատենագիտական ռեսուրսները, բժշկական սաքսանական տերմինաբանությունը, տեղեկատվական-հաղորդակցական տեխնոլոգիաները:
ԸՄՎ-2	Կարողանա մասնագիտական գործունեություն ծավալելիս հաղորդակցվել մայրենի և օտար լեզուներով՝ բանավոր և գրավոր:
ԸՄՎ-3	Կարողանա մասնագիտական գործունեության մեջ կիրառել բարոյահոգեբանական, դեոնտոլոգիական սկզբունքները և իրավական գիտելիքների հիմունքները:
ԸՄՎ-4	Կարողանա և պատրաստակամ լինի վերլուծել սեփական գործունեության արդյունքները՝ մասնագիտական սխալները կանխելու նպատակով:
ԸՄՎ-5	Բժշկական հիմնարկներում աշխատանքի կազմակերպում և բժշկական փաստաթղթերի վարում:
ԸՄՎ-6	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս կարողանա կիրառել ֆիզիկոքիմիական, մաթեմատիկական և այլ բնագիտական հիմնական հասկացություններն ու գիտելիքները:
ԸՄՎ-7	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս, կարողանա կիրառել բժշկական դեղամիջոցներ և այլ նյութեր, ինչպես նաև դրանց համադրությունները:
ԸՄՎ-8	Մասնագիտական խնդիրները լուծելիս կարողանա գնահատել մարդու օրգանիզմում մորֆոֆունկցիոնալ վիճակները, ֆիզիոլոգիական և ախտաբանական պրոցեսները՝ հաշվի առնելով նրանց տարիքային առանձնահատկությունները:
ԸՄՎ-9	Կարողանա ցուցաբերել առաջնային նախաբժշկական օգնություն (բժշկասանիտարական) և կազմակերպել հիվանդների խնամքը:
ԸՄՎ-10	Կարողանա կիրառել բժշկական և ստոմատոլոգիական օգնության համար նախատեսված բժշկական գործիքներ և սարքավորումներ:

ՄԿԾ-ն յուրացրած շրջանավարտը պետք է տիրապետի հետևյալ մասնագիտական վերջնարդյունքների:

Կանխարգելիչ գործունեություն

ՄՎ	Մասնագիտական վերջնարդյունք
ՄՎ-1	Կարողանա և պատրաստակամ լինի իրականացնել առողջության պահպանմանն ու ամրապնդմանն ուղղված համալիր միջոցառումներ՝ ներառելով առողջ ապրելակերպի ձևավորումը, հիվանդությունների առաջացման և տարածման կանխարգելումը, վաղ ախտորոշումը, դրանց ծագման և զարգացման պայմանների և պատճառների հայտնաբերումը, ժառանգական հիվանդությունների գենոտիպային և ֆենոտիպային դրսևորումները, դիմաճնտալային ապարատի բնածին խանգարումների գենետիկական հիմքերը, ինչպես նաև մարդու առողջության վրա ազդող շրջակա միջավայրի վնասակար ազդակների վերացումը:
ՄՎ-2	Կարողանա և պատրաստ լինի անցկացնել կանխարգելիչ բժշկական հետազոտություններ, դիսպանսերացում, և իրականացնի ստոմատոլոգիական ախտաբանությամբ հիվանդների դիսպանսեր հսկողություն:
ՄՎ-3	Կարողանա և պատրաստակամ լինի անցկացնել հակահամաճարակաբանական միջոցառումներ, բնակչության պաշտպանության կազմակերպում, հատկապես վտանգավոր վարակների օջախներում, ռադիացիոն իրավիճակի վատացման, բնական աղետների և այլ արտակարգ իրավիճակների դեպքում:
ՄՎ-4	Կարողանա անցկացնել ստոմատոլոգիական հիվանդությունների տեղեկատվական բժշկավիճակագրական վերլուծություն՝ սոցիալ-հիգիենիկ տեսանկյունից:

Ախտորոշիչ գործունեություն

ՄՎ-5	Կարողանա լսել և վերլուծել հիվանդի գանգատները, անամնեզի տվյալները, զննման, լաբորատոր, գործիքային, ախտաբանաանատոմիական և այլ հետազոտությունների արդյունքները՝ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հայտնաբերման կամ ժխտման նպատակով:
ՄՎ-6	Կարողանա ախտորոշել ստոմատոլոգիական հիվանդությունների և խնդիրների նոզոլոգիաները, միջազգային ստատիստիկ դասակարգմանը համապատասխան հիմնական ախտաբանական վիճակները, հիվանդությունների ախտանիշներն ու համախտանիշները:
ՄՎ-7	Կարողանա անցկացնել ժամանակավոր անաշխատունակության փորձաքննություն, մասնակցել բժշկասոցիալական փորձաքննությանը և արձանագրել մարդու կենսաբանական մահվան փաստը:

Բուժական գործունեություն

ՄՎ-8	Կարողանա որոշել տարբեր ստոմատոլոգիական հիվանդությունների նոզոլոգիաներով հիվանդների վարման տակտիկան:
ՄՎ-9	Կարողանա վարել տարբեր տարիքային խմբերի ստոմատոլոգիական հիվանդությունների բուժումը ամբուլատոր պայմաններում և ստացիոնարում:
ՄՎ-10	Կարողանա ցուցաբերել բժշկական օգնություն արտակարգ իրավիճակներում, ինչպես նաև մասնակցել բժշկական տարհանմանը:

Վերականգնողական գործունեություն

ՄՎ-11	Կարողանա որոշել բնական բուժիչ ազդակների, դեղանյութերի, ոչ դեղորայքային թերապիայի և բուժման այլ մեթոդների կիրառումը բժշկական վերականգնողական և առողջարանային բուժման կարիք ունեցող ստոմատոլոգիական հիվանդների մոտ:
-------	---

Հոգեբանամանկավարժական գործունեություն

ՄՎ-12	Կարողանա ուսուցանել ազգաբնակչությանն առողջացման բնույթի հիմնական հիգիենիկ միջոցառումները, հիմնական ֆիզիոլոգիական ցուցանիշների ինքնահսկողության հմտությունները, որոնք նպաստում են առողջության պահպանմանն ու ամրապնդմանը, ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելմանը:
ՄՎ-13	Կարողանա ծավալել լուսավորչական գործունեություն՝ առողջ կենսակերպ վարելու հմտություններով և ռիսկի ազդակները վերացնելու նպատակով:

Կազմակերպչակառավարական գործունեություն

ՄՎ-14	Կարողանա կիրառել ազգաբնակչության առողջության պահպանման կազմակերպման և կառավարման հիմնական սկզբունքները բժշկական կազմակերպություններում և նրանց կառուցվածքային ստորաբաժանումներում:
ՄՎ-15	Կարողանա բժշկավիճակագրական ցուցանիշներից ելնելով մասնակցել ստոմատոլոգիական օգնության ցուցաբերման որակի գնահատմանը:

Գիտահետազոտական գործունեություն

ՄՎ-16	Կարողանա ապացուցողական բժշկության հիման վրա վերլուծել և հանրությանը ներկայացնել բժշկական տեղեկատվություն, հետազոտության թեմայի վերաբերյալ ազգային և արտասահմանյան փորձը:
ՄՎ-17	Կարողանա մասնակցել գիտական հետազոտությունների անցկացմանը:
ՄՎ-18	Կարողանա մասնակցել ազգաբնակչության առողջության պահպանմանն ուղղված նոր մեթոդների ներդրմանը:

4.191101.00.7 –«Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության ՄԿԾ-ի իրականացման ժամանակ ուսումնական գործընթացի բովանդակությունը և կազմակերպումը կանոնավորող փաստաթղթեր

ՄԿԾ-ն իրենից ներկայացնում է փաստաթղթերի համակարգ, որը թարմացվում է՝ հաշվի առնելով առողջապահության, գիտության, մշակույթի, տնտեսական, տեխնիկայի, տեխնոլոգիաների և սոցիալական ոլորտները:

Մասնագիտական կրթական ծրագրի բովանդակությունը, կրթական գործընթացի կազմակերպումը և իրականացումը ներկայացնող փաստաթղթեր.

- 4.1. Ըստ առարկաների ձևավորվող վերջնարդյունքներ
- 4.2. Ուսումնական պլան
- 4.3. Տարեկան օրացուցային ուսումնական գրաֆիկ
- 4.4. Առարկաների աշխատանքային ծրագրեր
- 4.5. Ուսումնաարտադրական պրակտիկաների ծրագրեր:

ՄԿԾ-ի իրականացման ժամանակ նախատեսվում են ուսումնաարտադրական պրակտիկաների հետևյալ տեսակները՝

▪ Բուժքրոջ օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	II կուրս	4-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /թերապևտ/ օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	III կուրս	6-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /վիրաբույժ/ օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Բժիշկ-ստոմատոլոգի /օրթոպեդ/ օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	IV կուրս	8-րդ կիսամյակ
▪ Մանկական բժիշկ ստոմատոլոգի օգնական	2 կրեդիտ	2 շաբաթ	V կուրս	9-րդ կիսամյակ

Ուսումնաարտադրական պրակտիկան անցկացվում է համապատասխան կլինիկաներում՝ հերթապահությունների ձևով կամ ցիկլերով, ինչպես նաև համալսարանի կառուցվածքային ստորաբաժանումներում:

5.6. Պետական ամփոփիչ ատեստավորում:

Սա իր մեջ ներառում է պետական քննությունների նախապատրաստումը և հանձնումը:

Ամփոփիչ ատեստավորման պետական քննություններ՝

- 1. Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա
- 2. Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա
- 3. Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա
- 4. Մանկական հասակի ստոմատոլոգիա, Օրթոդոնտիա

5. Ուսուցման և դասավանդման մոտեցումներ

Դասավանդումը և ուսուցումն իրականացվում է խմբային ձևաչափով, իսկ սեմինար, գործնական աշխատանքները և պրակտիկան ներառում են ձևավորված փոքրաթիվ խմբեր: Դասավանդման մեթոդները խրախուսում են ուսանողակենտրոն մոտեցում ուսուցման բոլոր փուլերում՝ խրախուսելով ուսանողի անհատական զարգացումը, մասնագիտական կարողությունների համաչափ աճը, մասնագիտական տեղեկատվության ձեռքբերման հարցում վերջինիս ինքնուրույնությունը, ինչպես նաև անհատական վերլուծական ունակությունները և քննադատական մտածողությունը: Ուսուցման և դասավանդման մոտեցումներն ապահովում են գիտելիքների աստիճանական ավանդում՝ ըստ բարդության, ինչպես նաև հմտությունների և կարողությունների անընդմեջ զարգացում՝ ըստ մասնագիտական կայացման հիմնական պահանջների:

Դասավանդումն իր մեջ ներառում է դասախոսություններ, սեմինարներ, գործնական /անհատ/ պարապմունքներ, խորհրդատվություն և գործնական դասընթացներ:

Դասախոսություններ – ընդլայնված և համահունչ փաստերի հաջորդականության ներկայացման հնարավորություն,

Սեմինարներ – խմբային և անհատական ստեղծագործականի, քննարկումների և անդրադարձի թողարկում, քննադատական մտածողության զարգացում,

Գործնական պարապմունքներ – փորձարարության և թեմայի, փաստաթղթերի և նյութերի վերլուծության և քննարկման հնարավորություն,

Աջակցվող ինքնուրույն ուսում՝ ընթացիկ նյութերի օգտագործմամբ - անհատական հետազոտության և զարգացման աջակցում,

Անհատական խորհրդատվություն - Ինքնուրույն ուսման ավելի ընդլայնված, խոր վերլուծության և աջակցության հնարավորության տրամադրում:

6. ՄԿԾ-ի յուրացման որակի գնահատման չափանիշները և մեթոդները:

«Ստոմատոլոգի» մասնագիտության ՄԿԾ-ի շրջանակներում կիրառվող գնահատման մեթոդաբանությունը հիմնվում է ուսանողների գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների օբյեկտիվության և չափելիության վրա՝ փաստող, ուղղորդող և խրախուսող գործառնություններով: Գնահատվում են ուսանողի՝ գիտելիքը, ունակությունները, կարողությունները, ինքնուրույնությունը և ակտիվությունը: Ուսանողի անհատական մասնագիտական աճը օբյեկտիվ դիտարկելու նպատակով

գնահատման կարգը դիտարկում է նախնական /սկզբնական/ վիճակը և վերջնական /ելքային/ արդյունքը:

Դասընթացների գնահատման մեթոդներից են՝

- գրավոր թեստային, միջանկյալ գրավոր և/կամ բանավոր քննություն, ինքնուրույն նախագծեր, բանավոր հարցումներ և հարցազրույցներ,

- գնահատման ընթացքում կիրառվում է տառային և վարկանիշային գնահատում /100 միավոր/, համաձայն յուրաքանչյուր առարկայի գնահատման համար ընտրված բաղադրիչների:

Գնահատման մանրամասները տես՝ «ԱԲՀ ուսանողների գիտելիքների գնահատման» կարգում:

Սովորողների յուրացման որակի գնահատումը ներառում է առաջադիմության միջանկյալ և պետական ամփոփիչ ատեստավորման ընթացիկ հսկողություն:

Գնահատման համակարգերի միջոցներն ու տեխնոլոգիաները տրվում է յուրաքանչյուր առարկայի աշխատանքային ծրագրերում՝ ստուգարքների և քննությունների ձևով:

Գնահատման համակարգի հիմնական միջոցները ներառում են ստուգողական հարցեր, թեստային հարցեր, իրավիճակային խնդիրներ, ռեֆերատների թեմաներ և հսկողության այլ միջոցներ, որոնք թույլ են տալիս գնահատել սովորողի ձևավորված կարողության աստիճանը: Ուսման ընթացքում օգտագործվում են հսկողության հետևյալ տեսակները՝

- Բանավոր հարցում
- Գրավոր աշխատանքներ

Առաջադիմության ընթացիկ հսկողության տեսակներից յուրաքանչյուրն առանձնանում է ըստ կարողությունների հայտնաբերման եղանակի՝

- Դասախոսի և ուսանողի զրույցի ընթացքում
- Գրավոր նյութերի ստեղծման և ստուգման ընթացքում

Բանավոր հարցումը թույլ է տալիս գնահատել ուսանողի մտահորիզոնն ու գիտելիքները, պատասխանը տրամաբանորեն կառուցելու ունակությունը, բանավոր խոսքի տիրապետմանը և այլ հմտություններ: Գրավոր պատասխանները թույլ են տալիս դասախոսին տնտեսել ժամանակը, ստուգել գնահատման հիմնավորումը և փոքրացնել սուբյեկտիվ մոտեցման աստիճանը՝ հիմնվելով ուսանողի անհատական ընդունակությունների վրա:

Հսկողության ամեն տեսակն իրականացվում է որոշակի ձևերի օգնությամբ, որոնք կարող են նույնը լինել մի քանի տեսակ հսկողության համար, օրինակ՝ բանավոր և գրավոր քննություն, ինչպես նաև սպեցիֆիկ: Համապատասխանաբար, հսկողության որոշ ձևերի շրջանակներում կարող են համադրվել դրա մի քանի տեսակները (օր.՝ առարկայից քննությունը կարող է ներառել ինչպես բանավոր, այնպես էլ գրավոր փորձություն): Հսկողության ձևերն են՝ ռեֆերատ, թեստ, ստուգողական աշխատանք, հարցում, ստուգարք, քննություն:

- Սովորողները պետական ամփոփիչ ատեստավորման թույլատրվում են ուսումնական պլանով նախատեսված մասնագիտական ծրագրի առարկաների ծավալային ուսումնասիրությունից հետո:
- Պետական ատեստավորման միջառարկայական ամփոփիչ քննությունը իրականացվում է փուլերով և ներառում է հետևյալ պարտադիր ատեստավորման քննությունները.
  - գործնական հմտությունների յուրացման մակարդակի ստուգում,
  - տեսական պատրաստվածության մակարդակի ստուգում՝ թեստային քննության միջոցով,
  - բանավոր քննություն՝ կոնկրետ մասնագիտական խնդիրներ լուծելու հմտությունների գնահատում:

Ավարտական ամփոփիչ ատեստավորումը հաջող հանձնած սովորողներին տրվում է դիպլոմ՝ մասնագիտացումն ավարտելու մասին: Այն ուսանողները, որոնք անբավարար են ստացել ատեստավորումից կամ թերի են թողել ծրագիրը, ստանում են տեղեկանք՝ համալսարանի կողմից սահմանված նմուշով:

7. ՄԿԾ-ի իրականացման պայմանները

7.1. Մասնագետի պատրաստման կադրային ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացումը ապահովվում է գիտամանկավարժական կադրերի կողմից, որոնք, որպես կանոն, ունեն հիմնական կրթություն, որն համապատասխանում է դասավանդվող առարկայի պրոֆիլին, և համակարգված զբաղվում են գիտական և (կամ) գիտամեթոդական գործունեությամբ:

Գիտական կոչում և (կամ) գիտական աստիճան ունեցող դասախոսների մասնաբաժինը պետք է կազմի տվյալ ՄԿԾ ծրագրով ուսումնական գործընթացն ապահովող դասավանդողների ընդհանուր թվի ոչ պակաս, քան 50 տոկոսը:

Մասնագիտական կրթական ծրագրերի ուսումնական գործընթացն ապահովող դասախոսներն ունեն հիմնական կրթություն և առնվազն 52 տոկոսն ունեն դասավանդվող առարկայի պրոֆիլին համապատասխան գիտական աստիճաններ կամ գիտական կոչումներ:

Մասնագիտական տեսական և գործնական ուսուցման բովանդակության ընդհանուր կառավարման մեջ կարող է ներգրավվել համապատասխան մասնագիտական ոլորտի բարձր որակավորում ունեցող մասնագետը:

7.2. Ուսումնական գործընթացի ուսումնամեթոդական և տեղեկատվական ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ-ն ապահովվում է ԸԿԾ բոլոր ուսումնական դասընթացների առարկաների (մոդուլների) համար նախատեսված ուսումնամեթոդական փաստաթղթերով և նյութերով:

Ուսանողների արտալսարանային աշխատանքներն ունեն մեթոդական աջակցություն և դրանց կատարման համար անհրաժեշտ ժամանակի հիմնավորում:

Յուրաքանչյուր ուսանողն ունի հասանելիություն էլեկտրոնային գրադարանային համակարգին, որը պարունակում է ուսումնասիրվող հիմնական առարկաների հետ կապված հրապարակումները:

7.3. Ուսումնական գործընթացի նյութատեխնիկական ապահովում

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացնող ԱԲՀ-ն ունի նյութատեխնիկական անհրաժեշտ հենք, որը ապահովում է ուսանողների բոլոր տեսակի՝ առարկայական և միջառարկայական ուսուցման, լաբորատոր, գործնական և գիտահետազոտական աշխատանքների իրականացումը, որոնք նախատեսված են բուհի ուսումնական պլանով և համապատասխանում են գործող սանիտարական և հակահրդեհային կանոնակարգերին ու նորմերին:

Մասնագետի պատրաստման ՄԿԾ իրականացման համար Համալսարանն ունի հետևյալ նյութատեխնիկական ապահովումը:

Բուհում օգտագործվում են էլեկտրոնային նյութեր և ուսումնական պրոցեսի համար ունի համացանցին միացված առնվազն 18 համակարգիչ: Ուսանողներն ուսուցման ընթացքում ապահովված են համակարգչային լսարաններով:

8. Համալսարանի ուսանողների ընդհանուր կրթական կարողությունների զարգացումն ապահովող սոցիալ-մշակութային միջավայրի բնութագիրը:

Դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպումը արտացոլված էն Համալսարանի կանոնակարգերում և կարգերում, համալսարանի դաստիարակչական աշխատանքի պլաններում, ամբիոնների և դասախոսների տարեկան աշխատանքային պլաններում:

Դաստիարակչական աշխատանքի ներբուհական ներքին ակտեր են հանդիսանում հրամանները, կանոնակարգերը, ծրագրերը, հրահանգները, ծառայողական գրությունները և այլ փաստաթղթերը, որոնք կարգավորում են դաստիարակչական գործունեությունը:

Դաստիարակչական աշխատանքի պլանը ներառում է ավանդական միջոցառումներ՝ հաշվի առնելով ուսանողների տարիքային և հոգեբանական առանձնահատկությունները, երիտասարդական քաղաքականության առաջնահերթությունները, երկրի և բուհի պատմական հիշարժան տարեթվերը, նախատեսում է մի շարք միջոցառումներ՝ ուղղված ուսանողների քաղաքացիական և հայրենասիրական, մշակութային-բարոյական, մասնագիտական-աշխատանքային դաստիարակությանը, մանագիտական կողմնորոշմանը, գիտամեթոդական ապահովմանը, ուսանողների սոցիալական պաշտպանությանը, դաստիարակչական աշխատանքի նյութատեխնիկական բազայի բարելավմանը:

Զգալի աշխատանք իրականացնում է նաև ուսանողական խորհուրդը:

Դաստիարակչական աշխատանքի իրականացման ընթացքում բուհի աշխատակիցները օգտագործում են տարբեր աշխատանքներ՝ անհատական աշխատանք ուսանողների հետ, ուսանողական գիտական ընկերության գործունեություն, մասնագիտական ծրագրերի և նախագծերի իրականացում, նորարարական գործունեություն, համագործակցություն սոցիալական գործընկերների հետ՝ քաղաքային, մարզային և միջտարածաշրջանային մակարդակներում:

Դաստիարակչական նպատակներով Համալսարանում լայնորեն օգտագործվում են ուսուցման գործընթացի հնարավորությունները: Մասնավորապես, հումանիտար

առարկաների աշխատանքային ուսումնական ծրագրերի մեջ ներառված են բարոյական, մարդասիրական և հայրենասիրական դաստիարակության, ինչպես նաև հոգեբանության, մշակութաբանության, հայոց լեզվի և խոսքի մշակույթի վերաբերյալ հարցեր: Ուսումնական ծրագրերում առկա է արտահայտված մշակութաբանական բաղադրիչ: Բնագիտական և կլինիկական ցիկլերի առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում լայնորեն նշվում են նաև հայրենական գիտնականների ձեռքբերումները:

Ուսանողների ֆիզիկական դաստիարակությունն ուղղված է առողջ ապրելակերպի ձևավորմանը, մասնակցություն տարբեր մակարդակների (մարզային կամ հանրապետական) սպորտային մրցույթներին և այլն:

Համալսարանն ունի բավականին արդյունավետ կազմակերպչական կառուցվածք, որն ապահովում է շրջանավարտների մոտ ընդհանուր մշակութային (սոցիալական և անհատական) որակների զարգացումը: Դաստիարակչական աշխատանքի կազմակերպման և կատարելագործման մեջ կա զգալի ներուժ, ձևավորված կառուցվածքի շրջանակներում նոր հնարավորությունների որոնման հնարավորություն:

9. Հետագա ուսման հնարավորությունները

091101.00.7-«Ստոմատոլոգիա» ՄԿԾ-ն յուրացրած բժիշկ-ստոմատոլոգը պատրաստ է կրթությունը շարունակելու համապատասխան մասնագիտական ծրագրերով օրդինատուրայում և ասպիրանտուրայում /տեսական ամբիոններ/:

Հաստատում են

Գլխավորի նախագահ

Ն. Խ. Մարկրելյան

« 15 » 05 2018 թ

Հավելված

091101.00.7 «Մանուստրոլոգիա» մասնագիտության /անընդհատ և ինտեգրացված / ՄԿԾ ըստ տարիների, կիսամյակների և դասընթացների /Առարկաների մոդուլ/

I կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
Հայոց լեզու	1	2	Հայոց լեզու	2	2
Հայոց պատմություն	1	3			
Ֆիզդաստիարակություն	1	-	Ֆիզդաստիարակություն	2	-
Լատիներեն	1	2	Լատիներեն	2	2
			Բժշկության պատմություն	2	3
Ընդհանուր հոգեբանություն	1	3			
			Բժշկական հոգեբանություն	2	2
Օտար լեզու	1	3	Օտար լեզու	2	2
			Բժշկական ֆիզիկա	2	3
Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	1	3	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	2	2
Ընդհանուր քիմիա	1	3	Կենսաօրգանական քիմիա	2	3
Կենսաբանություն	1	5	Կենսաբանություն	2	3
Մարդու անատոմիա	1	4	Մարդու անատոմիա	2	4
			Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	2	4
Բույսերի մորֆոլոգիա, ֆիզիոլոգիա	1	2			

II կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	կիսամյակ	կիսամյակ	կրեդիտ
			Փիլիսոփայություն	4	3
Ֆիզդաստիարակություն	3	-	Ֆիզդաստիարակություն	4	-
Կենսաքիմիա	3	4	Կենսաքիմիա, բ/խ կենսաքիմիա	4	$\frac{2}{2}$
Մարդու անատոմիա, գ/պ անատոմիա	3	$\frac{2}{2}$			
			Տոպոգրաֆիկ անատոմիա	4	2
Նորմալ ֆիզիոլոգիա	3	4	Նորմալ ֆիզիոլոգիա, ղ/ծ ֆիզիոլոգիա	4	$\frac{2}{2}$
Մանրէաբանություն	3	4	Մանրէաբանություն, բ/խ մանրէաբանություն	4	$\frac{2}{2}$
Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բ/խ հյուսվածաբանություն	3	$\frac{3}{2}$			
			Ախտաբանական անատոմիա	4	3
Ֆարմակոգնոզիա	3	2			
Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում	3	2	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում	4	2
			Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	4	2
Առաջին բուժօգնություն	3	2			
Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	3	3	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	4	2
			Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	4	2
Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա				4	2

III կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	կիսամյակ	կիսամյակ	կրեդիտ
			Իմունոլոգիա, կլինիկ-ն իմունոլոգիա	6	2
Ախտաբանական անատոմիա, ատամնաձևոտային համակարգի և բ/ա ախտաբանական անատոմիա	5	$\frac{2}{2}$			
Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	5	3	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, գ/պ ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	6	$\frac{2}{2}$
Դեղաբանություն	5	3	Դեղաբանություն	6	3
			Հիգիենա	6	3
Ներքին հիվանդությունների պրոպեդ.	5	3			
			Ներքին հիվանդություններ	6	3
Ընդհանուր վիրաբուժություն	5	3	Վիրաբուժական հիվանդություններ	6	3
Ճառագայթային ախտորոշում	5	3			
			Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	6	3
Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածք-ի հիվ-եր և կանխարգելում	5	2	Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածք-ի հիվ-եր և կանխարգելում	6	3
Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	5	2			
Տեղային ցավազրկումը և անեզթեզիոլոգիան ստոմատոլոգիայում	5	2			
			Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	6	2
Նյութագիտություն	5	3			
Ատամների հասարակ հարադրավորում	5	2	Ատամների հասարակ հարադրավորում	6	2
Ուսումնասարտադրական պրակտիկա				6	2

IV կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
Համաճարակաբանություն	7	3			
Հանրային առողջություն, առողջապահություն	7	3			
Գլինիկական դեղաբանություն	7	3			
Նյարդաբանություն	7	3			
			Մաշկավեներական հիվանդություններ	8	3
			Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	8	3
Մանկաբարձություն	7	2	Մանկաբարձություն	8	2
			Մանկաբուժություն	8	2
			Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	8	2
Կարիեսոլոգիա և ատամի կարծր հյուսվածքների հիվանդություններ և կանխարգելում	7	3			
Էնդոդոնտիա	7	2	Էնդոդոնտիա	8	2
			Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում	8	2
Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	7	4	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	8	2
Ատամների հասարակ հարադրավորում	7	3			
Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատամության ժամանակ	7	4			
			Ատամների բարդ հարադրավորում	8	2
			Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	8	2
			Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	8	2
			Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում	8	2
Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա				8	4

V կուրս					
Աշուն			Գարուն		
Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ	Առարկա	կիսամյակ	կրեդիտ
			Անզգայացում և վերակենդանացում	10	2
Աչքի հիվանդություններ	9	2			
Հոգեբուժություն	9	2			
Դատական բժշկություն	9	2			
Էնդոդոնտիա	9	2	Էնդոդոնտիա	10	3
Պարոդոնտոլոգիա	9	3	Պարոդոնտոլոգիա	10	2
Բ/խ լորձաթաղանթի հիվանդություններ	9	2	Բ/խ լորձաթաղանթի հիվանդություններ	10	2
			Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	10	3
			Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում	10	2
Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	9	2			
Իմպլանտոլոգիա և բ/խ վերակառուցողական վիրաբուժություն	9	2	Իմպլանտոլոգիա և բ/խ վերակառուցողական վիրաբուժություն	10	2
Դիմաձևտային վիրաբուժություն	9	3	Դիմաձևտային վիրաբուժություն	10	2
Ատամների բարդ հարադրավորում	9	2	Ատամների բարդ հարադրավորում	10	3
Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	9	2	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	10	2
Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	9	2	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	10	2
Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում	9	2			
			Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	10	2
Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա	9	2			
			Ամփոփիչ ատեստավորում	10	3

Հաստատում են՝

Հավելված

Գլխավորի ճախագահ

ռեկտոր՝ Ս. Խ. Սարիբեկյան

« 15 » 05 2018 թ

091101.00.7 – «Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության /անընդհատ և ինտեգրացված / ՄԿԾ-ի ուսումնական պլանը ըստ ուստարիների և կիսամյակների

I կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /1-ին կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
Սողուլի անվանումը	Կիսամյակի համար հատկացված առարկայական կրեդիտներ	Կիսամյակի համար հատկացված ժամեր	Ժամեր							
			Լսարանային	Այդ թվում		Արտալսարանային	Այդ թվում		Քննություն կամ ստուգանք	
				Դասակատարություններ	Գործնական պարապրակտներ		Դասախոսի կողմից խորհրդատվություն	Ինքնուսուցում		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Հայոց լեզու	2	60	34		34	26	9	17	ստ.
2.	Հայոց պատմություն	3	90	51	34	17	39	13	26	ստ.
3.	Ֆիզդաստիարակություն		-68	-34		-34			-34	
4.	Լատիներեն	2	60	34		34	26	9	17	ստ.
5.	Ընդհանուր հոգեբանություն	3	90	51	34	17	39	13	26	ստ.
6.	Օտար լեզու	3	90	51		51	39	14	25	ստ.
7.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	3	90	51	18	33	39	14	25	ստ.
8.	Ընդհանուր քիմիա	3	90	51	24	27	39	13	26	քնն.
9.	Կենսաբանություն	5	150	85	26	59	65	23	42	քնն.
10.	Մարդու անատոմիա	4	120	68	18	50	52	18	34	քնն.
11.	Բույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա	2	60	34	18	16	26	9	17	ստ.
Ընդամենը		30	900	510	172	338	390	135	255	7/3

Գարնանային կիսամյակ /2-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Հայոց լեզու	2	60	34		34	26	9	17	սս.
2.	Ֆիզդաստիարակություն		-68	-34		-34			-34	
3.	Լատիներեն	2	60	34		34	26	9	17	սս.
4.	Բժշկության պատմություն	3	90	51	34	17	39	13	26	սս.
5.	Բժշկական հոգեբանություն	2	60	34	16	18	26	9	17	սս.
6.	Օտար լեզու	2	60	34		34	26	9	17	սս.
7.	Բժշկական ֆիզիկա	3	90	51	24	27	39	14	25	սս.
8.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	2	60	34	16	18	26	9	17	սս.
9.	Կենսաօրգանական քիմիա	3	90	51	26	25	39	13	26	քնն.
10.	Կենսաբանություն	3	90	51	14	37	39	14	25	քնն.
11.	Մարդու անատոմիա	4	120	68	20	48	52	18	34	քնն.
12.	Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն	4	120	68	18	50	52	18	34	սս.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>168</i>	<i>342</i>	<i>390</i>	<i>135</i>	<i>255</i>	<i>8/3</i>
II կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /3-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Ֆիզդաստիարակություն		-68	-34		-34			-34	
2.	Կենսաքիմիա	4	120	68	26	42	52	18	34	սս.
3.	Մարդու անատոմիա, - գ/պ անատոմիա	2	60	34	14	20	26	9	17	քնն.
4.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	4	120	68	24	44	52	18	34	քնն.
5.	Մանրէաբանություն	4	120	68	20	48	52	18	34	սս.
6.	Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա - բ/խ հյուսվածաբանություն	3	90	51	8	43	39	14	25	քնն.
7.	Ֆարմակոգնոլոգիա	2	60	34	18	16	26	9	17	սս.
8.	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում	2	60	34	16	18	26	9	17	սս.
9.	Առաջին բուժօգնություն	2	60	34	14	20	26	9	17	սս.
10.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	3	90	51	16	35	39	13	26	սս.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>174</i>	<i>336</i>	<i>390</i>	<i>135</i>	<i>255</i>	<i>6/3</i>

Գարնանային կիսամյակ /4-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Փիլիսոփայություն	3	90	51	34	17	39	14	25	սս.
2.	Ֆիզդաստիարակություն		-68	-34		-34			-34	
3.	Կենսաքիմիա	2	60	34	14	20	26	9	17	քնն.
	-բ/խ կենսաքիմիա	2	60	34	8	26	26	9	17	
4.	Տոպոգրաֆիկ անատոմիա	2	60	51	20	31	9	2	7	սս.
5.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա	2	60	34	14	20	26	9	17	քնն.
	-դ/ծ ֆիզիոլոգիա	2	60	34	8	26	26	9	17	
6.	Մանրէաբանություն	2	60	34	12	22	26	9	17	քնն.
	-բ/խ մանրէաբանություն	2	60	34	8	26	26	9	17	
7.	Ախտաբանական անատոմիա	3	90	51	20	31	39	14	25	սս.
8.	Ստոմ. հիվանդությունների կանխարգելում	2	60	34	14	20	26	9	17	սս.
9.	Ներքին հիվ. պրոպեդևտիկա	2	60	51	16	35	9	2	7	սս.
10.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	2	60	34	12	22	26	9	17	սս.
11.	Օրթոպեդիկ ստոմ. պրոպեդևտիկա	2	60	34	14	20	26	9	17	սս.
12.	Ուսումնաարտադրական պրակտիկա	2	60				60			սս.
<i>Ընդամենը</i>		30	900	510	198	312	390	113	217	8/3
III կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /5-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Ախտաբանական անատոմիա	2	60	34	14	20	26	9	17	քնն.
	-ատամնաձնոտային համակարգի և բ/խ ախտաբանական անատոմիա	2	60	34	8	26	26	9	17	
2.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	3	90	51	22	29	39	14	25	սս.
3.	Դեղաբանություն	3	90	51	16	35	39	13	26	սս.
4.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդ.	3	90	51	16	35	39	14	25	քնն.
5.	Ընդհանուր վիրաբուժություն	3	90	51	20	31	39	13	26	քնն.
6.	Ճառագայթային ախտորոշում	3	90	51	24	27	39	14	25	սս.
7.	Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածք-ի հիվ-եր և կանխարգելում	2	60	34	8	26	26	9	17	սս.
8.	Վիրաբուժական ստոմ. պրոպեդևտիկա	2	60	34	14	20	26	9	17	սս.
9.	Տեղային ցավազրկումը և անեզթեզիոլոգիան ստոմ.	2	60	34	12	22	26	9	17	սս.
10.	Նյութագիտություն	3	90	51	18	33	39	13	26	սս.
11.	Ատամների հասարակ հարադրավորում	2	60	34	10	24	26	9	17	սս.
<i>Ընդամենը</i>		30	900	510	182	328	390	135	255	8/3
Գարնանային կիսամյակ /6-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Իմունոլոգիա, կլինիկ-ն իմունոլոգիա	2	60	34	18	16	26	9	17	սս.
2.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	2	60	34	12	22	26	9	17	քնն.
	- գ/պ ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	2	60	34	8	26	26	9	17	
3.	Դեղաբանություն	3	90	51	16	35	39	14	25	քնն.
4.	Հիգիենա	3	90	68	24	44	22	4	18	սս.
5.	Ներքին հիվանդություններ	3	90	51	18	33	39	13	26	սս.
6.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	3	90	51	20	31	39	14	25	քնն.
7.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	3	90	51	20	31	39	13	26	սս.
8.	Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածք-ի հիվ-եր և կանխարգելում	3	90	51	12	39	39	14	25	սս.
9.	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	2	60	51	18	33	9	2	7	սս.
10.	Ատամների հասարակ հարադրավորում	2	60	34	10	24	26	9	17	քնն.
11.	Ուսումնասիրտադրական պրակտիկա	2	60				60			սս.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>176</i>	<i>334</i>	<i>390</i>	<i>110</i>	<i>220</i>	<i>7/4</i>

IV կուրս

Աշնանային կիսամյակ /7-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Համաճարակաբանություն	3	90	51	20	31	39	14	25	սս.
2.	Հանրային առողջություն, առողջապահություն	3	90	51	20	31	39	13	26	սս.
3.	Կլինիկական դեղաբանություն	3	90	51	18	33	39	14	25	քնն.
4.	Նյարդաբանություն	3	90	51	24	27	39	13	26	քնն.
5.	Մանկաբարձություն	2	60	34	12	22	26	9	17	սս.
6.	Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածքների հիվանդությունն եր և կանխարգելում	3	90	51	10	41	39	14	25	քնն.
7.	Էնդոդոնտիա	2	60	34	8	26	26	9	17	սս.
8.	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	4	120	68	18	50	52	18	34	սս.
9.	Ատամների հասարակ հարադրավորում	3	90	51	8	43	39	13	26	սս.
10.	Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատոմիայի ժամանակ	4	120	68	10	58	52	18	34	քնն.
<i>Ընդամենը</i>		<i>30</i>	<i>900</i>	<i>510</i>	<i>148</i>	<i>362</i>	<i>390</i>	<i>135</i>	<i>255</i>	<i>6/4</i>

Գարնանային կիսամյակ /8-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Մաշկավեներական հիվանդություններ	3	90	51	24	27	39	14	25	սս.
2.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	3	90	51	24	27	39	13	26	սս.
3.	Մանկաբարձություն	2	60	34	12	22	26	9	17	քնն.
4.	Մանկաբուժություն	2	60	34	20	14	26	9	17	սս.
5.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	2	60	34	16	18	26	9	17	սս.
6.	Էնդոդոնտիա	2	60	51	12	39	9	2	7	քնն.
7.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում	2	60	34	18	16	26	9	17	սս.
8.	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	2	60	51	16	35	9	2	7	քնն.
9.	Ատամների բարդ հարադրավորում	2	60	51	8	43	9	2	7	սս.
10.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	2	60	34	8	26	26	9	17	սս.
11.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	2	60	34	8	26	26	9	17	սս.
12.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում	2	60	51	12	39	9	2	7	քնն.
13.	Ուսումնաարտադրական պրակտիկա	4	120				120			սս.
<i>Ընդամենը</i>		30	900	510	178	332	390	89	181	9/4
V կուրս										
Աշնանային կիսամյակ /9-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Աչքի հիվանդություններ	2	60	34	16	18	26	9	17	սս.
2.	Հոգեբուժություն	2	60	34	24	10	26	9	17	սս.
3.	Դատական բժշկություն	2	60	34	16	18	26	9	17	սս.
4.	Էնդոդոնտիա	2	60	34	8	26	26	9	17	քնն.
5.	Պարոդոնտոլոգիա	3	90	51	10	41	39	14	25	սս.
6.	Բ/խ լորձաթաղանթի հիվանդություններ	2	60	34	8	26	26	9	17	քնն.
7.	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	2	60	51	12	39	9	3	6	քնն.
8.	Իմպլանտոլոգիա և բ/խ վերակառուցողական վիրաբուժություն	2	60	34	12	22	26	9	17	սս.
9.	Դիմաձևտային վիրաբուժություն	3	90	51	12	39	39	13	26	սս.
10.	Ատամների բարդ հարադրավորում	2	60	51	8	43	9	4	5	սս.
11.	Մանկական թեր. Ստոմ.	2	60	34	8	26	26	9	17	սս.
12.	Մանկական վիր. Ստոմ.	2	60	34	8	26	26	9	17	սս.
13.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում	2	60	34	6	28	26	9	17	քնն.
14.	Ուսումնաարտադրական պրակտիկա	2	60				60			սս.
<i>Ընդամենը</i>		30	900	510	148	362	390	135	255	10/4

Գարնանային կիսամյակ /10-րդ կիսամյակ/ 17 շաբաթ										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	Անզգայացում և վերակենդանացում	2	60	34	16	18	26	9	17	սս.
2.	Էնդոդոնտիա	3	90	51	12	39	39	14	25	քնն.
3.	Պարոդոնտոլոգիա	2	60	51	10	41	9	3	6	քնն.
4.	Բ/խ լորձաթաղանթի հիվանդություններ	2	60	34	8	26	26	9	17	քնն.
5.	Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	3	90	68	22	46	22	6	16	սս.
6.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում	2	60	34	12	22	26	9	17	սս.
7.	Իմպլանտոլոգիա և բ/խ վերակառուցողական վիրաբուժություն	2	60	34	12	22	26	9	17	սս.
8.	Դիմաձևոտային վիրաբուժություն	2	60	51	12	39	9	3	6	սս.
9.	Ստամների բարդ հարադրավորում	3	90	51	8	43	39	13	26	քնն.
10.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	2	60	34	6	28	26	9	17	սս.
11.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	2	60	34	6	28	26	9	17	սս.
12.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	2	60	34	8	26	26	9	17	սս.
13.	Ամփոփիչ ատեստավորում	3	90				90			
Ընդամենը		30	900	510	132	378	390	102	198	8/4

❖ **Վերը նշված ծավալում չի ընդգրկվում ֆիզդաստիարակության դասերին հատկացված դասաժամերը:**

Գլխավորնրդի նախագահ
 ներկայումս Ն. Խ. Մարտիրոսյան
 « 15 » 05 2018 թ

091101.00.7-«Ատոմատոլոգիա» մասնագիտության անընդհատ և ինտեգրացված կրթական ծրագրի հիմնական մոդուլների վերջնարդյունքների ձևավորման քարտեզ

Ընդհանրական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ԸՎ-1	ԸՎ-2	ԸՎ-3	ԸՎ-4	ԸՎ-5	ԸՎ-6	ԸՎ-7	ԸՎ-8
1.	Հայոց լեզու					x			x
2.	Հայոց պատմություն	x		x					x
3.	Ֆիզդաստիարակություն						x		
4.	Փիլիսոփայություն	x	x	x	x	x			x
5.	Լատիներեն	x				x			x
6.	Բժշկության պատմություն	x		x		x			
7.	Ընդհանուր հոգեբանություն	x			x	x			x
8.	Բժշկական հոգեբանություն				x			x	
9.	Օտար լեզու					x			x
10.	Բժշկական ֆիզիկա	x				x			
11.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	x				x			
12.	Ընդհանուր քիմիա	x		x		x		x	
13.	Կենսաօրգանական քիմիա	x		x		x		x	
14.	Կենսաբանություն	x							
15.	Կենսաքիմիա բ/խ կենսաքիմիա	x				x		x	x
16.	Մարդու անատոմիա զ/պ անատոմիա								
17.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա դ/ծ ֆիզիոլոգիա	x				x			x
18.	Մանրէաբանություն բ/խ մանրէաբանություն	x		x	x	x		x	
19.	Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա	x			x			x	
20.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիո- լոգիա, բ/խ հյուսվածաբանություն								
21.	Ախտաբանական անատոմիա, ատամնաճնտային համակարգի և բ/խ ախտաբանական անատոմիա	x				x			x
22.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա զ/պ ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x				x			

N		ԸՎ-1	ԸՎ-2	ԸՎ-3	ԸՎ-4	ԸՎ-5	ԸՎ-6	ԸՎ-7	ԸՎ-8
	Բույսերի մորֆոլոգիա, ֆիզիոլոգիա	x				x			
24.	Ֆարմակոգնոզիա	x				x			
25.	Դեղաբանություն	x			x	x		x	x
26.	Համաճարակաբանություն	x		x	x			x	
27.	Հիգիենա	x		x		x			
28.	Հանրային առողջություն, առողջապահություն	x				x			
29.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	x			x				x
30.	Ներքին հիվանդություններ	x			x	x		x	x
31.	Կլինիկական դեղաբանություն	x			x	x		x	x
32.	Ընդհանուր վիրաբուժություն,	x			x	x		x	x
33.	Վիրաբուժական հիվանդություններ	x			x	x		x	x
34.	Անզգայացում և վերակենդանացում								
35.	Ճառագայթային ախտորոշում	x			x	x		x	x
36.	Նյարդաբանություն	x							
37.	Աչքի հիվանդություններ	x						x	
38.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	x			x				
39.	Մաշկավեներական հիվանդություններ	x							
40.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	x			x	x		x	
41.	Հոգեբուժություն				x			x	
42.	Դատական բժշկություն	x		x					
43.	Մանկաբարձություն	x			x				
44.	Մանկաբուժություն	x			x		x	x	
45.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	x			x	x		x	x
46.	Առաջին բուժօգնություն				x			x	
47.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x				x			x
48.	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում								
49.	Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածքների հիվանդություններ և կանխարգելում	x							
50.	Էնդոդոնտիկա	x							
51.	Պարոդոնտոլոգիա	x							
52.	Բ/խ լորձաթաղանթի հիվանդություններ	x							

N		ԸՎ-1	ԸՎ-2	ԸՎ-3	ԸՎ-4	ԸՎ-5	ԸՎ-6	ԸՎ-7	ԸՎ-8
53.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում	x	x		x	x		x	x
54.	Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	x	x		x	x		x	x
55.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում					x			x
56.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x				x			x
57.	Տեղային ցավազրկումը և անեզթեզիոլոգիան ստոմատոլոգիայում	x							
58.	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն								
59.	Իմպլանտոլոգիա և բ/լս վերակառուցողական վիրաբուժություն								
60.	Դիմաձևոտային վիրաբուժություն								
61.	Նյութագիտություն	x				x			
62.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x				x			x
63.	Ատամների հասարակ հարադրավորում	x							
64.	Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատամության ժամանակ	x							
65.	Ատամների բարդ հարադրավորում	x							
66.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա								
67.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա								
68.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում								
69.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	x			x	x			

Ընդհանուր մասնագիտական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ԸՄՎ-1	ԸՄՎ-2	ԸՄՎ-3	ԸՄՎ-4	ԸՄՎ-5	ԸՄՎ-6	ԸՄՎ-7	ԸՄՎ-8	ԸՄՎ-9	ԸՄՎ-10
1.	Հայոց լեզու	x	x			x					
2.	Հայոց պատմություն										
3.	Ֆիզդաստիարակություն										
4.	Փիլիսոփայություն			x	x						
5.	Լատիներեն	x	x	x		x					
6.	Բժշկության պատմություն	x	x								
7.	Ընդհանուր հոգեբանություն			x	x						
8.	Բժշկական հոգեբանություն		x	x	x						
9.	Օտար լեզու	x	x			x					
10.	Բժշկական ֆիզիկա				x		x				x
11.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա	x	x		x	x	x				
12.	Ընդհանուր քիմիա	x	x		x		x	x	x		
13.	Կենսաօրգանական քիմիա	x	x		x		x	x	x		
14.	Կենսաբանություն	x	x				x		x		
15.	Կենսաքիմիա բ/ս կենսաքիմիա	x	x				x	x	x		
16.	Մարդու անատոմիա, գ/պ անատոմ.	x					x		x		
17.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա, դ/ծ ֆիզիոլոգ.	x	x	x	x		x		x		
18.	Մանրէաբանություն, բ/ս մանրէաբանություն	x			x	x		x	x		
19.	Բուժնոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա	x			x			x	x		
20.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիո- լոգիա, բ/ս հյուսվածաբանություն	x					x		x		
21.	Ախտաբանական անատոմիա, ատամնաձնոտային համակարգի և բ/ս ախտաբանական անատոմիա	x		x	x	x			x		
22.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա գ/պ ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x			x		x		x		
23.	Բույսերի մորֆոլոգիա, ֆիզիոլոգիա,	x	x		x	x		x			
24.	Ֆարմակոլոգիա	x	x		x	x		x			
25.	Դեղաբանություն	x	x		x	x		x			
26.	Համաճարակաբանություն	x				x					
27.	Հիգիենա	x	x				x		x		
28.	Հանրային առողջություն, առողջապահություն	x	x	x		x					
29.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա		x	x	x	x			x		x

N		ԸՄՎ-1	ԸՄՎ-2	ԸՄՎ-3	ԸՄՎ-4	ԸՄՎ-5	ԸՄՎ-6	ԸՄՎ-7	ԸՄՎ-8	ԸՄՎ-9	ԸՄՎ-10
30.	Ներքին հիվանդություններ,	x		x			x	x	x		
31.	Կլինիկական դեղաբանություն	x		x			x	x	x		
32.	Ընդհանուր վիրաբուժություն				x	x		x	x		x
33.	Վիրաբուժական հիվանդություններ				x	x		x	x		x
34.	Անզգայացում և վերակենդանացում			x	x			x	x	x	
35.	Ճառագայթային ախտորոշում	x	x	x	x	x			x		x
36.	Նյարդաբանություն			x				x	x		
37.	Աչքի հիվանդություններ	x			x	x		x	x	x	
38.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ			x	x	x		x	x		x
39.	Մաշկավեներական հիվանդություններ							x	x		
40.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	x		x	x	x		x	x	x	
41.	Հոգեբուժություն		x	x	x			x		x	
42.	Դատական բժշկություն	x	x	x	x	x	x		x		
43.	Մանկաբարձություն			x	x	x					
44.	Մանկաբուժություն	x	x	x	x	x		x	x	x	
45.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	x		x	x			x	x	x	x
46.	Առաջին բուժօգնություն			x	x			x	x	x	
47.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x	x	x	x	x	x	x	x		x
48.	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում					x			x		
49.	Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածքների հիվանդություններ և կանխարգելում	x			x	x	x	x	x		x
50.	Էնդոդոնտիա	x			x	x	x	x	x		x
51.	Պարոդոնտոլոգիա	x			x	x		x	x		x
52.	Բ/խ լորձաթաղանթի հիվանդություններ	x			x	x		x	x		x
53.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում	x	x	x	x	x		x	x		
54.	Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	x	x	x	x			x	x		
55.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում		x	x	x	x		x			
56.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x	x	x	x	x	x	x	x		x
57.	Տեղային ցավազրկումը և անեզթե- զիոլոգիան ստոմատոլոգիայում	x			x			x	x		x

N		ԸՄՎ-1	ԸՄՎ-2	ԸՄՎ-3	ԸՄՎ-4	ԸՄՎ-5	ԸՄՎ-6	ԸՄՎ-7	ԸՄՎ-8	ԸՄՎ-9	ԸՄՎ-10
58.	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն	x			x	x		x	x		x
59.	Իմպլանտոլոգիա և ք/խ վերակառուցողական վիրաբուժություն	x			x	x		x	x		x
60.	Դիմաձևտային վիրաբուժություն	x			x	x		x	x		x
61.	Նյութագիտություն	x	x		x		x	x			x
62.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա	x	x	x	x	x	x	x	x		x
63.	Ատամների հասարակ հարադրավորում	x	x		x	x		x	x		x
64.	Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատամության ժամանակ	x	x		x	x		x	x		x
65.	Ատամների բարդ հարադրավորում	x	x		x	x		x	x		x
66.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա					x		x	x		
67.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա					x		x	x		
68.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում			x	x						
69.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	x			x				x		

Մասնագիտական վերջնարդյունքների ձևավորում

N		ՄՎ-1	ՄՎ-2	ՄՎ-3	ՄՎ-4	ՄՎ-5	ՄՎ-6	ՄՎ-7	ՄՎ-8	ՄՎ-9	ՄՎ-10	ՄՎ-11	ՄՎ-12	ՄՎ-13	ՄՎ-14	ՄՎ-15	ՄՎ-16	ՄՎ-17	ՄՎ-18			
1.	Հայոց լեզու																					
2.	Հայոց պատմություն																					
3.	Ֆիզդաստիարակություն																					
4.	Փիլիսոփայություն																					
5.	Լատիներեն																	x				
6.	Բժշկության պատմություն																					
7.	Ընդհանուր հոգեբանություն					x					x			x								
8.	Բժշկական հոգեբանություն	x									x			x								
9.	Օտար լեզու																					
10.	Բժշկական Ֆիզիկա																			x		
11.	Մաթեմատիկա, բժշկական ինֆորմատիկա				x												x	x	x			
12.	Ընդհանուր քիմիա	x										x	x							x		
13.	Կենսաօրգանական քիմիա	x										x	x							x		
14.	Կենսաբանություն																					
15.	Կենսաքիմիա բ/խ կենսաքիմիա	x												x						x		
16.	Մարդու անատոմիա, գ/պ անատոմ.																					
17.	Նորմալ ֆիզիոլոգիա, դ/ծ ֆիզիոլոգ.	x												x	x					x	x	
18.	Մանրէաբանություն, բ/խ մանրէաբանություն	x		x		x	x		x					x						x	x	x
19.	Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա	x	x		x	x				x				x								
20.	Հյուսվածաբանություն, էմբրիո- լոգիա, բ/խ հյուսվածաբանություն																					
21.	Ախտաբանական անատոմիա գ/պ ախտաբանական անատոմիա					x	x														x	
22.	Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա գ/պ ախտաբանական ֆիզիոլոգիա	x				x	x														x	x
23.	Բույսերի մորֆոլոգիա, ֆիզիոլոգիա									x												
24.	Ֆարմակոգնոզիա									x												
25.	Դեղաբանություն			x					x	x	x	x									x	
26.	Համաճարակաբանություն	x		x							x										x	x
27.	Հիգիենա	x		x	x								x	x	x						x	

N		ՄՎ-1	ՄՎ-2	ՄՎ-3	ՄՎ-4	ՄՎ-5	ՄՎ-6	ՄՎ-7	ՄՎ-8	ՄՎ-9	ՄՎ-10	ՄՎ-11	ՄՎ-12	ՄՎ-13	ՄՎ-14	ՄՎ-15	ՄՎ-16	ՄՎ-17	ՄՎ-18		
28.	Հանրային առողջություն, առողջապահություն	x	x		x								x	x	x	x	x			x	
29.	Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա	x				x					x										
30.	Ներքին հիվանդություններ	x						x			x	x		x					x		
31.	Կլինիկական դեղաբանություն	x						x			x	x		x					x		
32.	Ընդհանուր վիրաբուժություն					x					x									x	
33.	Վիրաբուժական հիվանդություններ					x					x									x	
34.	Անզգայացում և վերակենդանացում	x							x												
35.	Ճառագայթային ախտորոշում	x	x			x	x														
36.	Նյարդաբանություն	x				x	x						x	x							
37.	Աչքի հիվանդություններ										x			x							
38.	Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ	x					x												x		
39.	Մաշկավեներական հիվանդություններ	x				x	x		x	x		x		x							
40.	Ինֆեկցիոն հիվանդություններ	x	x	x			x		x					x	x				x		
41.	Հոգեբուժություն	x					x				x			x							
42.	Դատական բժշկություն	x				x	x	x						x					x		
43.	Մանկաբարձություն										x			x						x	
44.	Մանկաբուժություն	x	x			x	x		x				x	x					x	x	
45.	Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն	x		x								x								x	
46.	Առաջին բուժօգնություն	x									x										
47.	Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա		x			x			x										x	x	x
48.	Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում	x	x		x	x	x		x	x			x	x							
49.	Կարիեսաբուժական և ատամի կարծր հյուսվածքների հիվանդություններ և կանխարգելում	x				x	x		x	x		x	x	x					x	x	
50.	Էնդոդոնտիա	x				x	x		x	x		x	x	x					x	x	
51.	Պարոդոնտոլոգիա	x	x			x	x		x	x		x	x	x					x	x	x
52.	Բ/խ լորձաթաղանթի հիվանդություններ	x	x			x	x		x	x		x	x	x					x	x	x

N		ՄՎ-1	ՄՎ-2	ՄՎ-3	ՄՎ-4	ՄՎ-5	ՄՎ-6	ՄՎ-7	ՄՎ-8	ՄՎ-9	ՄՎ-10	ՄՎ-11	ՄՎ-12	ՄՎ-13	ՄՎ-14	ՄՎ-15	ՄՎ-16	ՄՎ-17	ՄՎ-18	
53.	Ֆիտոթերապիան ստոմատոլոգիայում	x							x			x								x
54.	Ասեղնաբուժությունը ստոմատոլոգիայում	x							x											x
55.	Ֆիզիոթերապիան ստոմատոլոգիայում								x			x						x	x	x
56.	Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա		x			x			x									x	x	x
57.	Տեղային ցավազրկումը և անեզթեզիոլոգիան ստոմատոլոգիայում					x	x		x									x		
58.	Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն		x			x	x		x	x		x								x
59.	Իմպլանտալոգիա և բ/խ վերակառուցողական վիրաբուժություն					x	x		x	x		x								x
60.	Դիմաձևոտային վիրաբուժություն					x	x		x	x		x								x
61.	Նյութագիտություն																	x	x	
62.	Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա		x			x			x									x	x	x
63.	Ատամների հասարակ հարադրավորում	x				x	x		x	x					x			x		
64.	Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատամության ժամանակ	x				x	x		x	x								x		
65.	Ատամների բարդ հարադրավորում	x				x	x		x	x								x		
66.	Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա	x				x	x		x	x		x								
67.	Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա	x				x	x		x	x		x								
68.	Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում	x				x	x		x	x			x	x				x	x	x
69.	Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ	x			x	x	x		x					x				x		

Հաստատում եմ՝

Գլխավորի ճանապարհ

նկատող Ե. Խ. Սարիբեկյան

« 15 » 05 2018 թ

091101.00.7 «Ստոմատոլոգիա» մասնագիտության

անընդհատ և ինտեգրացված կրթական ծրագրի

ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ՆԿԱՐԱԳՐԵՐ

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՅՈՑ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	պ.գ.թ., դոցենտ Հարություն Զավենի Ալեքսանյան (արտ. շահակից), պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 50-41-48, +374 91 20 15 05
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	haleksanyan@yahoo.com, armen@fulbrightmail.org

ԱՍԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՍԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննութ. ժամ	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34	22	12	17	9		+
	II	2	17	2	60	34	24	10	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	46	22	34	18		

- ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
  - Պատմություն,
  - Հասարակագիտություն,
  - Աշխարհագրություն:
- ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՑ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Հայոց պատմություն» դասընթացն ընդգրկում է հայ ժողովրդի պատմությունը հնագույն ժամանակներից մինչև մեր օրերը: Դասընթացը հնարավորություն է տալիս ուսանողներին ծանոթանալ իրադարձություններով և մշակութային նվաճումներով հարուստ մեր երկրի պատմությանը, ճանաչել մեր ժողովրդի ավանդույթները, բարքերն ու սովորույթները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Ուսանողներին ծանոթացնել Հայոց հին հազարամյա պատմությանը, ցույց տալ, որ հայ ժողովուրդը հանդիսացել է համաշխարհային քաղաքակրթության ձևավորման հիմնական և ակտիվ մասնակիցներից մեկը և իր որոշակի ավանդն է ներդրել համամարդկային մշակույթի գանձարանը:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Հայ ժողովրդի պատմությունից տալ գիտելիքի անհրաժեշտ նվազագույն պաշարը,
- Հայ ժողովրդի պատմությունը ներկայացնել ապահովելով կապը Համաշխարհայի պատմության համապատասխան իրադարձությունների և ընթացքի հետ

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա Հայաստանի և նրա հարևան երկրների տեղը քարտեզի վրա հայ ժողովրդի պատմության հիմնական իրադարձությունները, Հայոց պատմության կարևորագույն գործիչներին, մշակութային և վաճառականները հայ հասարակության զարգացման տարբերփուլերում, հայկական քաղաքակրթության հիմնական նվաճումները և արժեքները:

Կարողանա տարբերակել հայ հասարակության և պետության զարգացման փուլերը, հասկանա առավել կարևոր պատմական իրադարձությունների պատճառները և հետևանքները, օգտվել աղբյուրներից, վերլուծել դրանց հաղորդած տեղեկությունները և անել եզրահանգումներ, բանավոր և գրավոր ձևով արտահայտել իր մտքերը, բերել փաստեր և այլ ապացույցներ, ձևավորել սեփական կարծիք պատմական իրադարձությունների վերաբերյալ և այն արտահայտել:

Տիրապետի Հայ ժողովրդի պատմության կարևորագույն իրադարձություններին, դեպքերի ժամանակագրությանը և պատճառահետևանքային կապերին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. A. Khachikyan, History of Armenia. A Brief Review, Yerevan, 2010;
2. A. Redgate, The Armenians, New Jersey, 2000;
3. Illustrated History of Europe, edited by Frederic Delouche, London, 2001;
4. R. Hovhannisyan, Armenian People from Ancient to Modern Times, New York, 2004;
5. The Heritage of World Civilizations, Vol. 1-2, New Jersey, 2000.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ, ԱՆԳԼԵՐԵՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բան.գ.թ. Տաթևիկ Սեդրակի Կարապետյան (արտ. շահակից) Լիլիթ Արտակի Մուրադյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 77 25 99, +374 98 84 49 95
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	karapetyants@yahoo.com , lilimuradyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51	-	51	25	14		+
	II	2	17	3	60	34	-	34	17	9		+
Ընդամենը		5	34	4	120	68		68	42	23		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ – Օտար լեզվի դասընթաց դադարեցում
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ Դասընթացը միտված է ապագա բժշկների հումանիտար մտածողության ձևավորմանը, որի արդյունքում լեզվից դուրս ուսանողները կարող են տարբերակել հիվանդի վարքագիծը և ռեակցիաները, ձևավորել և ամրապնդել համատեղ աշխատանքը ապագա գործընկերների հետ բժշկական թիմում, մասնավորապես՝ բանավոր ներկայացումների և գիտահետազոտական աշխատանքների ծավալում (ներկայացնել և/կամ հրատարակել գիտահետազոտական արդյունքներ), միջմշակութային իրազեկում և հաղորդակցություն (հիվանդների հետ հաղորդակցություն):
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.
3.1. Դասընթացի նպատակը Դասընթացի նպատակն է զարգացնել ուսանողների բանավոր խոսքի կարողությունը, խորացնել քերականական գիտելիքները, հարստացնել բառապաշարը, զարգացնել խոսելու և լսելու, մասնագիտական տերմիններն ու տերմինաբանական կապակցությունները ճշգրտորեն ընտրելու և կիրառելու հմտությունները, մասնագիտական մատչելի տեքստեր վերլուծելու և վերարտադրելու կարողությունները:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- ուսանողների հետ վարել անգլերենի բանավոր խոսքի տիրապետմանն ուղղված տարաբնույթ աշխատանքներ՝ կատարելագործելով բանավոր խոսքի ճշգրտությունն ու հստակությունը,
- թեմատիկ աուդիո և վիդեո նյութերի միջոցով զարգացնել ուսանողների լսելու կարողությունը,
- բարելավել կարդալու հմտությունը,
- գործնականում ամրապնդել լեզվի քերականության իմացությունը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա առնվազն 4000 բառապաշարային միավոր, հիմնական բառակազմական կաղապարները, խոսքի մասերը, նախադասության անդամները, պարզ և բարդ նախադասությունների շարահյուսությունը:

Կարողանա թարգմանել հատուկ բժշկական տեքստեր բառարանով և առանց բառարանի, փոխանցել օտարալեզու և մայրենի լեզվով տեքստերի ընդհանուր բովանդակությունը, վարել կենցաղային գրույցներ, գրել անձնական նամակներ, կազմել ճիշտ խոսք (բանավոր, գրավոր)՝ հետևելով խոսքի կուլտուրայի կանոններին, կողմնորոշվել սոցիալ-մշակութային հաղորդակցության տարբեր իրավիճակներում:

Տիրապետի անգլերեն լեզվին՝ որպես միջմշակութային հաղորդակցության միջոցի:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Eric H. Glendinning, Ron Howard, Professional English in Use, Medicine, ISBN-13: 978-0521682015, 2009, Cambridge.
2. MacCarter S., Oxford English for Careers: Medicine 1, ISBN: 978-0-19-402300-9, 2011.
3. MacCarter S., Oxford English for Careers: Medicine 2, ISBN: 978-0-19-402300-9, 2011.
4. Mária Gyórfy, English for Doctors, Schenk Verlag GmbH, Passau 2006, ISBN 3-939337-10-2
5. Murphy, R., Essential Grammar in Use, Cambridge University Press 2015.
6. Roberts R., Clare A., Wilson J. J., New Total English Intermediate. Students' Book, Harlow, Pearson Education Limited, 2011.
7. Sean O. Henderson, Emergency Medicine, ISBN: 1-57059-668-9, Copyright ©2006 Landes Bioscience, Georgetown, Texas, U.S.A.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոնատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոնատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Նինա Զավենի Խլղայան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 33 77 97
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nina19-89@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Մտուցարք
I	II	3	17	3	90	51	34	17	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	26	13		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Համաշխարհային և տարածաշրջանի պատմության - Անատոմիա - Կենսաբանություն
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Բժշկության պատմություն» դասընթացը ուսումնասիրում է բժշկության պատմական զարգացման փուլերը, տարբեր դարաշրջաններում հաճախ հանդիպող հիվանդությունները, բժշկության զարգացման առանձնահատկությունները՝ կախված կրոնական նկատառումներից և տարածաշրջանից:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է բարձրացնել ուսանողի ընդհանուր և մասնագիտական գիտելիքների մակարդակը՝ կատարելով շատ կարևոր դեր ապագա բժշկի պատրաստման գործում, սովորեցնելով բժշկության պատմությունը, օգնել ուսանողներին մուտք գործել մասնագիտական աշխարհ:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Դասախոսությունների և գործնական պարապմունքների ընթացքում ուսումնասիրել աշխարհի բոլոր ժողովրդների բժշկության պատմությունը՝ սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը: 2. Ծանոթացնել կարևորագույն համաշխարհային բժշկական դպրոցների գործունեությանը: 3. Ուսուցանելով կարևորագույն բժիշկ-հումանիտաների Հիպոկրատի, Գալենի, Իբն Սինայի, առ-ռազիի, Մխիթար Հեթանոս, Ամիրդովլաթ Ամասիացու և ուրիշների բարոյաբանական սկզբունքներն նպաստել երիտասարդ բժշկի բարոյանակ կերպարի կայացմանը և կատարելագործմանը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՐՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
<p>Իմանա բժշկության անցած երկար ճանապարհը, սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը, հին արևելքի, անտիկ մշակույթի, արաբական աշխարհի, ինչպես նաև հայաստանի, եվրոպայի և ռուսաստանի միջնադարյան, վերածննդի, նոր և նորագույն շրջանների բժշկագիտության ձեռքբերումները:</p> <p>Կարողանա մասնագիտական գործունեության համար օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:</p>		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
<ol style="list-style-type: none"> Porter Roy. The Greatest benefit to Mankind. A Medical History of Humanity, New York, London, 1998 Singer Ch., Underwood A. A short History of medicine, Oxford, 1962 Гипократ. Избранные книги, Москва, 1936 Иба Сина. Канон врачебной науки в 5 томах, Ташкент, Աբուսայիդ Յադազու կազմութեան մարդոյ, քննական բնագիրը, ռուսերեն թարգմանությունը և առաջաբանը Ս. Վարդանյանի, Երևան, 1974 Ամիրդովլաթ Ամասիացի. Անգիտաց անպէտ, խմբ. Կ. Բասմաջյանի, Վիեննա, 1926: Ասար Սեբաստիացի. Գիրք բժշկական արհեստի, աշխ. Դ. Կարապետյանի, Երևան, 1993: Բժշկության Պատմություն, դասագիրք/ Յ. Լիսիցին, Մոսկվա, 2015. Գրիգոր Նարեկացի. Տեսութիւն ի մարդոյն կազմութիւն, քննական բնագիրը, առաջաբանը և ծանոթագրությունները Ստեյլա վարդանյանի, Էջմիածին, 2008: Հայաստանի Բժշկության Պատմություն, դասագիրք/ Ս. Վարդանյան, Երևան, 2000; 		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻԶԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I - IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Նորիկ Սարիբեկյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 61 00 15
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Unitradmed.info@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Միլենա» առողջարարական մարզասրահ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
	II	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
II	III	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
	IV	-	17	2	68	34	-	-	-	-		
Ընդամենը		-	68	8	272	136	-	-	-	-		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
-
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը կազմված է Մարմնամարզություն, Աթլետիկա և Սպորտային խաղեր բաժինները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է կատարել ուսանողի ֆիզիկական զարգացմանը, ֆիզիկական պատրաստվածությանը, առողջական վիճակի պահպանմանն ուղղված տարբեր սպորտաձևերի ուսուցում, ուսանողներին սովորեցնել առողջ ապրելակերպին, նպաստել համակողմանի զարգացած մասնագետներ պատրաստելուն, հաղորդել ունակություններ ապագա աշխատանքային բնագավառում ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտն արմատավորելու գործում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ անձի զարգացման և նրա մասնագիտական գործունեության պատրաստման հարցում ֆիզիկական դաստիարակության սոցիալական դերն ու նշանակությունը: Ֆիզդաստիարակության և առողջ կենցաղավարության հիմունքները:

Տիրապետի ֆիզիկական վարժությունների կոմպլեքսի կատարմանը, որը անհրաժեշտ է նրա ամբողջ կյանքի ընթացքում և թույլ կտա բարելավվել առողջությունը, ձեռք բերել ֆիզիկական մի շարք որակներ՝ արագաշարժություն, ճկունություն, ուժ, դիմացկունություն:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Գրիգորյան, Ֆ. Ղազարյան, «Ճանաչիր ինքդ քեզ», Երևան, 2000
2. Գ.Ն. Ազիզյան, Հ.Ս. Վանեսյան, «Ֆիզիկական պատրաստություն», Երևան, 2002
3. Է.Հ. Ավագյան, «Ֆիզիկական դաստիարակություն», ուս. ձեռնարկ, Երևան, 1988
4. Լ.Գ. Ազիզյան, «Հիմնական մարմնամարզություն կանանց համար», Երևան, 2005
5. Կ.Պ. Աթոյան, «Ֆիզիկական կուլտուրայի և սպորտի հնագույն ակունքները Հայաստանում», Երևան, 2005
6. Ս. Հակոբյան, Լ. Սամվելյանս, «Ֆիզիկական կրթությունը բուհում», ուս. ձեռնարկ, Երևան, 1995

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՅՈՑ ԼԵԶՈՒ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Անահիտ Կարապետյան Ամալյա Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 61 15 00, +374 91 58 24 41
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	anahit.karapetyan.54@mail.ru , amalya-grigoryan@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34	-	34	17	9		+
	II	2	17	2	60	34	-	34	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	-	68	34	18		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մայրենի և օտար լեզուների քերականակ գիտելիքների իմացությունը, որը ձևավորվել է դպրոցում
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Հայոց լեզվի ուսուցումն ընթանում է երկու փուլերով. «Նախնական դասընթաց» փուլը սկսվում է գրուսուցմամբ և ներառում է «Կապակցված գրավոր և բանավոր խոսք» ենթաբաժինը, Երկրորդ՝ «Հիմնական դասընթաց» փուլում լեզվական-քերականական իրողություններն ուսուցանվում են ավելի համակարգված ձևով՝ նպաստելով նախնական դասընթացում արդեն ստացած գիտելիքների խորացմանը, հաղորդակցական կարողությունների և հմտությունների զարգացմանը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել ժամանակակից հայերենի այբուբենի հնչյուն-տառերը, ձևավորել կարդալու և գրելու սկզբնական կարողություններ, հետագայում բանավոր և գրավոր կապակցված խոսք կազմելուն նպաստող շարահյուսական անհրաժեշտ գիտելիքների ուսուցման համար, տեքստային աշխատանքների՝ իրադրական տեքստերի, զրույցների, երկխոսությունների միջոցով մշակել բանավոր խոսքը, աստիճանաբար զարգացնել համագործածական և բժշկագիտական բառապաշարը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ հայոց լեզվի այբուբենը, հնչյունների գրային նշանները, հաղորդակցման համար անհրաժեշտ նվազագույն բառապաշարը, հայերենի հնչյունական համակարգը, բառի տեսակներն ըստ իմաստի և ձևի, դարձվածքներ, թևավոր խոսքեր, բառի տեսակներն ըստ կազմության, հաղորդակցման համար անհրաժեշտ համագործածական բառապաշարը, թեքվող խոսքի մասերի հարացույցների գլխավոր տարրերը և չթեքվող խոսքի մասերի գործնական կիրառությունը, մասնագիտական դասընթացներին վերաբերող հիմնական եզրույթների և բառակապակցությունների հայերեն համարժեք ձևերը:

Կարողանա ինքնուրույն կառուցել կապակցված խոսք՝ ընկալելով հայերենի շարահյուսական կառուցվածքը, ճանաչել բառի բաղադրիչները, բանավոր խոսքում գործածել հոմանիշներ և հականիշներ, կարդալ, հասկանալ և վերարտադրել պարզագույն տեքստեր, մասնավորապես՝ մասնագիտական տեքստեր, տարբեր բնույթի գրավոր աղբյուրներում (բառարան, հանրագիտարան, մամուլ, տեղեկատուներ, համացանց և այլն) անհրաժեշտ տեղեկատվական նյութերը ձեռք բերել և դրանք նպատակադրված կիրառել:

Տիրապետի համապատասխան իրավիճակներում անկաշկանդ արտահայտվելու հմտությանը, նախադասությունները քերականորեն ճիշտ կառուցելու, թեմայի շուրջ երկխոսություն վարելու և ճիշտ դիմելաձևերի հմտություններին, բառարաններից, հանրագիտարաններից, տեղեկատու գրականությունից, տպագիր և ժամանակակից տեղեկատվական այլ աղբյուրներից օգտվելու կարողությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. A. V. Gevorkian, East Armenian Course, Yerevan, 2000:
2. Ա. Շ. Ավետիսյան, «Հայոց լեզու» (Ձեռնարկ անգլախոս ուսանողների համար), Տեքստեր և վարժություններ, Երևան, 2004թ.:
3. Ա.Ավետիսյան, «Պատկերազարդ հայոց լեզու. անգլախոս ուսանողների ուսուցման սկզբնափուլ», դասագիրք, Երևան, 2004թ.:
4. Լ.Կ.Մուրադյան, «Մովորում ենք գրել, կարդալ, խոսել հայերեն», ձեռնարկ անգլախոս արտասահմանցիների համար, Երևան, 2011թ. :

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ	
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԼԱՏԻՆԵՐԵՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Վիկտորյա Թումանյան (արտ. շահակից), Ժաննա Հակոբյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 80 06 13, +374 77 04 19 74
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	vdoxoyan75@mail.ru , zhanna.mousisyan@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34	-	34	17	9		+
	II	2	17	2	60	34	-	34	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	-	68	34	18		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Դասընթացի յուրացման համար որպես հիմք անհրաժեշտ է անգլերեն լեզվի բավարար գիտելիքներ, որոնք ձևավորվել են դպրոցում:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը ընդգրկում է անատոմիական, հյուսվածաբանական, դեղագիտական, ախտաբանական և կլինիկական տերմինների ուսուցումը: Դասընթացը հնարավորություն կտա արտասահմանցի ուսանողներին ծանոթանալ անատոմիայում կիրառվող ակտիվ բառապաշարին, ինչպես նաև հունարեն և լատիներեն բիլինգվիզմի հիմքի վրա ձևավորված ախտաբանական և կլինիկական տերմիններին, որոնք նպաստում են ուսանողների մնացորդային գիտելիքների ձեռք բերմանը, որը հետագայում հնարավորություն է տալիս հմտորեն ծանոթանալ օտարալեզու բժշկական գրականությանը, քանի որ գրեթե ամբողջ եվրոպական/ բացառությամբ գերմաներենի, որոնք առաջնահերթությունը տալիս են սեփական լեզվով ձևավորած տերմիններին, նոր հետո միջազգայինին/ և արևմտյան բժշկական գրականությունը կիրառում է միմիայն հունա- լատինական տերմիններ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.**
  - 3.1. Դասընթացի նպատակը**
Ուսուցանել հունալատինական անատոմիական, կլինիկական և դեղագիտական, բժշկական տերմինները:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Ծանոթացնել բժշկական տերմինների բառակազմության բովանդակությանը:
- Ձևավորել կարդալու, գրելու կարողությունները:
- Ուսուցանել նոր բառապաշար՝ հետագայում նեղ մասնագիտական նոր տերմիններ կազմելու համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ինչպես լատիներեն լեզվին հատուկ հնչյունական կանոններով արտասանել տարբեր տառակապակցություններ, բժշկական լատիներենի ուղղագրական կանոնները, լատիներեն և հունարեն նախածանցներն ու վերջածանցները, լատիներեն լեզվով քիմիական անվանակարգությունները և նրանց կիրառումը քիմիական նյութերի մեջ, դեղատոմսի կրճատման կանոնները:

Կարողանա որոշել լատիներենի գոյականի ճիշտ սեռը, թիվը, հոլովումը, հոլովը և համապատասխան ածականով լրացնի անհրաժեշտ ցանկացած բարդության բժշկական տերմին, կազմել դեղատոմսեր ըստ միջազգային ընդունված կանոնակարգի, թարգմանել և կազմել տարբեր բժշկական տերմիններ:

Տիրապետի տերմիններ օգտագործելուն անատոմիական և ախտաբանական ոլորտում:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. V.M. Balabanyan, N.S. Stepanyan, Latin Terminology for Medical Students, Yerevan, 2008.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՓԻԼԻՍՈՓԱՑՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Հայարփի Սահակյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 69 24 64
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	hayarpisahakyan@yandex.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	պ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Էմիլի Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննութ. ժամ	Ստուգարք
II	IV	3	17	3	90	51	34	17	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	25	14		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ – Պատմություն
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ «Փիլիսոփայություն» դասընթացը ուսումնասիրում է փիլիսոփայական գիտելիքի առանձնահատկությունները, փիլիսոփայության գլխավոր խնդիրը, զարգացման փուլերը, հիմնական բաժինների գլխավոր խնդիրները, վերջիններիս վերաբերյալ հիմնական տեսակետները:
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.
3.1. Դասընթացի նպատակը Դասընթացի նպատակն է ուսանողին ծանոթացնել մշակույթում փիլիսոփայության ունեցած դերին, զարգացման պատմական փուլերին, փիլիսոփայական գլխավոր խնդիրների շուրջ առաջադրված հիմնական տեսակետներին:
3.2. Դասընթացի խնդիրները
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Գոյության, իմացության, մեթոդի, գիտական և ոչ գիտական գիտելիքի դեմարկացիան: ▪ Հսարակական, իրավական, քաղաքական, տնտեսական ոլորտների ունիվերսալ և փոխկապակցված հիմնախնդիրները բարելավել կարողալու հմտությունը, ▪ զործնականում ամրապնդել լեզվի քերականության իմացությունը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ փիլիսոփայականի և ոչ փիլիսոփայականի հիմնական տարբերությունները, փիլիսոփայական, գիտական և կենցաղային գիտելիքների հիմնական առանձնահատկությունները, փիլիսոփայության պրոբլեմատիկան՝ պատմական և տրամաբանական համատեքստերում:

Կարողանա լինել օբյեկտիվ և անաչառ, եթե առկա կամային գործոնը, փիլիսոփայական յուրահատուկ գիտելիքները կիրառել մասնագիտական ոլորտում, մասնագիտական բարդ-լուծելի խնդիրներին բախվելիս՝ փիլիսոփայական մոտեցումներ կիրառել, միշտ վերահաստատել, որ մարդն է բարձրագույն արժեքն ամեն ոլորտում և պարագայում:

Տիրապետի վերլուծելու, ընդհանրացնելու, քննադատելու ճշգրիտ մեթոդներին, գիտելիքի տարբերակման և արժեքավորման ձևերին, էքզիստենցյալ իրողությունների թիրախային գնահատմանը և խնդիրների լուծման, դրանց մոտեցումների հիմնական ձևերին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. 12 Modern Philosophers, Edited by Christopher Belshaw and Gary Kemp, Blackwell Publishing 2009
2. by Oxford University Press Inc., New York, 2002
3. **Edward Craig**, Philosophy: A Very Short Introduction, Published in the United States
4. **Evans G.** “A brief history of heresy”, Blackwell Publishing, 2003
5. **Fisher A.**, Metaethics An Introduction, Printed and bound in the UK by MPG Books Group, Acumen, 2011
6. **Haldane J.J., Smart J. C.**, Atheism and Theism Second Edition, United Kingdom, Blackwell Publishing 1996, 2003
7. **Hebblethwaite B.**, “Philosophical Theology and Christian Doctrine”, Blackwell Publishing, 2005
8. Internet Encyclopedia of Philosophy, <http://www.iep.utm.edu>
9. **Kenny A.** , “An illustrated brief history of western philosophy”, Blackwell Publishing, 2006
10. **Solomon R.C., Higgins K.M.**, The Big Questions. A Short Introduction to Philosophy. Ninth Edition, Wadsworth, Cengage Learning, 2014
11. Չաքարյան Ս., Փիլիսոփայության պատմություն, Երևան, 2000
12. Միրումյան Կ., Անտիկ փիլիսոփայության ակնարկ, Երևան, 1999

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՖԻԶԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Ֆիզ. մաթ. գ. թ., Արմեն Գրիգորյան Գրետա Ուլիխանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 31 35 45, +374 10 64 87 80
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	armeng9@gmail.com , gretau7@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթավ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Մտուցաբք
I	II	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	14		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է**
Մաթեմատիկա, Ֆիզիկա, Կենսաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Բժշկական ֆիզիկա» դասընթացը միտված է բժշկ-ուսանողների մոտ ձևավորել համակարգված գիտելիքներ կենսաբանական համակարգերի ֆիզիկական հատկությունների, դրանցում ընթացող ֆիզիկական պրոցեսների մասին, որոնք անհրաժեշտ են այլ կրթական ծրագրերի յուրացման ինչպես նաև բուժական գործ մասնագիտությամբ մասնագետների պատրաստման համար:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Մասնագիտական կրթության ասպարեզում «Բժշկական ֆիզիկա» դասընթացի դասավանդումն նպատակ ունի ուսանողներին ծանոթացնել բնության և կենսաբանական համակարգերի մեջ տեղի ունեցող ֆիզիկական երևույթներին, դրանց հիմնական հատկություններին և օրինաչափություններին, ինչպես նաև հիմնարար օրենքներին, ուսուցանել ֆիզիկական մեթոդների կիրառությունը տարբեր տեսակի մասնագիտական և սոցիալական գործունեություններում, ուսանողների մեջ ձևավորել ֆիզիկական և վերլուծական մտածողություն:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԳՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա ֆիզիկայի հիմնական օրենքները, մարդու օրգանիզմում և բնության մեջ տեղի ունեցող գործընթացների հիմքում ընկած ֆիզիկական երևույթները և օրինաչափությունները, տրամաբանական խնդիրների լուծման ֆիզիկական և մաթեմատիկական մեթոդները և դրանց կիրառումը բժշկության մեջ, բժշկական սարքավորումների աշխատանքի ֆիզիկական հիմքերը, բժշկական սարքավորումների կառուցվածքը և նշանակությունը, անվտանգության տեխնիկայի և ֆիզիկայի լաբորատորիայում սարքերի և ռեակտիվների հետ աշխատանքի օրենքները:

Կարողանա կանխատեսել ֆիզիկական փոխազդեցության ընթացքը և արդյունքները մարդու օրգանիզմի վրա, օգտվել ֆիզիկական սարքավորումներից, կատարել փորձարարական արդյունքների մշակում, տարրական վիճակագրական տվյալների մշակում, օգտագործել կրթական, գիտական և գիտահանրամատչելի գրականություն, ինտերնետային ցանցը մասնագիտական գործունեության համար:

Տիրապետի տեսական գիտելիքների օգտագործման հմտությանը կենդանի օրգանիզմների վրա ֆիզիկական ազդեցության առանձնահատկությունները մեկնաբանելու համար, տեղեկատվության ձևափոխման բազային տեխնոլոգիաներին՝ տեքստային, աղյուսակային, համացանցային փնտրում, իրավասության սահմանափակության հասկացությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ulrich Zürcher Algebra-Based College Physics: Part I Mechanics to Thermal Physics. 1 edition © 2013 Ulrich Zürcher & bookboon.com SBN: 978-87-403-0425-1
2. Ulrich Zürcher Algebra-Based College Physics: Part II Electricity to Nuclear Physics 1st edition © 2013 Ulrich Zürcher & bookboon.com ISBN 978-87-403-0426-8.
3. Prof. Satindar Bhagat Elementary Physics I Kinematics, Dynamics And Thermodynamics. 2013 Prof. Satindar Bhagat & bookboon.com ISBN 978-87-403-0632-3.
4. Prof. Satindar Bhagat Elementary Physics II Oscillations, Waves: Sound and Electromagnetic/Light. 2013 Prof. Satindar Bhagat & bookboon.com ISBN 978-87-403-0823-5.
5. Daniel Gebreselasie Mechanics and Oscillations University Physics I: Notes and exercises. 1st edition © 2015 Daniel Gebreselasie & bookboon.com ISBN 978-87-403-0995-9.
6. Daniel Gebreselasie Electricity, Magnetism, Optics and Modern Physics College Physics II: Notes and exercises. 1st edition © 2015 Daniel Gebreselasie & bookboon.com ISBN 978-87-403-1056-6.
7. Վ. Բարխուդարյան, Մոլեկուլային ֆիզիկա, Ուս. ձեռնարկ: 2-րդ վերամշակված հրատարակություն: Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2014, 332 էջ:
8. Աթայան Կ. Ի. Ֆիզիկան և շրջակա միջավայրը Ուս. ձեռնարկ, ԵՊՀ հրատ. 2012, 216 էջ
9. Մ. Գ. Աբրահամյան Մեխանիկայի ֆիզիկական հիմունքները Երևան, ԵՊՀ հրատ., 1997, 368 էջ
10. <http://www.physicsclassroom.com/>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՍԻԱՎՈՐ	
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲՈՒՅՍԵՐԻ ՄՈՐՖՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ՖԻԶԻՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.Գ.Թ. Նորիկ Սարիբեկյան Ղուկասյան Նելլի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 49 41 49
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.Գ.Թ., Հ.Գ.Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	18	16	17	9		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Դասընթացը կառուցված է կենսաբանություն, լատիներեն, բուսաբանություն առարկաների իմացության վրա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Դեղաբույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա» դասընթացը գիտություն է բույսերի մասին. ուսումնասիրում է նրանց արտաքին և ներքին կառուցվածքը, զարգացման օրինաչափությունները և տարածվածությունը երկրագնդի վրա: Այն բժշկական կրթության համար հանդիսանում է ընդհանուր տեսական հիմնարար գիտություն: Այն անհրաժեշտ է հիմնական առարկայի՝ ֆարմակոգնոզիայի տարրերը յուրացնելու, ինչպես նաև ընդհանուր կենսաբանական գիտելիքներով ապահովելու նպատակով: Բուսաբանական գիտելիքները, միաժամանակ, անհրաժեշտ են մի շարք բժշկագիտական դասընթացների յուրացման համար՝ բժշկական կենսաբանություն, մանրէաբանություն, կենսաքիմիա, լատիներեն, ֆարմակոգնոզիա, դեղաբանություն:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի ուսումնասիրությունը ուսանողների մոտ զարգացնում է հետաքրքրասիրություն մասնագիտության հանդեպ, օգնում է հասկանալ բնության պահպանության անհրաժեշտությունը, բուսական պաշարների ճիշտ օգտագործումը:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՆՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա բուսական բջջի կառուցվածքի առանձնահատկությունները, պարունակվող նյութերը, բուսական հյուսվածքների կառուցվածքը, դերը, տիպերը, վեգետատիվ և գեներատիվ օրգանների անատոմիական և մորֆոլոգիական կառուցվածքները, նրանց բնորոշ հատկանիշները, բույսերի բազմացման տիպերը, զարգացման օրինաչափությունները:

Կարողանա պատրաստել ժամանակավոր մանրապատրաստուկներ, մանրադիտակի օգնությամբ վերլուծել ժամանակավոր և մշտական մանրապատրաստուկների պատկերները, կարողանալ առանձնացնել տարբերակիչ հատկանիշները, կատարել հետևություններ, աշխատանքի արդյունքները գրանցել և նկարել տետրերում:

Տիրապետի տեսական և գործնական խորը գիտելիքների՝ կապված մասնագիտության հետ, ուսումնական, գիտական, նորմատիվ և տեղեկագրական գրականությամբ, այլ աղբյուրներով ինքնուրույն աշխատանք կատարելու կարողությամբ:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Դումանյան Կ.Հ., Մելիքյան Ե.Ա. Բուսաբանություն, Երևան, 2011, 348էջ
2. Kingsley R., James E., Shelley H. Plant Biology; Edition Eleven, 616 p., 2008.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԵՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Ղուկասյան Նելլի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 49 41 49
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com

ԱՍԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՍԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.Գ.Թ., Հ. Գ. Ջալրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգալիք
III	IV	3	17	3	90	51	16	35	26	13		+
	V	3	17	3	90	51	16	35	25	14	+	
Ընդամենը		6	34	6	180	102	32	70	51	27		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Լատիներեն, Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Կենսաքիմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Դեղաբանություն» դասընթացը ապահովում է դեղաբանական միջոցների հիմնական խմբի կլինիկական դեղաբանական բնութագրի իմացություն և անհետաձգելի իրավիճակների ու հիմնական ախտաբանական համախտանիշների դեպքում որոշակի դեղաբանական միջոցների ուսուցումը ընտրության վերաբերյալ գիտելիքներ հաշվի առնելով հակադրապինգային օրենսդրությունը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ տարբեր հիվանդությունների և ախտաբանական վիճակների կանխարգելման և բուժման նպատակով օգտագործվող դեղամիջոցների ազդեցության մասին, դեղորայքների ցուցումների, հակացուցումների և դրանց հնարավոր կողմնակի ազդեցությունների մասին, սովորեցնել դեղատոմսերում դեղամիջոցների դուրս գրման ճիշտ ձևերը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա դեղաբանական միջոցների դասակարգումն ու հիմնական բնութագիրը, ֆարմակոդինամիկան և ֆարմակոկինետիկան, կիրառման ցուցումները, հակացուցումներն ու կողմնակի ազդեցությունները, դեղաբանական միջոցների դեղատոմսերի ձևավորման և դեղատոմսային նշանակման կազմման ընդհանուր սկզբունքները, կենսաբանական և բժշկական համակարգերում տեղեկատվության հավաքման, պահպանման, որոնման, վերամշակման, վերափոխման, տարածման տեսական հիմունքները, տեղեկատվական համակարգչային համակարգերի կիրառումը բժշկության և առողջապահության մեջ:

Կարողանա վերլուծել ընդհանուր ախտաբանության հարցերն ու բժշկական ժամանակակից տեսական հայեցակարգերն ու ուղղությունները, մասնագիտական գործունեության ծավալման նպատակով ուսումնական, գիտական գրականությունից, համացանցից օգտվել, վերլուծել դեղաբանական միջոցների ազդեցությունը և թերապևտիկ բուժման համար նրանց կիրառման հնարավորությունները ելնելով նրանց դեղաբանական հատկություններից, դուրս գրել դեղատոմսեր, կիրառել դեղաբանական միջոցների տարբեր դեղաբանական ձևեր որոշակի ախտաբանական վիճակների դեպքում, ելնելով նրանց ֆարմակոդինամիկ և ֆարմակոկինետիկ առանձնահատկություններից, գնահատել դեղաբանական միջոցների գերդոզավորման դեպքում հնարավոր անցանկալի երևույթները և նրանց վերացման ուղիները: հիմնավորել առավել տարածված հիվանդությունների ախտաբանական թերապիայի սկզբունքները:

Տիրապետի տարբեր հիվանդությունների և ախտաբանական վիճակների բուժման, վերականգնման և կանխարգելման համար դեղաբանական միջոցների կիրառման ունակություններին, առաջին բուժօգնության, անհապաղ ու կյանքին վտանգ սպառնացող իմունային խանգարումներով ուղեկցվող իրավիճակների ժամանակ ցուցաբերվող ախտորոշիչ և բուժիչ միջոցառումների հիմունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. K. Whalen, Lippincott Illustrated Reviews, Pharmacology, Piladelphia, 2011.
2. Справочник Видаль. Лекарственные препараты в России. Астра-Фарм-Сервис. М. 2009.
3. Харкевич Д.А. Фармакология: учеб. – М.: ГЭОТАР-МЕД, 2010.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԱՐՄԱԿԱԳՆՈՋԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Նելլի Ղուկասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+37 55 49 41 49
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nellka2011@gmail.com

ԱՄԲՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	
ԱՄԲՈՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Շ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասավանդի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	18	16	17	9		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
Դեղաբույսերի մորֆոլոգիա և ֆիզիոլոգիա

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
Ֆարմակոգնոզիա առարկան ուսումնասիրում է դեղաբույսերը, դեղաբուսական հումքերն ու բուսական և կենդանական ծագման որոշ արգասիքները, բուսական դեղապատրաստուկների աճող պահանջարկն ու էկոլոգիական իրավիճակի խորացումը պահանջում են դեղաբույսերի և նրանցից բարձրորակ դեղաբուսական հումքերի պաշարների ռացիոնալ օգտագործման ոլորտում կումպետենտ մասնագետների նախապատրաստումը: Այն տալիս է պրակտիկ գործունեությանն անհրաժեշտ գիտելիքներ, այն է՝ գտնել և ճանաչել դեղաբույսերը բնության մեջ, իմանալ ռացիոնալ հավաքի ձևերն ու ժամանակահատվածը, չորացման պայմանները, պահպանման և վերլուծության եղանակները՝ օգտագործելով ֆարմակոգնոստիկ վերլուծության զանազան մեթոդներ:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ֆարմակոգնոզիայի ընդհանուր և մասնավոր բաժինների վերաբերյալ գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների ձևավորումը, որի հիմքում ընկած է դեղաբուսական հումքերի ռացիոնալ օգտագործման խնդիրները՝ հաշվի առնելով մթերման, ստանդարտավորման, որակի հսկման, պահպանման և վերամշակման, ինչպես նաև հումքի և դեղաբուսական պրեպարատների՝ դեղագործական պրակտիկայում օգտագործման գիտականորեն հիմնավորված խորհուրդները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է
Իմանա դեղաբույսերի և դեղաբուսական հումքի հետ աշխատանքի ընթացքում անվտանգության կանոնները, դեղաբույսերի և դեղաբուսական հումքերի լատինական անվանումները, ֆարմակոգնոստիկ վերլուծության նպատակով տարբեր ձևաբանական խմբերին պատկանող մանրեցված դեղահումքերից /կտրտված տերևների, խոտերի, ծաղիկների, պտուղների, կեղևների, կոճղարմատների և արմատների/ մանրապատրաստուկների պատրաստման տեխնիկան, դեղաբուսական հումքերի

մակրոսկոպիկ /արտաքինտեսք, գույն, հոտ, համ/ և մանրադիտակային /անատոմիական - տարբերակիչ/ առանձնահատկությունները և դիտարկման մեթոդները, դեղաբուսական հումքերի դասակարգումը, բնութագիրը, քիմիական կազմը և կիրառումը, դեղաբուսական հումքերի մթերման հիմունքները/ հավաք, նախնական մշակում, չորացում, պահեստավորում/:

Կարողանա ճանաչել հերբարիզացված դեղաբույսերն ըստ ձևաբանական հատկանիշների, տարբերակել տարբեր ձևաբանական խմբերին պատկանող մանրեցված դեղահումքերը /կտրտված տերևներ, խոտեր, ծաղիկներ, պտուղներ, սերմեր, կեղևներ, կոճղարմատներևարմատներ/, համապատասխան որոշիչների օգնությամբ որոշել դեղաբույսերը, ամբողջական և մանրեցված դեղաբուսական հումքերը, կատարել դեղաբուսական հումքի ֆարմակոգնոստիկ անալիզ, դեղաբուսական հումքի դեղաբանական խումբը բնորոշող ազդող նյութերի /տերպենոիդներ, գլիկոզիդներ, վիտամիններ/ և տարբերակիչ նշանակություն ունեցող ուղեկցող և բալաստային նյութերի հայտնաբերման փորձարարական հետազոտություններ, տարբերակել դեղաբույսերի և դեղաբուսական հումքերի թույլատրելի և անթույլատրելի խառնուրդները, կազմակերպել և իրականացնել դեղաբուսական հումքի մթերում /դեղաբուսական հումքի հավաք, նախնական մշակում, չորացում/ և դեղաբուսական հումքի պահեստավորման հետ կապված բոլոր գործառնությունները, մասնակցել դեղագիտության ոլորտում կատարվող գիտական հետազոտություններին:

Տիրապետի որակական և միկրոքիմիական ռեակցիաներ իրականացնելուն՝ հիմնվելով դեղաբուսահումքում պարունակվող կենսաբանորեն ակտիվ նյութերի վրա, դեղաբուսահումքի վերլուծության համապատասխան քրոմատագրման մեթոդներ՝ ընտրմանը, խոնավության, մոխրի, էքստրահվող նյութերի որոշման իրականացմանը՝ համաձայն պետական ֆարմակոպեայի, վիճակագրական վերամշակման իրականացման և ֆարմակոգնոստիկ վերլուծության արդյունքների ձևավորման:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. A.L. "Pharmacognosy" handbook 2007
2. Д.А. Муравьева, И.А. Самылина, Г.П. Яковлев " Фармакогнозия" 2011

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՒՆ /ՌԵՑՏԻՆԳՍՅՒՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱՕՐԳԱՆԱԿԱՆ ՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	ք.գ.թ. Մարգարիտա Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 15 49 79
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mar.yan.00@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարո Նազլուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
I	II	3	17	3	90	51	26	25	26	13	+	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	26	25	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Դպրոցական, ինչպես նաև I կիսամյակում ձեռք բերած գիտելիքները, որպես բազային գիտելիք օրգանական քիմիա առարկայից կիրառվում են որպես հիմք կենսաօրգանական քիմիայում:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Կենսաօրգանական քիմիա» դասընթացը ներառում է օրգանական միացությունների կենսաբանական կարևոր դասերի և կենսա-պոլիմերների քիմիական հատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ, որոնք հիմք կհանդիսանան կենդանի օրգանիզմներում մոլեկուլային մակարդակի վրա տեղի ունեցող պրոցեսներն ուսումնասիրելու համար:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել օրգանական միացությունների կենսաբանական կարևոր դասերի և կենսապոլիմերների քիմիական հատկությունների վերաբերյալ գիտելիքներ, որոնք հիմք կհանդիսանան կենդանի օրգանիզմներում մոլեկուլային մակարդակի վրա տեղի ունեցող պրոցեսներն ուսումնասիրելու համար:

4. ԳՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ընդհանուր և կենսաօրգանական քիմիայի հիմնական դրույթները, մոլեկուլի թթվահիմնայնությունը պայմանավորող հիմնական ֆունկցիոնալ խմբերը, դասակարգի փոխարինելի և ոչ փոխարինելի ամինաթթուները, մոտոսախարիդների կենսաբանական նշանակությունը և քիմիական հատկությունը, ալկալոիդների տարածվածությունը, նրանց դերը և նշանակությունը մարդու կյանքում, հետերոցիկլիկ միացությունների կենսաբանական նշանակությունը, ինդուկցիոն և մեզոմեր էֆեկտների ազդեցությունը մոլեկուլի թթվահիմնայնության վրա, լիպիդների կառուցվածքը, պետք է դասակարգի հիդրոֆոբ և հիդրոֆիլ լիպիդները, ԴՆԹ-ի մոլեկուլի կառույցում պուրինային և պիրիմիդինային խմբերի հատկությունները:

Վարողանա կատարել լաբորատոր և հետազոտական աշխատանք, համակարգել լաբորատոր աշխատանքները և կապակցել այն տեսական բաժնի հետ օգտվել արդի գրականությունից և տարբեր աղբյուրներից:

Տիրապետի առարկայական հմտություններին՝ տարբեր խնդրահարույց իրավիճակներից դուրս գալու համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. М. Бендер, Р. Бергерон, М. Комияма, Москва, 1987
2. Г. Дюга, К.Пенни, Биоорганическая химия, Москва, 1983
3. В. Белобородов, С. Зурабян, А. Лузин, Н. Тюкавкина, Органическая химия: учебник, Москва, 2002
4. Органическая химия: учебник, ред. Н. Тюкавкина, Москва, 2008
5. В. Белобородов, С. Зурабян, А. Лузин, Н. Тюкавкина, Органическая химия: учебник, Москва, 2003
6. Н. Тюкавкина, Руководство к лабораторным занятиям по органической химии, Москва, 2002
7. T. Lindhorst, Essentials of Carbohydrate Chemistry and Biochemistry, Weinheim, 2007
8. H. Wennemers, Highlights in Bioorganic Chemistry, Weinheim, 2004

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍՅՈՒՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱՔԻՄԻԱ, Բ/Խ ԿԵՆԱՍԱՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ., Հայարփի Ջավրուշյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 78 92 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	hg.javrushyan@ysu.am

ԱՄԲՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	4	17	4	120	68	26	42	34	18		+
	IV	2	17	2	60	34	14	20	17	9	+	
Բ/Խ Կենսաքիմիա												
II	IV	2	17	2	60	34	8	26	17	9	+	
Ընդամենը		8	51	8	240	136	48	88	68	36		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
դպրոցական և առաջին կուրսում ստացած գիտելիքները հետևյալ առարկաներից՝ կենսաբանություն, քիմիա, անատոմիա, ֆիզիկա, մաթեմատիկա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Կենսաքիմիա» առարկան ուսանողներին մատուցում է հիմնարար գիտելիքներ մոնոսախարիդների, օլիգոսախարիդների, հոմո- և հետերոպոլիսախարիդների, ածխաջրերի, սպիտակուցների, ամինաթթուների առանձնահատկությունների, ֆերմենտների, լիպիդների, հեմի, նուկլեինաթթուների, վիտամինների, կենսաբանական թաղանթների, բջջային ազդանշանի վերաբերյալ: դասընթացում ներառված են նաև յարդի, մկանային հյուսվածքի և նյարդային հյուսվածքի, բերանի խոռոչի կենսաքիմիան, թքի կազմը, ֆերմենտները, նրանց ակտիվությունը, հանքայնացումը, օրգանական և անօրգանական տարրերի կազմը, դենտինը, էմալը, ատամնաքարը, սպիտակուցային կազմը, կոլլագենի կառուցվածքային առանձնահատկությունները, ամինաթթվային կազմը, կենսասինթեզը և հասունացումը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Կենսաքիմիա» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական համակարգային գիտելիքներ բջջում առկա կենսաբանական առավել կարևոր քիմիական միացությունների (նուկլեինաթթուներ, լիպիդներ, վիտամիններ, սպիտակուցներ, ածխաջրեր, հորմոններ, ֆերմենտներ) կառուցվածքի, ընթացող նյութափոխանակային փոխազդեցությունների և մոլեկուլյար մեխանիզմների ֆունկցիաների վերաբերյալ: Ինչպես նաև, ներկայացնել գիտելիքներ բերանի խոռոչի հյուսվածքների կառուցվածքային և նյութափոխանակային առանձնահատկությունների վերաբերյալ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՐՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա անվտանգության տեխնիկայի կանոնները ֆիզիկական, քիմիական, կենսաբանական լաբորատորիաներում ռեակտիվների, կենդանիների հետ աշխատելիս, պրոցեսների ֆիզիկաքիմիական բնույթը, որոնք ընթանում են կենդանի օրգանիզմներում՝ մոլեկուլային, բջջային, հյուսվածքային և օրգանային մակարդակով, ածխաջրերի, ամինաթթուների դերը նյութափոխանակության մեջ, առավել կարևոր քիմիական միացությունների կառուցվածքը և ֆունկցիան (բնական սպիտակուցներ, ածխաջրեր, հորմոններ և այլն), հեմոգլոբինի քիմիայի սկզբունքները, նրա մասնակցությունը գազափոխանակությանը և թթվահիմնային հավասարակշռության պահպանմանը:

Կարողանա օգտագործել գիտական, ուսումնական, գիտահանրամատչելի գրականություն, օգտագործել քիմիական, ֆիզիկական և կենսաբանական սարքավորումներ, Տարբերել մետաբոլիտների նորմալ ցուցանիշները (գլյուկոզ, միզանյութ, միզաթթու, կաթնաթթու, պիրոխաղողաթթու և այլն) պարոլոգիկ փոփոխություններից, կարողալ պրոտեինոգրամման և բացատրել տարբերությունների պատճառները, Մշակել արյան շիժուկի ֆերմենտաբանական հետազոտությունների տվյալները:

Տիրապետի նախնական ախտորոշման հմտությունների՝ մարդու կենսաբանական հեղուկներում կենսաքիմիական հետազոտությունների հիման վրա:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. C. Smith, Marks' Basic Medical Biochemistry, a Clinical Approach, Philadelphia, 2012
2. D. Nelson, M. Lehninger, Principles of Biochemistry, Atlanta, 2009
3. H. Lodish, A. Berk, S. Zipursky, P. Matsudaira, D. Baltimore, J. Darnell., Molecular Cell Biology, New York, 2000
4. J. Berg, J. Tymoczko, L. Stryer, Biochemistry, New York, 2002
5. А. Цыганенко, В. Жуков, В. Мясоедов, И. Завгородний, Клиническая биохимия, М., 2002
6. Т. Березов, Б. Коровкин, Биологическая Химия, Москва, 2008
7. Գ. Խաչատրյան, Մ. Աղաջանյան, Կենսաքիմիա, Երևան, 2001
8. <http://pubmed.gov>
9. <http://www3.interscience.wiley.com/cgi-bin/>
10. <http://www.freebooks4doctors.com>
11. <http://www.namrata.co/>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԴԵՂԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Տաթևիկ Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 02 06 23
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	tatevdoom@gmail.com

ԱՄԲՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարո Նազլուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	3	17	3	90	51	18	33	25	14	+	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	18	33	25	14		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Ֆարմակոլոգիա, Քիմիա, Անատոմիա, Ֆիզիոլոգիա, Ախտաֆիզիոլոգիա, Իմունալոգիա, Սանրէաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Կլինիկական դեղաբանությունը» մարդու օրգանիզմի վրա դեղերի ազդեցության մասին գիտություն է: Այն ուսումնասիրում է դեղերի ֆարմակոկինետիկական և ֆարմակոդինամիկական, կողմնակի ազդեցությունը, ցուցումները և հակացուցումները, դեղ-սնունդ, դեղ-դեղ փոխազդեցությունները, ինչպես նաև դեղ-հիվանդ օրգանիզմ փոխազդեցության առանձին օրինակներ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է սովորեցնել ուսանողներին ռացիոնալ դեղաբուժման սկզբունքները:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա հիվանդությունների ընթացքի, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունները, դեղերի ռացիոնալ կիրառման սկզբունքները:
Կարողանա հիմնավորել ամենանվտանգ, արդյունավետ և մատչելի դեղաբուժման ընտրությունը տվյալ ախտաբանական վիճակը բուժելու համար:
Տիրապետի բազմադեղանշանական դեպքում տիրապետի դեղային փոխազդեցությունների սկզբունքներին՝ բացառելով վտանգավոր փոխազդեցությունները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. [Bertram G. Katzung](#), Basic & Clinical Pharmacology, 12th edition, 2012
2. [Laurence Brunton](#), [Bruce A. Chabner](#), [Bjorn Knollman](#)
3. Goodman and Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics, 13th edition, 2017
4. <http://drugs.com>
5. <http://www.pharm.am>
6. <http://www.fda.gov>
7. <https://www.medicines.org.uk/emc>

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ

20

Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում

70

Ինքնուրույն անհատական աշխատանք

10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ, ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԻՆՖՈՐՄԱՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Լիա Մարտիրոսյան Ֆիզ. մաթ. գ. թ., Արմեն Գրիգորյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 43 33 56, +374 55 31 35 45
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	lia.mart70@gmail.com , armeng9@gmail.com

ԱՄԲԻՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Հ. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասարկ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51	18	33	25	14		+
	II	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85	34	51	42	23		

- ՆԱԻՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Գիտելիքներ դպրոցական «Ինֆորմատիկա» և «Մաթեմատիկա» առարկաներից
  - Ծանոթություն ինֆորմատիկայի հիմնական գաղափարներին և տերմիններին
- ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Առանց «Մաթեմատիկայի» անհնար է ուսումնասիրել մյուս գիտությունները: Մաթեմատիկայի գաղափարները, դատողություններն ու օրինաչափությունները ծառայում են որպես լեզու. նրանով գրում, խոսում և մտածում են մյուս գիտությունները: Այն բացատրում է դժվարին երևույթների օրինաչափությունները, ուսումնասիրում և մեծ ճշգրտությամբ նկարագրում է երևույթների ընթացքը: «Բժշկական ինֆորմատիկան» օգնում է ձևավորել համակարգչային գիտելիքներ, ժամանակակից տեխնոլոգիաների կիրառման և տիրապետման, ինֆորմացիայի ստացման և մշակման համար, այդ թվում նաև առողջապահության ոլորտում:
- ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական մաթեմատիկական գիտելիքներ, ձևավորել հմտություններ, որոնք անհրաժեշտ են այլ առարկաների ուսումնասիրման և յուրացման, մասնագիտական գործունեության ընթացքում հանդիպող կիրառական խնդիրների լուծման համար, ուսանողներին ներկայացնել իրական թվերի բազմության, մի փոփոխականի ֆունկցիայի սահմանի, անընդհատության, ածանցյալի, դիֆերենցյալի, դիֆերենցիալ հաշվի հիմնական թեորեմների վերաբերյալ տեսությունները և գործնական կիրառությունները, սովորողների մոտ ձևավորել գիտելիքների, կարողությունների և հմտությունների համակարգ բժշկության և առողջապահության ոլորտում ժամանակակից համակարգչային տեխնոլոգիաների կիրառման և տիրապետման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ թվերի բազմությունների, ֆունկցիայի անընդհատության, ածանցյալի, սահմանի հաշվման մեթոդները, ֆունկցիայի դիֆերենցիալի և դիֆերենցելի լինելու հասկացությունը, ֆունկցիայի բարձր կարգի ածանցյալների և դիֆերենցիալների հաշվման մեթոդները, ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների, ինֆորմացիայի քանակի, MS office կիրառական ծրագրային փաթեթի, համացանցի և նրա հնարավորությունների մասին, online բժշկական բառարաններ, հանրագիտարաններ, բժշկական հավելվածներ, վիճակագրական հարցումներ իրականացնող գործիքները:

Կարողանա գործողություններ կատարել իրական թվերի հետ, հաշվել ֆունկցիաների սահմանները, ապացուցել ֆունկցիաների անընդհատությունը, գտնել նրանց խզման կետերը, հաշվել տարրական ֆունկցիաների առաջին և բարձր կարգի ածանցյալները, տեսական գիտելիքները կիրառել բժշկության մեջ՝ գործնական խնդիրներ լուծելու համար, օգտագործել MS office ծրագրի հնարավորությունները բժշկական փաստաթղթեր ստեղծելու, ձևավորելու և լրացնելու համար, օգտվել online բժշկական բառարաններից և հանրագիտարաններից փնտրել, գտնել բժշկական հավելվածներ և կիրառել:

Տիրապետի սահմանների տեսության, ֆունկցիաների անընդհատության, ածանցման ու դիֆերենցման հասկացություններին, թեորեմներին, փաստերին, մեթոդներին, տերմինաբանությանը, ինքնուրույն վերլուծական աշխատանքների կատարմանը, MS office ծրագրերին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հ. Ղազարյան, Ա. Հովհաննիսյան, Տ. Հարությունյան, Գ. Կարապետյան, Սովորական դիֆերենցիալ հավասարումներ, Երևան, 2002:
2. Գ. Ֆիխտենգոլց, Մաթեմատիկական անալիզի հիմունքներ, Հատոր 1, Երևան, 1970
3. Ս. Հարությունյան, Բարձրագույն մաթեմատիկա, Երևան, 2000
4. C. Neuhauser, Calculus for Biology and Medicine, London, 2011
5. Ա. Մանուկյան, Ա. Սարգսյան, «Ինֆորմատիկա», Գյումրի, 2010
6. Ա. Գալստյան, Office 2010, Երևան, 2010
7. Ֆ. Բրեդլի, Ինտերնետ, օգտագործողի ձեռնարկ, Երևան, 2002

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՔԻՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	ք.գ.թ. Մարգարիտա Հովհաննիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 15 49 79
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mar.yan.00@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Բնագիտական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն. Գ. Ջավրուշյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատվ.	Քննություն	Մտուցարք
I	I	3	17	3	90	51	24	27	26	13	+	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Դասընթացի յուրացման համար ուսանողը պետք է իմանա՝ տարրերի դիրքը պարբերական համակարգում, կապերի տեսակները և բնույթը քիմիական միացություններում: Պետք է իմանա նաև անօրգանական քիմիայի հիմնական դրույթները և բաժինները, որոնք անհրաժեշտ են հետագա բաժինները առավել խորությամբ ուսումնասիրելու համար:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ընդհանուր քիմիա» դասընթացը ներառում է տեղեկատվություն, կարևորագույն անօրգանական և օրգանական միացությունների քիմիական և ֆիզիկական հատկությունների մասին, քիմիական կառուցվածքի տեսության հիմնական տարրեր, քիմիական թերմոդինամիկայի և քիմիական կինետիկայի հասկացություններ, լուծույթների մասին տեսություններ, օրգանական սինթեզի և անօրգանական սինթեզի օրինաչափություններ, նյութերի ֆիզիկաքիմիական վերլուծության հիմունքներ և այլն:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողների մոտ ձևավորել գիտելիքներ ընդհանուր քիմիա առարկայից, ուսումնասիրել անօրգանական և օրգանական միացությունների տարածման առանձնահատկությունները դրանց կառուցվածքը, քիմիական հատկությունները և հանդես գալու ձևերը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա քիմիական հավասարակշռությունը և դրա վրա ազդող գործոնները, Ռաուլի օրենքը, լուծույթների հատկությունները, թերմոդինամիկայի օրենքները և դրանց կիրառությունը կենսաբանական համակարգերում, բուֆերային լուծույթների հատկությունները, կոլոիդային լուծույթների ֆիզիկական հատկությունները, էլեկտրոֆորեզը և դրա կիրառությունը բժշկության մեջ:

Կարողանա օգտվել զիտական, մեթոդական գրականությունից, մասնագիտական գործունեության զարգացման համար տարբեր սոց. կայքերից, օգտվել քիմիական, ֆիզիկական և կենսաբանական սարքավորումներից, իրականացնել գործնական աշխատանքի արդյունքների վերլուծությունը, իրականացնել նաև անալիզի տվյալների տարրական վիճակագրական վերլուծություն, կանխատեսել կենսաբանորեն կարևոր միացությունների ֆիզիկաքիմիական պրոցեսների և քիմիական փոխարկումների ընթացքը և արդյունքները, կատարել թերմոքիմիական հաշվարկներ, որն անհրաժեշտ է ռացիոնալ սնման էներգետիկ ցանկը հաշվարկելու համար, օգտվել IUPAC անվանակարգումից, որը կիրառվում է կենսաբանորեն կարևոր միացություններում և դեղաբանական նյութերում ֆորմուլաներ կարդալու համար:

Տիրապետի առարկայի կիրառման համար անհրաժեշտ է զիտելիքներին, կարողություններին և հմտություններին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Advanced Inorganic Chemistry, New York, ed. F. A. Cotton, 1980
2. Chemistry: foundations and applications, ed. J. Lagowski, New York, 2004
3. Hawley's condensed chemical dictionary. Re. R. Lewis, Hoboken, 2007.
4. Lange's handbook of chemistry. 11th ed., New York, 1973
5. Physical and Inorganic Chemistry, ed. A. Bakac., Hoboken, 2010
6. R. Krebs, The history and use of our earth's chemical elements: a reference guide, Westport, 2006
7. В. Попков, Общая химия, Москва, 2007-2009
8. Н. Мушкамбаров, Физическая и коллоидная химиям, Москва, 2001
9. О. Реутов, А. Курин, К. Бутин, Органическая химия, Москва, 2003
10. Основы аналитической химии. Общие вопросы. Методы разделения, Москва, 2002
11. Основы аналитической химии. Общие вопросы. Методы химического анализа, М., 2002

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՆՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆԱՏՈՄԻԱ, ԱՏԱՄՆԱԾՆՈՏԱՅԻՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԵՎ Բ/Խ ԱՆՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ԱՆԱՏՈՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՄՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II, III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV, V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., դոցենտ Լուսինե Աղաբեկյան բ.գ.դ. Ասադուր Նամազերդի (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 33 15 25, +374 55 68 10 31
ԷԼ.ՓՈՍՏ	laghabekyanbk@inbox.ru , asadoor.amirkhanian6@gmail.com

ԱՄԲՈՆ	Բժշկակենսաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ ԲԿ
ԱՄԲՈՆՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգաթղթ
II	IV	3	17	3	90	51	20	31	25	14		+
III	V	2	17	2	60	34	14	20	17	9	+	
Ատամնաձնտալին համակարգի և բ/խ ախտաբանական անատոմիա												
III	V	2	17	2	60	34	8	26	17	9		
Ընդամենը		7	34	7	210	119	42	77	59	32		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Կենսաբանություն, Կենսաքիմիա, Մարդու անատոմիա, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն, իմունաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացն ուսումնասիրում է ախտաբանական անատոմիայի ընդհանուր բաժինը /ընդհանուր ախտաբանություն/ բջջի ախտաբանությունը, ընդհանուր ախտաբանական պրոցեսները, որոնք բնորոշ են բոլոր հիվանդություններին (քննարկվում են նաև արյան համակարգի հիվանդությունները) և ախտաբանական անատոմիայի մասնավոր բաժինը /մասնավոր ախտաբանություն/ առանձին հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը և ձևաբանությունը /նոզոլոգիական ախտաբանական անատոմիա/: Ուսանողներն առավել մանրակրկիտ ուսումնասիրում են օրոֆարինգեալ ախտաբանությունները՝ որպես ապագա մասնագիտության յուրացման համար անհրաժեշտ կարևոր գործոն:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ախտաբանական անատոմիա» դասընթացի ուսումնասիրության նպատակն է հիվանդությունների և ախտաբանական պրոցեսների կառուցվածքային հիմքի, դրանց պատճառագիտության ու ձևաձգման, ձևաբանական դրսևորումների, բարդությունների, ելքի և մահվան պատճառների ուսումնասիրությունը և ստացած գիտելիքների հետագա կիրառումը կլինիկական ամբիոններում և ստոմատոլոգի պրակտիկ աշխատանքում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ախտաբանական անատոմիայի դասընթացում օգտագործվող տերմինները, ախտաբանական անատոմիայում կիրառվող հետազոտության հիմնական մեթոդները, հիվանդության էթիոլոգիա, պաթոգենեզ, մորֆոգենեզ, պաթոմորֆոզ հասկացությունները, հիվանդությունների դասակարգման սկզբունքները, ընդհանուր ախտաբանական պրոցեսների էությունն ու հիմնական օրինաչափությունները, հաճախ հանդիպող հիվանդությունների ժամանակ ներքին օրգանների բնորոշ փոփոխությունները, կլինիկա-անատոմիական վերլուծության հիմունքները, ախտաբանա-անատոմիական կառուցվածքի ախտորոշման սկզբունքները, օրոֆարինգեալ ախտաբանությանը բնորոշ փոփոխությունները:

Կարողանա հիմնավորել պաթոլոգիական պրոցեսի և նրա կլինիկական դրսևորումների բնույթը, իրականացնել հիվանդությունների ձևաբանական և կլինիկական արտահայտությունների համադրում նրանց զարգացման տարբեր փուլերում, որոշել հիվանդությունների պատճառները, պաթոգենեզը, մորֆոգենեզը, դրանց դրսևորումները, բարդություններն ու ելքերը, ինչպես նաև պաթոմորֆոզը, իսկ մահվան ելքի դեպքում մահվան պատճառը և մեխանիզմները (տանատոգենեզ), անցկացնել կլինիկա-անատոմիական վերլուծություն, ձևակերպել ախտաբանա-անատոմիական ախտորոշումը, կիրառել հիվանդությունների և պաթոլոգիական պրոցեսների ժամանակ կառուցվածքային փոփոխությունների մասին ստացված գիտելիքները գործընկերների և հիվանդների հետ մասնագիտական շփման ընթացքում, կատարել կլինիկա-անատոմիական վերլուծություն և կարողանալ ախտորոշել բերանի խոռոչի և ըմպանի գոյացությունների ամենահաճախ հանդիպող ախտաբանությունները:

Տիրապետի ախտաբանա-անատոմիական միկրո- և մակրոպատրաստուկների հետ աշխատելու հմտություններին, բնորոշ ախտաբանական պրոցեսների բացահայտմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. «*Պաթոլոգիական անատոմիա*», հեղինակ-խմբագիր՝ պրոֆ. **Ն.Դ. Վարդապարյան**, Երևան, 2006:
2. «*Патологическая анатомия*». Под ред. **А.И. Струкова, В.В. Серова**. Учебник. Переиздание. – М.: ОАО Издательство «Медицина», 2015.
3. **Vinay Kumar, Abul K. Abbas, Jon C. Aster. Robbins Basic Pathology**, 9-th edition, 910, Copyright © Saunders 2013, an imprint of Elsevier Inc. Printed in Canada.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՏԻՍՎՈՐ	
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍՅՒՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100 90-95	A+ A
«լավ»	80-89 70-79	B+ B
«բավարար»	60-69 51-59	C+ C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՆՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ՖԻԶՈՒԼՈԳԻԱ, Գ/Պ ԱՆՏԱԲԱՆԱԿԱՆ ՖԻԶՈՒԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V, VI
Ուսումնական տարի	2018-2019		
ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան Լիլիթ Սուքիասյան բ.գ.դ. Ասադուր Ամիրխանի Նամագերդի (արտ. շահակից)		
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 84 49 94, +374 91 36 38 16, +374 55 68 10 31		
ԷԼ.ՓՈՍՏ	narksm@gmail.com , lilit.sukiasyan@inbox.ru , asadoor.amirkhanian6@gmail.com		
ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկական սարանական առարկաների		
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-		
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան		

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգաք
III	V	3	17	3	90	51	22	29	25	14		+
	VI	2	17	2	60	34	12	22	17	9	+	
Գ/Պ Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա												
III	VI	2	17	2	60	34	8	26	17	9		
Ընդամենը		7	34	7	210	119	42	77	59	32		

- 1. ՆԱԻՆՏԱԳՈՒՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Կենսաբանություն, Կենսաքիմիա, Մարդու անատոմիա, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, Հյուսվածաբանություն, Մանրէաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա» դասընթացն ուսումնասիրում է ախտաբանական ֆիզիոլոգիայի ընդհանուր բաժինը՝ հիվանդությունների առաջացման պատճառները, զարգացման ընթացքը, ախտածին գործոնների ազդեցության մեխանիզմները, տարածման ուղիները, արյան, սիրտ-անոթային համակարգերի գործունեության խանգարման ախտաֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները և ախտաբանական ֆիզիոլոգիայի հետևյալ մասնավոր բաժինները՝ շնչառական, աղեստամոքսային, միզասեռական, էնդոկրին և նյարդային համակարգերի գործունեության խանգարման ախտաֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները: Ուսանողները առավել մանրամասն ուսումնասիրում են օրոֆարինգեալ ախտաբանությունների ախտաֆիզիոլոգիական գործոնները, քանի որ դրանք անմիջապես առնչվում են նրանց ապագա մասնագիտության հետ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է՝ ուսուցանել հիվանդության զարգացման և մարդու առողջության հիմնական օրինաչափությունները և մեխանիզմները, ինչպես նաև տալ գիտելիքներ հիվանդությունների էթիոլոգիայի, ախտածնության, կլինիկական դրսևորումների թերապիայի սկզբունքների և հիվանդությունների կանխարգելման մասին:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՆՈՒՄՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ընդհանուր նոգոլոգիայի հիմնական հասկացությունները, պատճառների, պայմանների և օրգանիզմի ռեակտիվ հատկությունների դերը և նշանակությունը հիվանդությունների առաջացման, զարգացման և էլքի հարցերում, տիպիկ պաթոլոգիական պրոցեսների և ռեակցիաների զարգացման պատճառները և հիմնական մեխանիզմները, նրանց դրսևորումները, նշանակությունը տարբեր հիվանդությունների առաջացման դեպքում և էլքը, տարբեր օրգանների և համակարգերի տիպային խանգարումների պատճառները, մեխանիզմները և կարևոր դրսևորումները, փորձարարական մեթոդի դերը պաթոլոգիական պրոցեսների ուսումնասիրման մեջ, փորձի հնարավորությունները, սահմանափակումները և հեռանկարները, պաթոֆիզիոլոգիայի դերը կլինիկական բժշկության մեջ, կապը բժշկական գիտությունների հետ, ստոմատոլոգիական պրակտիկայում առավել հաճախ հանդիպող բերանի և ըմպանի խոռոչների ախտաբանությունների առանձնահատկությունները:

Կարողանա անցկացնել փորձարարական հետազոտություններ, արձանագրել և վերլուծել ստացված տվյալները, կատարել հեմոգրամների, էլեկտրոկարդիոգրամների, ընդհանուր լաբորատոր և բիոքիմիական անալիզների տվյալների վերլուծություններ, լուծել իրավիճակային խնդիրներ, բուժական պրոֆիլակտիկ գործունեության մեջ կիրառել ստացված գիտելիքները, ճիշտ գնահատել բժշկության ժամանակակից տեսական կոնցեպցիաները և ուղղությունները:

Տիրապետի կենդանիների վրա փորձերի անցկացմանը համապատասխան կանոններով՝ մոդելավորելով համապատասխան ախտաֆիզիոլոգիական իրավիճակներ տարբեր օրգան-համակարգերի համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. А. Адо, Патологическая физиология, Москва, 2002
2. П. Литвицкий, Патофизиология, Москва, 2002
3. ROBBINS AND COTRAN PATHOLOGIC BASIS OF DISEASE, ninth edition, ISBN: 978-1-4557-2613-4 © 2015 by Elsevier, Inc.
4. ROBBINS BASIC PATHOLOGY, ninth edition, ISBN: 978-0-323-35317-5 © 2013 by Elsevier Inc.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԱՏԱԿԱՆ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Հասմիկ Սեդրակի Զաքարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374, 93 47 07 16
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Hzakarian.73@mail.ru

ԱՄԲԻՆ	Կլինիկական առարկաների ամբիոն
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Արաբկիր» Բժշկական Համալիր - Երեխաների և Դեռահասների Առողջության Ինստիտուտ
ԱՄԲԻՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ա.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

- 1. ՆԱԻՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Դեղաբանություն, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Ճառագայթային ախտորոշում, Ընդհանուր վիրաբուժություն, Վնասվածքաբանություն և օրթոպեդիա, Մանկաբարձություն և գինեկոլոգիա:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացն ուսումնասիրում է դատական բժշկության առարկան և նրա ուսումնասիրության օբյեկտները, դատաբժշկական ծառայության կազմակերպման հիմունքները, դատաբժշկական մահաբանությունը, դիակի (տարբեր տարիքի և սեռի) դատաբժշկական փորձաքննությունը, դատաբժշկական վնասվածքաբանությունը, նրա տեսակները, դատաբժշկական փորձաքննությունը, դատաբժշկական ընդհանուր և մասնավոր թունաբանությունը, տուժածների, կասկածյալների և մեղադրյալների (կենդանի անձանց), իրեղեն ապացույցների դատաբժշկական փորձաքննություն, բուժ. Աշխատողների մասնագիտական իրավախախտումները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել դատաբժշկական փորձաքննության հիմնական բաժինները, որոնց իմացությունը կկիրառվի գործնական աշխատանքում ծագող բժշկական բնույթի տարբեր հարցեր լուծելիս: Այն կնպաստի նաև ուսանողների բժշկական բարոյագիտական հմտության ձեռքբերմանը, որն անհրաժեշտ է ապագայում քրեական, քաղաքացիական օրենսդրության հետ բախումներից խուսափելու համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա դատավարական, բժշկական ուսումնասիրության եղանակները, եզրակացությունների ձևակերպումները և փաստաթղթերը, բժշկական բարոյագիտություն, դիախերձման տեխնիկան, դատաբժշկական վնասվածքաբանության տեսակները և փորձաքննությունը, դատաբժշկական ընդհանուր և մասնավոր թունաբանությունը, կենդանի անձանց դատաբժշկական փորձաքննությունը, պտղի և նորածինների դիակների դատաբժշկական փորձաքննության առանձնահատկությունները, իրեղեն ապացույցների դատաբժշկական փորձաքննությունը, բուժաշխատողների պատասխանատվությունը մասնագիտական իրավախախտումների դեպքում:

Կարողան կատարել դեպքի վայրի գնում, կատարել դիախերձում և դիակի դատաբժշկական փորձաքննություն, ախտորոշել աուտոպսիոն նյութը, վերլուծել դատաբժշկական փորձաքննության արդյունքները:

Տիրապետի տուժածի հարցաքննմանը, բռնի և բնական մահվան պատճառների ախտորոշմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ն.Մ. Ավագյան, Կ.Լ. Նազարեթյան, Ա.Ս.Թորոսյան, «Դատական բժշկության դասընթաց», Երևան, 1978 թ.
2. Շ.Ա.Վարդանյան, «Դատական բժշկություն», Երևան, 1995 թ.
3. Nageshkumar G Rao. Textbook of forensic medicine and toxicology, 2nd revised edition, New Delhi, India, ISBN13 9788184487060, 2010.
4. “Судебная медицина” под ред. В.М.Смолянинова, Москва, 1975г.
5. Балаян Р.А., “Смертельная травма в связи с падением с высоты”, Ленинград, 1976 г.
6. Гурочкин Ю.Д., “Курс лекции по судебной медицине”, Москва, 1999г.
7. Крюков В.Н., “Судебная медицина”, Москва, 1998г.
8. Пиголкин Ю.Н., “Судебная медицина”, Москва, 2005г.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՅՈՒՍՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, ԷՍԲԻՈԼՈԳԻԱ, Բ/Խ ՀՅՈՒՍՎԱԾԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I, II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II, III
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Հունանյան Նաիրա Գևորգի
ՀԵՌԱԽՈՍ	+ 374 91 07 11 07
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	naira_hunanyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականասրահական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱԿԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	II	4	17	4	120	68	18	50	34	18		+
II	III	3	17	3	90	51	8	43	25	14	+	
Բ/Խ Հյուսվածաբանություն												
II	III	2	17	2	60	34	8	26	17	9		
Ընդամենը		9	34	9	270	153	34	119	76	41		

- 1. ՆԱԻԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Կենսաբանություն, Մարդու անատոմիա, Ֆիզիկա և մաթեմատիկա, Ընդհանուր և կենսաօրգանական քիմիա, Լատիներեն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն» դասընթացն ուսուցանվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: II կիսամյակում ընդգրկված են հետևյալ բաժինները. բջջաբանություն՝ ուսումնասիրում է բջջի կառուցվածքն ու կենսագործունեությունը, սաղմնաբանություն՝ ուսումնասիրում է բջիջների և հյուսվածքների ձևավորումը ներարգանդային շրջանում, ընդհանուր հյուսվածաբանություն՝ ուսումնասիրում է տարբեր հյուսվածքների ֆունկցիոնալ և բջջային տարրերի կառուցվածքը: III կիսամյակում ընդգրկված է մասնավոր հյուսվածաբանության (միկրոսկոպիկ անատոմիա) բաժինը: Այն ուսումնասիրում է որևէ համակարգի և դրանում ընդգրկված օրգանների կառուցվածքը: Դասընթացում տրվում է օրգանների կառուցվածքը մակրոսկոպիկ, միկրոսկոպիկ և էլեկտրոնամիկրոսկոպիկ մակարդակներով՝ ուսումնասիրելու ընթացքում հաշվի առնելով դրանց կատարած գործառնությունները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է՝ ուսանողների մոտ գիտական պատկերացումներ ձևավորել մարդու բջիջների, հյուսվածքների և օրգան համակարգերի զարգացման և մանրադիտային ձևաբանության մասին, որոնք հետագայում հիմք կհանդիսանան կլինիկական առարկաների ուսումնասիրման և բժշկական մտածողության զարգացման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա օրգանիզմի բջիջների, հյուսվածքների, օրգանների և համակարգերի կառուցվածքային, զարգացման և տեղակայման առանձնահատկությունները՝ նրանց գործառույթների հետ փոխազդեցության պայմաններում, բջիջների, հյուսվածքների և օրգանների կառուցվածքային առանձնահատկություններով պայմանավորված օրգանիզմի զարգացման և կենսագործունեության հիմնական օրինաչափությունները, հյուսվածքների հիստոֆունկցիոնալ առանձնահատկությունները, դրանց ուսումնասիրման մեթոդները, կենդանի օրգանիզմում առկա գործընթացների ֆիզիկաքիմիական բնույթը, որոնք ընթանում են մոլեկուլային, բջջային, հյուսվածքային և օրգանային մակարդակներում:

Կարողանա աշխատել մեծացնող սարքավորումներով (մանրադիտակներ, օպտիկական և պարզ խոշորացույցներ), նկարագրել բջիջների և հյուսվածքների կառուցվածքը, տալ տարբեր վիճակների հիստոֆիզիոլոգիական գնահատականը, անսխալ որոշել օրգանների և դրանց բաղադրատարրերի միկրոկառուցվածքը, տեղադրությունը, հյուսվածաբանական նկարագրությունն ու ճիշտ անվանումները:

Տիրապետի բժշկական սաբանական հասկացողությունների համակարգին, մանրադիտության հմտություններին, հյուսվածաբանական պատրաստուկների և էլեկտրոնային մանրալուսանկարչության վերլուծությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. **Michael H. Ross, Wojciech Pawlina. Histology (with correlated cell and molecular biology).** A Text and Atlas. Sixth Edition, ISBN 978-0-7817-7200-6. Two Commerce Square 2001, Market Street, Philadelphia, PA 19103, 975 pp., 2011.
2. **Sadler T. W. Langman's medical embryology,** 12th ed. ISBN 978-1-4511-1342-6, Copyright © 2012 Lippincott Williams & Wilkins, a Wolters Kluwer business. 351 West Camden Street Two Commerce Square Baltimore, MD 21201 2001 Market Street Philadelphia, PA 19103.
3. **Gartner L. P., Hiatt J. L., Strum J. M. Cell Biology and Histology.** 6th edition, ISBN 978-1-60831-321-1. 351 West Camden Street Baltimore, MD 21201, 374 pp., 2011.
4. **Гистология. Учебник, 2-е изд. Под ред. Улумбекова Э. Г., Чельшева Ю.А.** Москва, ГЭОТАР-МЕД, ISBN 5-9231-0228-5, 672 стр., 2002.
5. **Быков В.Л. Частная гистология человека.** 2-е изд, СОТИС, Санкт-Петербург, ISBN 5-85503-116-0, 298 стр., 1999.
6. **Алмазов И.В., Сутулов Л.С. Атлас по гистологии и эмбриологии.** Москва, “Медицина”, 544 стр., 1978.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԿԵՆՍԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.Գ.Թ., դոցենտ Ինգա Բազուկյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 96933452
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	bazukyan@ysu.am

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.Գ.Թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
I	I	5	17	5	150	85	26	59	42	23	+	
	II	3	17	3	90	51	14	37	25	14	+	
Ընդամենը		8	34	8	240	136	40	96	67	37		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
Կենսաբանություն, Քիմիա, Անատոմիա

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
«Կենսաբանություն» դասընթացն ուսումնասիրվում է երկու կիսամյակների ընթացքում: I կիսամյակում քննարկվում են ընդհանուր կենսաբանության հիմնահարցերը՝ ներկայացվում է առարկայի նպատակն ու խնդիրները, բացատրվում են կենդանի նյութի կազմակերպման մակարդակները, կենդանի համակարգերի հատկությունները: Մանրամասն նկարագրվում է բջջի կենսաբանությունը, կենդանի օրգանիզմների բազմացումը, ժառանգականության կանոնները, փոփոխականությունն ուղիները և մեխանիզմները: II կիսամյակում ուսանողը ծանոթանում է օրգանիզմների առանձնակալային զարգացմանը, կիմանա օնթոգենեզի օրինաչափություններն ու մեխանիզմները, ժամանակակից էվոլյուցիոն տեսությունները, պոպուլյացիայի դերը, էվոլյուցիայի գործոնները: Կքննարկվի անտրոպոգենեզի փուլերը, զարգացման վրա էկոլոգիայի ազդեցությունը: Կամփոփվեն մակաբուծության հիմնական խնդիրները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
«Կենսաբանություն» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական գիտելիքներ բջջի կենսաբանության, զենետիկայի, զարգացման կենսաբանության, միկրո- և մակրո- էվոլյուցիայի, անտրոպոգենեզի, ընդհանուր կենսաբանության, մակաբուծաբանության և մարդու էկոլոգիայի մասին:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա կենսաբանական համակարգերի կառուցվածքը մոլեկուլային մակարդակներով, բջջային կառուցվածքը, կենսաբանական տեղեկատվության օգտագործման, փոխանցման, պահպանման մեխանիզմների, էուկարիոտ և պրոկարիոտ օրգանիզմների գենոմի յուրահատկությունները, օրգանիզմների բազմացման տարբեր ձևերը, օրգանիզմների անհատական զարգացման մոլեկուլային մեխանիզմները, մարդու ժառանգական հիվանդությունների բուժման նոր մոտեցումները, գենային և բջջային թերապիա, մակարոյծության հիմքերը:

Կարողանա օգտվել ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից, օտվել լաբորատոր սարքավորումներից, աշխատել մանրադիտակի հետ, իրականացնել կենսաբանական փորձ, վերլուծել և վերարտադրել ԴՆԹ-ի կրկնապատկման և սպիտակուցի կենսասինթեզի գործընթացների մոլեկուլային մոդելները:

Տիրապետի ուսումնասիրվող օբյեկտների և գործընթացների արտահայտման հմտություններին գծապատկերների տեսքով, էլեկտրոնային գծապատկերների վերլուծության հմտություններին, երեխաների քրոմոսոմային ախտաբանությամբ ծննդյան պատճառները և մեխանիզմները պատկերող նկարներ և գծապատկերներ կազմելու հմտություններին, հիվանդի արտաթորանքներում հելմինթների ձվերի հայտնաբերման մեթոդներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. B. Glick, J. Pasternak, Molecular Biotechnology, Washington, 2002
2. General Biology, Wikibooks.org, 2013
3. O. Brandenburg, Z. Dhlamini, A. Sensi, K. Ghosh, A. Sonnino, Introduction to Molecular Biology and Genetic Engineering, Rome, 2011
4. W. Thieman, M. Palladino, Introduction to Biotechnology, Second Edition, New Jersey, 2009
5. В. Захаров, С. Мамонтов, Н. Сонин И. Общая биология, Москва, 2003
6. В. Сыч, Общая биология. Учебник для студентов высших учебных заведений. В 2-х томах, Ульяновск, 2005
7. Г. Муртазин, Задачи и упражнения для самостоятельной работы по общей биологии, Москва, 2004
8. Т. Егорова, С. Клунова, Е. Живухина. Основы биотехнологии. Москва, 2003

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

Նախախումբներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆՐԷԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ, Բ/Խ ՄԱՆՐԷԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ. Արմինե Արմենի Մարգարյան կ.գ.թ., դոցենտ Հովիկ Հարությունի Փանոսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 41 84 12, +374 94 71 95 90
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arminemargaryan@ysu.am , hpanosyan@yahoo.ca

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականասաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Կոնսուլ. ժամ	Քննութ. ժամ	Ստուգարք
II	III	4	17	4	120	68	20	48	34	18		+
	IV	2	17	2	60	34	12	22	17	9	+	
Բ/Խ Մանրէաբանություն												
II	IV	2	17	2	60	34	8	26	17	9		
Ընդամենը		8	34	8	240	136	40	96	68	36		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
Կենսաբանություն, ֆիզիկա, քիմիա, կենսաքիմիա, մարդու անատոմիա, կենսաէթիկա, բժշկության պատմություն, հոգեբանություն, լատիներեն:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
Բժշկական մանրէաբանության առարկան, խնդիրները և զարգացման էտապները, մանրէների հիմնական խմբերը, բակտերիաների կառուցվածքային և նյութափոխանակային առանձնահատկությունները, դասակարգումը, ինֆեկցիաներ, էպիդեմիոլոգիան, իմունիտետի, իմունոթերապիայի, իմունոպրոֆիլակտիկայի և իմունոդիագնոստիկայի հիմնահարցերը, ընդհանուր վիրուսոլոգիան, մարդու նորմալ միկրոբիոտան, մանրէների հայտնաբերման մեթոդները, գրամ դրական և բացասական բակտերիաների կողմից հարուցվող հիվանդությունները, վիրուսային ծագմամբ հիվանդությունները, միկոզները, նախակենդանիների կողմից հարուցվող հիվանդությունները, բերանի խոռոչի միկրոբիոտան, մանրէների աթեղիան խոռոչային մակերեսներին, ատամների կարիեսի, պուլպիտի, պերիոդոնտիտի և պարոդոնտիտի հարուցիչները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
Ուսանողների մոտ ձևավորել մանրէների տարածվածության, դասակարգման և հատկությունների, ինչպես նաև մարդու նորմալ միկրոբիոտային, իմունիտետի, ախտածին մանրէների կողմից հարուցվող հիվանդությունների էպիդեմիոլոգիայի, կանխարգելման և բուժման վերաբերյալ պատշաճ մասնագիտական պատկերացումներ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է
Իմանա ընդհանուր մանրէաբանության մասին պատկերացում, մանրէաբանական լաբորատորիաներում աշխատանքի և անվտանգության տեխնիկայի կանոնները, մարդու

օրգանիզմի և մանրէների միջև սիմբիոտիկ գործընթացների ձևավորման, օրգանիզմի միկրոբիոտայի դերը օպորտունիստական հիվանդությունների զարգացման ընթացքում, մարդու նորմալ միկրոբիոտայի, մանրէների հակաբիոտիկակայությունության ձեռքբերման մեխանիզմները և դրանց որոշումը, մարդու հիմնական ինֆեկցիոն հիվանդությունների էտիոլոգիայում և ախտածնության մեջ մանրէային աշխարհի առանձին ներկայացուցիչների դերը, մանրէաբանական ախտորոշման մեթոդները:

Կարողանա կիրառել մանրէաբանական մեթոդները, հիմնավորել ինֆեկցիոն և օպորտունիստական հիվանդությունների դեպքում մանրէաբանական, սերոլոգիական և իմունոլոգիական ախտորոշման ընտրությունը, հիմնավորել ինֆեկցիոն և օպորտունիստական հիվանդության ախտորոշման ընտրությունը, կիրառել ստացած գիտելիքները որոշելու համար հակամանրէային և իմունոտրոպ թերապիայի տակտիկան, կիրառել անհետաձգելի կանխարգելում և հակատրոսիկ թերապիա:

Տիրապետի մանրէազերծման, դեզինֆեկցիայի մեթոդներին, հիվանդների լաբորատոր հետազոտությունների արդյունքների հիման վրա նախնական ախտորոշման հմտություններին, ախտածին և պայմանական-ախտածին մանրէների հետ աշխատանքի հիմնական հմտություններին, ինֆեկցիոն և ոչ ինֆեկցիոն հիվանդությունների կանխարգելման և բուժման համար հակամանրէական և իմունակենսաբանական պատրաստուկների ընտրման մեթոդիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Շեկոյան Վ., Մանուկյան Կ. Բժշկական մանրէաբանություն, վիրուսաբանություն և իմունաբանություն: Երևան, ԵՊՀՀ հրատարակչություն, 2009, 478 էջ:
2. Поздеев О.К. Медицинская микробиология, Москва, Геотар-Мед, 2001, 765 с.
3. Brooks G.F., Morse S.A., Carroll K.C., Mietzner T.A., Butel J.S., Jawetz, Melnick, & Adelberg's Medical Microbiology. 26th Edition, New York, Copyright © 2013 by The McGraw-Hill Companies.
4. Brock Biology of Microorganisms. Madigan M.T., Martinko J.M., Dunlap P.V., Clark D.P., 13th ed., Pearson, 2012, 1152 p.
5. Practical handbook of microbiology. Eds, Goldman E. and Green L.H. 2nd ed. CRC Press. 2009
6. Dahlén G., Fiehn N.-E., Olsen I., Dahlgren U. Oral Microbiology and Immunology, Danmark, 2014:
7. Carter J. and Saunders V. Virology: Principles and Applications. John Wiley & Sons Ltd, 2007, 358 p.
8. Tortora G.J., Funke B.R., Case Ch.L. Microbiology: An introduction. 11th ed., Pearson/Benjamin Cummings, 2013, 811 p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՐԴՈՒ ԱՆԱՏՈՄԻԱ, Գ/Պ ԱՆԱՏՈՄԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I, II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I, II, III
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Լևոնի Մինասյան Նինա Զավենի Խլղարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, + 374 98 33 77 97
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arsenminasyan76@gmail.com , nina19-89@mail.ru

ԱՄԲՈՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	4	17	4	120	68	18	50	34	18	+	
	II	4	17	4	120	68	20	48	34	18	+	
II	III	2	17	2	60	34	14	20	17	9	+	
Գ/Պ Անատոմիա												
II	III	2	17	2	60	34	10	24	17	9		
Ընդամենը		12	51	12	360	204	62	142	102	54		

1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
 դպրոցական ծրագրի գիտելիքները, որոնք ընդգրկում են հետևյալ առարկաները՝ ընդհանուր կենսաբանություն, կենդանաբանություն, մարդու անատոմիա, քիմիա:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
 «Մարդու անատոմիա, գ/պ անատոմիա» առարկայի դասընթացը ուսումնասիրում է մարդու մարմինը՝ օրգանների, օրգան-համակարգերի և օրգանիզմի մակարդակով (համակարգային անատոմիա): I կիսամյակի ընթացքում ուսանողներն ուսումնասիրում են ոսկրաբանությունը, հոդաբանությունը, մկանաբանությունը, II կիսամյակի ընթացքում՝ ընդերաբանություն, անոթաբանություն, III կիսամյակի ընթացքում՝ նյարդաբանությունը և էսթեզիոլոգիան, գլխի և պարանոցի անատոմիայի բաժինները:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
 «Մարդու անատոմիա» դասընթացի նպատակն է հասկանալ մարդու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկությունները որպես մեկ ամբողջություն և համապատասխան օրգան, օրգան-համակարգ մակարդակների վրա, տիրապետել հայերեն և լատիներեն (հուններեն) տերմինաբանությանը՝ միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն, սովորել դիսեկցիաների կատարումը և անատոմիական գոյաձևությունների ցուցադրումը բնական պատրաստուկների վրա, մեկնաբանել մարդու օրգանների սաղմնային (էմբրիոնալ) և հետսաղմնային (պոստէմբրիոնալ) զարգացման փուլերը, օրգանների փոփոխականության տարբերակները, բնածին առատները, բնութագրել մարդու մարմնի կառուցվածքային, սեռական, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, գիտակցել մարդու օրգանների կառուցվածքային և ֆունկցիոնալ

փոխկախվածությունը և միասնությունը, կարողանալ օգտագործել ձեռք բերված գիտելիքները հետագայում կլինիկական առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում, ինչպես նաև հետագա բժշկի պրակտիկայում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա մարդու մարմնի կառուցվածքային առանձնահատկությունները որպես մեկ ամբողջություն և համապատասխան օրգան, օրգանհամակարգ մակարդակների վրա, դիսեկցիաների կատարումը և անատոմիական գոյածությունների ցուցադրումը բնական պատրաստուկների վրա, հայերեն և լատիներեն (հուներեն) տերմինաբանությանը՝ միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն:

Կարողանա մեկնաբանել և ցուցադրել /ցուցապատառների, անատոմիական մոդելների, դիակային նյութի վրա/ օրգանները և օրգան-համակարգերը, մեկնաբանել օրգանների և օրգան-համակարգերի կառուցվածքային, սեռական, տարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, բնածին արատները, կարողանա օգտագործել ձեռք բերված գիտելիքները հետագայում կլինիկական առարկաների ուսումնասիրության ընթացքում, ինչպես նաև հետագա բժշկի պրակտիկայում, մասնագիտական գործունեության համար օգտվի ուսումնական, գիտական, հանրամատչելի գրականությունից և համացանցից:

Տիրապետի դիակային նյութի հետազոտության մեթոդներին, կենդանի մարդու ֆիզիկական հետազոտություններին՝ պալպացիան, պերկուսիան, ատուկուլտացիան, հայերեն /օտարազգիների համար՝ անգլերեն/ և լատիներեն (հուներեն), տերմինաբանությանը՝ միջազգային անատոմիական նոմենկլատուրային համաձայն:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. F. Netter, Atlas of Human Anatomy, 6th Edition, Amsterdam, 2014
2. Gray's Anatomy, 40st Edition, 2008
3. K. Moore, Clinically Oriented Anatomy 6th Edition, 2009
4. Ա. Սարաֆյան, Գ. Քյալյան, Մարդու անատոմիա, Երևան, 1995
5. М. Сапин, Анатомия человека, Москва, 2009
6. М. Сапин, Д. Никитюк, Нормальная и топографическая анатомия человека, Москва, 2007
7. Р. Синельников, Атлас анатомии человека, Москва, 1996
8. И. Кирпатовский, Э. Смирнова, Клиническая анатомия, Москва, 2003

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆՈՐՄԱԼ ՖԻԶԻՈԼՈԳԻԱ, ԴՕ ՖԻԶԻՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կ.գ.թ. Հարություն Յուրիի Ստեփանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+ 374 99 88 13 23
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	harutyun_su@yahoo.com

ԱՄԲԻՆ	Բժշկականաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՆԻ ՎԱՐԻՉ	Կ.գ.թ., Ն.Գ. Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով:	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	III	4	17	4	120	68	24	44	34	18	+	
	IV	2	17	2	60	34	14	20	17	9	+	
ԴՕ ֆիզիոլոգիա												
II	IV	2	17	2	60	34	8	26	17	9		
Ընդամենը		8	34	8	240	136	46	90	68	36		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Ֆիզիկա և մաթեմատիկա, Կենսաքիմիա, Կենսաբանություն, Մարդու անատոմիա, Հյուսվածաբանություն, Էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն, Բժշկության պատմություն, Լատիներեն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Նորմալ ֆիզիոլոգիա» դասընթացն ուսուցանվում է երկու կիսամյակների ընթացքում:
III կիսամյակում ուսումնասիրվում են արյան, մարսողության, նյութափոխանակության և ջերմակարգավորման, արտաթորության, դրդվող հյուսվածքների ֆիզիոլոգիայի բաժինները:
IV կիսամյակում ուսումնասիրվում են արյան շրջանառության, շնչառության, ներգատիչ գեղձերի, ԿՆՀ, զգայական համակարգերի և ԲՆԳ ֆիզիոլոգիայի բաժինները: Ընդգրկված է նաև դիմաձևոտային շրջանի ֆիզիոլոգիան՝ դիմաձևոտային շրջանի օրգանների գործունեության օրինաչափությունները, բերանի խոռոչի հաղորդակցական և շնչառական գործառույթները, այս շրջանի օրգանների փոխազդեցությունը օրգանիզմի տարբեր համակարգերի հետ, ցավ և նոցիցեպցիա, ատամնացավի առանձնահատկությունները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Առարկայի նպատակն է՝ ուսուցանել մարդու օրգանիզմի և նրա առանձին օրգան-համակարգերի, բջիջների կենսագործունեությունը, դրանց կարգավորման նյարդա-հումորալ մեխանիզմների, ֆունկցիաների ղեկավարման և մոդելավորման սկզբունքները, որոնք, ի վերջո, հիմք կհանդիսանան և կհեշտացնեն բժշկագիտական առարկաների ավելի հիմնավոր յուրացմանը, ուսանողների մոտ պատկերացումներ ձևավորել դիմաձևոտային շրջանի օրգանների գործունեության օրինաչափությունների մասին:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲՐՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա օրգանիզմի և նրա օրգան-համակարգերի ֆունկցիաները և դրանց կարգավորման սկզբունքները, օրգանիզմի կառուցվածքի և զարգացման կազմաբանական-ֆիզիոլոգիական, սեռատարիքային և անհատական առանձնահատկությունները, ֆիզիոլոգիական ֆունկցիաների տարիքային առանձնահատկությունները, դրանց ընթացքը ֆիզիկական ու մտավոր աշխատանքի ժամանակ, մարդու օրգանիզմի գործառական համակարգերը, դրանց կարգավորումն ու ինքնակարգավորումը արտաքին միջավայրի հետ փոխազդելիս նորմայում և պաթոլոգիայում:

Կարողանա կատարել հաշվարկներ՝ փորձերի արդյունքների հիման վրա, իրականացնել փորձարարական տվյալների հասարակ վիճակագրական մշակում, մեկնաբանել ֆունկցիոնալ ախտորոշման ամենատարածված մեթոդների արդյունքները, որոնք կիրառվում են արյան, սրտի և անոթների, թոքերի, լյարդի և այլ օրգանների և համակարգերի ախտահարումը բացահայտելու համար:

Տիրապետի պարզագույն բժշկական գործիքներով աշխատելու հմտություններին (կրծադեղ, մաձկիչ, նյարդաբանական մուրճ, նշտար, պինցետ, զոնդ, սեղմիչ, լայնիչ և այլն), ճնշաչափության, էլեկտրասրտագրության, պուլսաչափման, շնչաչափության և ջերմաչափության մեթոդներին, ինչպես նաև մատից արյուն վերցնելու տեխնիկային՝ արյունաբանական ցուցանիշների հետազոտման համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. *Human physiology*. Stuart Ira Fox, USA, 12th edition. ISBN 978-0-07-337811-4, 2011.
2. *Физиология человека*. Р. Шмидт, Г. Тевс, Платон Костюк, Мир, 2005.
3. Ս.Ս. Մինասյան, Ծ.Բ. Ադամյան, Ն.Վ. Սարգսյան, «Մարդու ֆիզիոլոգիա», Երևան, «Զանգակ-97», 2009թ.
4. *Մարդու ֆիզիոլոգիայի հիմունքներ*: Դ.Ն. Խուրավերդյան, Վ.Բ. Ֆանարջյան, Երևան, 1998:
5. Косицкий Г.И. *Нормальная физиология*, М., 1984г.
6. *Նորմալ ֆիզիոլոգիայի գործնական աշխատանքների ձեռնարկ*, Սարգսյան Ս.Հ., ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, ԱԲՀ, Երևան, 2004:

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

Հաճախումներ	ՄԻԱՎՈՐ
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	20
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	70
	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍՅՈՒՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՌԱՋԻՆ ԲՈՒԺՕԳՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III
ՈւՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 91 12 06
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարո Նազուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Ֆինություն	Ստուգաք
II	III	2	17	2	60	34	14	20	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	14	20	17	9		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է**
Կենսաբանություն, Լատիներեն, Մարդու անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Առարկան ուսումնասիրում է առաջին բուժօգնության ընդհանուր սկզբունքները, կլինիկական և կենսաբանական մահը, վերակենդանացումը, ասեպտիկական և անտիսեպտիկական, սուր անոթային անբավարարության սինդրոմը, սրտային սուր անբավարարության սինդրոմը, կորոնար սուր անբավարարության սինդրոմը, հանկարծամահությունը, հիպերթենզիվ սինդրոմը, միգրենը, արյունահոսությունները, կոտրվածքները, հիպերթերմիկ, ինտոկսիկացիայի, ցնցումային սինդրոմները, շաքարային դիաբետի հետևանքով զարգացող կոմատոզ վիճակը, բրոնխո և լարինգոսպազմը, պնևմոթորաքսը, հեմոթորաքսը, սուր որովայնային, աղիքային անանցանելիության սինդրոմները, աղիքային տոքսիկոզները, էկզոգեն թունավորումները, ալերգիան, դժբախտ դեպքերի սինդրոմը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Առաջին բժշկական օգնություն» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել պաթոգենեզի հիմնական հարցերն ու կլինիկական վիճակների պաթոլոգիական արտահայտումներն, որոնք առաջանում են դժվար պատահարների և սուր թերապևտիկ, վիրաբուժական, նյարդաբանական հիվանդությունների հետևանքով ու հանդիսանում են վտանգավոր հիվանդի կյանքի համար: Սովորեցվում է նաև առաջին բժշկական օգնություն ցույց տալու պրինցիպները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա առաջին բուժօգնության գլխավոր սկզբունքները, սուր վիճակների յուրահատկությունները և օգնության ցուցաբերման ընդհանուր սկզբունքները, վիրակապման կանոնները:

Կարողանա կատարել վերքի ախտահանում և մշակում, իրականացնել առաջին բուժօգնություն սուր վիճակների ժամանակ՝ արյունահոսություն, կոտրվածքներ, վնասվածքներ, ալերգիա, օգտվել առաջին բուժօգնության արկղի պարունակությունից՝ նյութերից և դեղամիջոցներից:

Տիրապետի արտաքին արյունահոսությունների դադարեցման հնարքներին, վիրակապման կանոններին, ախտահանման միջոցներին, վերակենդանացման սկզբունքներին, սուր վիճակների ախտորոշման մեթոդներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. First aid book. New Zealand, march 2015.
2. First aid. HEADQUARTERS DEPARTMENT OF THE ARMY, THE NAVY, AND THE AIR FORCE Washington, DC, 23 December 2002.
3. International first aid and resuscitation guidelines 2016. International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies. Geneva, 2016.
4. Первая медицинская помощь: учебник/ Буянов В.М., Нестеренко Ю.А. М., 2000.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԲԺՇԿՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիական		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիա		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գագիկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 19 55 13
ԷԼ.ՓՈՍՏ	gagik1129@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

1. ՆԱԻՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
Մարդու անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Առաջին բուժօգնություն, Ֆիզիկա, Աշխարհագրություն

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
«Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն» առարկան ուսումնասիրում է արտակարգ իրավիճակները, նրանց բնութագիրը, դասակարգումը և կանխարգելման ուղիներն ու միջոցառումները, խաղաղ պայմաններում ծագած ԱԻ օջախների և պատերազմի ժամանակ ախտահարման օջախների բժշկամարտավարական բնութագիրը, ԱԻ-ի և պատերազմի ժամանակ բնակչության բժշկական սպասարկման ապահովման ուղիները և միջոցառումները, ԱԻ-ի ժամանակ թերապևտիկ բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպումն ու առանձնահատկությունները բժշկական տարհանման էտապներում, ԱԻ-ի ժամանակ վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպումն ու առանձնահատկությունները բժշկական տարհանման էտապներում, ԱԻ-ում բնակչության սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպումը, ԱԻ-ում բժշկական հիմնարկների աշխատանքի կազմակերպումը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
«Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն» առարկայի նպատակն է ուսանողներին տալ գիտելիքներ արտակարգ իրավիճակների /ԱԻ/ դասակարգման և կանխարգելման ուղիների, ԱԻ ժամանակ բնակչության բժշկական սպասարկման կազմակերպման և տարբեր գործողությունների ժամանակ բժշկական ապահովման, ինչպես նաև բժշկական տարհանման էտապներում թերապևտիկ և վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունների մասին:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ԱԻ դասակարգումը, բնութագիրը, կանխարգելումը, ԱԻ և պատերազմի ժամանակ բնակչության պաշտպանության ուղիները, խնդիրները, հիմնական եղանակները, ԱԻ-ի ժամանակ բժշկական տարհանման էտապներում թերապևտիկ և վիրաբուժական բնույթի ախտահարվածների բուժ. օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունները:

Կարողանա կազմակերպել ԱԻ-ում բնակչության սանիտարահիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները, կատարել ախտահարվածների բժշկական տեսակավորում և տարհանում, խաղաղ պայմաններում և պատերազմի ժամանակ ծագած ախտահարման օջախների բժշկամարտավարական բնութագրի կազմում:

Տիրապետի տարբեր տեսակների բժշկական օգնության ցուցաբերմանը մարտի դաշտում և ԱԻ-ում փրկարարական աշխատանքների ժամանակ, բժշկական տեսակավորման անցկացմանը, սան-հիգիենիկ միջոցառումների անցկացմանը, ճառագայթային և քիմիական իրադրության գնահատման մեթոդներին, անհատական պաշտպանական միջոցների և քիմիական ու ճառագայթային հետախուզման սարքերի օգտագործմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ. Մխոյան, Մ. Եղիազարյան, Արտակարգ իրավիճակների բժշկություն, Երևան, 2005
2. Ս. Ազատյան, Ա. Չատինյան, Մ. Ղազարյան, Ս. Դանիելյան Ծայրահեղ իրավիճակներում անվտանգ կենսագործունեություն և գոյատևման գաղտնիքները, Երևան, 2006
3. J. Tintinall, J. Stacpzyński, O. Ma, D. Cline, R. Cydulka, G. Meckler, Emergency Medicine, New York, 2010.
4. K. Fong, Extreme Medicine: How Exploration Transformed Medicine in the Twentieth Century, London, 2014.
5. А.У. Бурназян, Руководство по организации медицинского обеспечения при массовых поражениях населения, т-1, Москва, 1971
6. Инструкция о работе отряда первой медицинской помощи в очагах массового поражения, Минздрав СССР, 1980
7. Положение об отряде первой медицинской помощи, Минздрав СССР, 1980

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	II
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	հոգ.գ.թ., Դոցենտ Մարիանա Ավետիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 60 94 96
ԷԼ.ՓՈՍՏ	Mariana_avetisyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Մտուցարք
I	II	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է կենսաբանության, պատմության և անգլերենի դպրոցական մակարդակի գիտելիքներ:
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
Հոգեբանությունը գիտություն է մարդու գիտակցության, վարքի, գործունեության և աշխարհընկալման հնարավորությունների մասին: Կլինիկական հոգեբանության ուսումնասիրության առարկան հոգեկան տարբեր խնդիրների պատճառների, ախտորոշման և բուժման առանձնահատկությունների ուսումնասիրում է, ինչպիսիք են տագնապայնությունը, ֆոբիաները, սթրեսը, դեպրեսիան, ներքո և այլն: Կլինիկական հոգեբանությունը ուսումնասիրում է նաև հոգետմադիկ առանձնահատկությունները: Դասընթացը հնարավորություն կտա արտասահմանցի սովորողներին/ուսանողներին ծանոթանալ կլինիկական հոգեբանությանը և հարստացնել հոգեբանական գիտելիքները:
3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.
3.1. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ
Դասընթացի նպատակն է բարձրացնել ուսանողի ընդհանուր և մասնագիտական գիտելիքների մակարդակը՝ կատարելով շատ կարևոր դեր ապագա բժշկի պատրաստման գործում, սովորեցնելով բժշկության պատմությունը, օգնել ուսանողներին մուտք գործել մասնագիտական աշխարհ:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Դասախոսությունների և գործնական պարապմունքների ընթացքում ուսումնասիրել աշխարհի բոլոր ժողովրդների բժշկության պատմությունը՝ սկսած նախնադարից մինչև մեր օրերը:
- Ծանոթացնել կարևորագույն համաշխարհային բժշկական դպրոցների գործունեությանը: Ուսուցանելով կարևորագույն բժիշկ-հումանիստների՝ Հիպոկրատի, Գալենի, Իբն Սինայի, առ-ռազիի, Մխիթար Հերացու, Ամիրդովլաթ Ամասիացու և ուրիշների բարոյաէթիկական սկզբունքներն նպաստով երիտասարդ բժշկի բարոյանակ կերպարի կայացմանը և կատարելագործմանը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա կլինիկական հոգեբանության ուսումնասիրման առարկայի, անձնային, վարքագծային խանգարումների, դրանց առաջացման պատճառների, ախտորոշման ձևերի ու բուժման վերաբերյալ գիտելիքներ:

Կարողանա ուսումնասիրվող նյութի հիման վրա ինքնուրույն հարցադրում և խնդրի լուծում իրականացնել՝ կապված մարդու անձի և անհատականության կառուցվածքի և զարգացման, նրա մտավոր գործընթացների վերաբերյալ, հասկանալ սեփական վարքի նորմալ և շղվող ախտանշանները, կիրառել որոշ հոգեշտկողական և ինքնակարգավորիչ հնարներ:

Տիրապետի այցելուի հոգեբանական առանձնահատկությունների հաշվի առնելու հմտությանը բուժման ընթացքում, գործնական շփում և միջանձնային զրույց վարելու հմտություններին, այցելուներին առողջ ապրելակերպ վարելու կանոնները ու միջոցները սովորեցնելու մեթոդներին, խնդրահարույց իրավիճակները գնահատելու և սեփական դիրքորոշումը արտահայտելու կարողությանը՝ հոգեբանական սկզբունքները հաշվի առնելով:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. В. Менделевич, Клиническая (медицинская) психология, Москва, 2006.
2. П. Гуревич, Клиническая психология, Москва, 2001.
3. Kring, Sh. Johnson, G. Davison, J. Obnormal, Psychology, USA, 2010.
4. P. Bennett, Obnormal and Clinical Psycholgy, New York, 2006.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 91 12 06
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկակենսաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., Նաիրա Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	3	17	3	90	51	20	31	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	25	14		

- 1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Հիգիենա
  - Մանրէաբանություն
  - Կենսաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Համաճարակաբանություն» դասընթացը ուսումնասիրում է առարկայի խնդիրները, ուսմունքը համաճարակային գործընթացի մասին, վարակիչ հիվանդությունների փոխանցման գործոնները, համաճարակային գործընթացի արտահայտման ձևերը, վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման և պայքարի սկզբունքները, վարակիչ հիվանդությունների իմունականխարգելումը, դեզինֆեկցիոն գործը, շնչական և աղիքային վարակիչ հիվանդությունների, հեպատիտ Բ-ի և միավ վարակի համաճարակաբանությունը, ներհիվանդանոցային վարակները, ռազմական համաճարակաբանությունը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՂԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել մարդկային հասարակության մեջ վարակիչ հիվանդությունների ծագման և տարածման պատճառները և ձեռքբերված գիտելիքները, օգտագործել այդ հիվանդությունների դեմ պայքարի, կանխարգելման և վերջին հաշվով լրիվ վերացման համար:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա համաճարակաբանության տեսական սկզբունքները որպես համաբժշկական գիտություն, համաճարակային գործընթացի մասին, համաճարակագիտական մեթոդի բովանդակությունը և հիվանդությունների նկատմամբ սանիտարահամաճարակաբանական հսկողության հիմունքները, հակահամաճարակային և կանխարգելիչ միջոցառումների կառուցվածքի, միջոցների և բժշկական տարբեր ծառայությունների խնդիրների մասին:

Կարողանա կատարել հիվանդության և մահացության ռետրոսպեկտիվ անալիզ էթիոլոգիական գործոնը հայտնաբերելու նպատակով, ինֆեկցիոն հիվանդությունների օջախում իրագործել անհրաժեշտ առաջնային հակահամաճարակային համալիր միջոցառումներ, կազմակերպել և պահպանել հիվանդանոցներում և բժշկական այլ հիմնարկներում անհրաժեշտ հակահամաճարակային ռեժիմ, կազմակերպել ինֆեկցիաների իմունական խարզելումը:

Տիրապետի համաճարակագիտության բնագավառում կիրառվող լաբորատոր հետազոտության հիմնական մեթոդներին, օգտագործվող սարքավորումների գործունեությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ալեքսանյան Ա.Բ., «Ինֆեկցիոն և վիրուսային հիվանդությունների էպիդեմիոլոգիան և պրոֆիլակտիկան», Երևան, «Հայաստան», 1975:
2. Դեղձունյան Կ.Մ., Համբարձումյան Ա.Ձ., «Համաճարակաբանություն», Երևան, 1999:
3. Черкасский Б.И. Общая эпидемиология. М., 2002.
4. World Health Organization resources – <http://www.who.int/en/>.
5. National Center for Immunization and Respiratory Diseases USA. Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases. 13th Edition (2015).

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԱՆՐԱՅԻՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹՅՈՒՆ, ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 91 12 06
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկականսաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., Նաիրա Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	3	17	3	90	51	20	31	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	26	13		

- 1. ՆԱԻՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Հիգիենա, Մանրէաբանություն, Համաճարակաբանություն, Կենսաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Հանրային առողջություն և առողջապահություն» դասընթացը ուսումնասիրում է բժշկական վիճակագրությունը, ազգաբնակչության առողջության հետազոտությունը, հիվանդացության և ֆիզիկական զարգացման հետազոտությունը, առողջապահության կազմակերպման հիմնական սկզբունքները, քաղաքային բնակչության բուժ-կանխարգելիչ օգնության կազմակերպումը, գյուղական բնակչության բժշկական օգնության կազմակերպումը, արդյունաբերական ձեռնարկությունների բանվորների բժշկա-սանիտարական օգնության կազմակերպումը, սանիտարա-համաճարակաբանական ծառայության կազմակերպումը, հի առողջապահության նախարարության համակարգի կառուցվածքը և համակարգի բարեփոխման ծրագիրը, սոցիալական ապահովագրություն և սոցիալական ապահովությունը, աշխատունակության բժշկական փորձաքննությունը, իմունականխարգելման հիմնական դրույթները, նյարդա-հոգեկան, սիրտ-անոթային հիվանդությունները, պլեոհոլիզմը, տրավմատիզմը, տուբերկուլյոզը, ձիահ-ը և չարորակ նորագոյացությունները՝ որպես սոցիալական խնդիրը, առողջապահության էկոնոմիկայի կարևորագույն հարցերը, ահկ-ն, բնակչության հիգիենիկ ուսուցումը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին տալ լիարժեք մասնագիտական պատկերացում բնակչության առողջության հասարակական գործոնների ազդեցության մասին, որի հիման վրա հնարավոր կլինի մշակել միջոցառումներ՝ վնասակար պայմանների ազդեցության կանխման և վերացման համար:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա հանրային առողջության կազմակերպման տեսական դրույթները, բնակչության բուժ-կանխարգելիչ օգնության և սանիտարա-համաճարակաբանական ծառայության կազմակերպման սկզբունքները, ազգաբնակչության առողջության վրա սոցիալական և արտաքին միջավայրի գործոնների անբարենպաստ ազդեցության կանխարգելման միջոցառումների կազմակերպման հիմունքները, տարբեր բժշկական, մանկական հիմնարկություններում և ձեռնարկություններում բժշկի աշխատանքի առանձնահատկությունները, տեղամասային սկզբունքի և դիսպանսեր մեթոդի էությունը:

Կարողանա մշակման ենթարկել հետազոտության տվյալները, կատարել բնակչության առողջությունը բնութագրող դեմոգրաֆիկ, հիվանդացության և ֆիզիկական զարգացման ցուցանիշների, ինչպես նաև ժամանակավոր անաշխատունակության թերթիկների անալիզը:

Տիրապետի վիճակագրության հետազոտության կազմակերպման մեթոդին, աշխատանքի հաշվառման փաստաթղթերի, հաշվետվությունների և այլ ինֆորմացիայի մշակման տարբեր էտապներում կիրառվող էլեկտրոնային տեխնիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Իսկոյան Ա.Բ., «ՀՀ էկոլոգիական իրավունք», Երևան, 2000.
2. Медик В.А., Юрьев В.С. “Общественное здоровье”, М., 2003
3. Миняева В.А., Вишнякова Н.И. “Общественное здоровье и здравоохранение”, М., 2006
4. World Health Organization resources – <http://www.who.int/en/>.
5. National Center for Immunization and Respiratory Diseases USA. Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases. 13th Edition (2015).
6. Richard Dicker, at al. Principles of Epidemiology in Public Health Practice, Third Edition. 2006.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀԻԳԻԵՆԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	կ.գ.թ., Դոցենտ Ալբերտ Դանիլով բ.գ.թ., Աննա Սարգսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 91 12 06
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Բժշկակենսաբանական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., Նաիրա Հունանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	VI	3	17	4	90	68	24	44	18	4		+
Ընդամենը		3	17	4	90	68	24	44	18	4		

- 1. ՆԱԻԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Կենսաբանություն
  - Քիմիա
  - Անատոմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Հիգիենա» դասընթացն ուսուցանվում է մթնոլորտային օդի, ջրի հիգիենան, ռացիոնալ սնունդը, սննդային թունավորումները, հողի հիգիենան, կլիման և մարդու առողջությունը, հիգիենայի առանձնահատկությունները ըստ տարիքային խմբերի, բուժհիմնարկների հիգիենան, մարդու էկոլոգիան, ուրբանիզացիան, կենցաղային և արտադրական թոյները ու թունավորումները, արտաքին միջավայրի գործոնները, նրանց ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա, աշխատանքային հիգիենան, առանձնահատկությունները, ռազմադաշտային հիգիենան:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Հիգիենա» կրթական դասընթացի հիմնական նպատակն է ուսանողներին տալ հիմնական գիտելիքներ կանխարգելիչ բժշկության վերաբերյալ՝ միջազգային չափորոշիչներին համապատասխան:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԳՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա բնակչության առողջության ցուցանիշները, մարդու առողջությունը ձևավորող գործոնները (էկոլոգիական, մասնագիտական, բնակլիմայական, էնդեմիկ, սոցիալական, համաճարակաբանական, փսիխոէմոցիոնալ, ժառանգական), կլիմայական և սոցիալական գործոնների անբարենպաստ ազդեցության հետ կապված հիվանդությունները, սննդի հիգիենիկ ասպեկտները, բժշկական հիմնարկների հիգիենա, աշխատողների բժշկասանիտարական օգնության հիգիենիկ խնդիրները, կանխարգելիչ միջոցառումների կազմակերպում, սանիտարա-լուսավորչական աշխատանքների մեթոդները:
Կարողանա պլանավորել, վերլուծել և գնահատել բնակչության առողջական վիճակը և նրա վրա ազդող արտաքին միջավայրի գործոնները, մասնակցել բնակչությանը կանխարգելիչ և

սանիտարահիգիենիկ օգնության կազմակերպման գործընթացին՝ հաշվի առնելով նրա սոցիալ-մասնագիտական և տարիքային-սեռային կառուցվածքը, կատարել կանխարգելիչ և սանիտարահիգիենիկ միջոցառումներ:

Տիրապետի ախտորոշիչ մեթոդների կոմպլեքսի արդյունքների մեկնաբանմանը, բնակչության առողջության վիճակի ընդհանուր գնահատմանը, առանձին խումբ մարդկանց և անհատական առողջության գնահատմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Current Trends in Human Ecology, Edited by Priscila Lopes and Alpina Begossi. Cambridge Scholars Publishing, 2009.
2. General Hygiene & Environmental Health. Edited and Published by V. M. Zaporozhan, the State Prize-Winner of Ukraine, Academician of the Academy of Medical Sciences of Ukraine, 2005.
3. World Health Organization resources - <http://www.who.int/en/>.
4. Гигиена детей и подростков / Кучма В.Р. – М., 2013.
5. Гигиена и экология человека: учебное пособие / В.М.Глиненко и др.. – М., 2010
6. Гигиена питания / Королев А.А. – М., 2008.
7. Гигиена труда: учебник для студентов мед. вузов / под ред. Н.Ф.Измерова, В.Ф.Кириллова. – М., 2010.
8. Общая и военная гигиена / под ред. Лизунова Ю.В. и Кузнецова С.М. – Спб., 2012.
9. Основы радиационной гигиены / учебно-методическое пособие, сост. А.Н.Чураков, М.К.Иванова – Ижевск, 2009.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈԳԵԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	I	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	I
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	հոգ.գ.թ., Դոցենտ Մարիանա Ավետիսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 60 94 96
ԷԼ.ՓՈՍՏ	Mariana_avetisyan@yahoo.com

ԱՄԲԻՈՆ	Հումանիտար առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Խաչիկյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
I	I	3	17	3	90	51	34	17	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	34	17	26	13		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է կենսաբանության, պատմության և անգլերենի դպրոցական մակարդակի գիտելիքներ:

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
 Հոգեբանությունը գիտություն է մարդու գիտակցության, վարքի, գործունեության և աշխարհընկալման հնարավորությունների մասին: Հոգեբանության ուսումնասիրության առարկան հոգեկան գործընթացները, հոգեկան հատկությունները, հոգեկան վիճակներն են: Ուսումնասիրում է հոգեկանի կենսաբանական հիմքերը, ուղեղը և հոգեկանը, հոգեկանի ակտիվության մակարդակները, ուսումնասիրում է անձի իմացական գործընթացները՝ զգայություններ, ըմբռնում, հիշողություն, մտածողություն, խոսքն հաղորդակցում, խառնվածք, բնավորություն, բնորոնակություններ և ինտելեկտ, հույզեր և զգացմունքներ:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը
 Դասընթացի ուսումնասիրության նպատակն է ուսանողներին հաղորդել գիտելիքներ կլինիկական հոգեբանական գիտության, անձնային խանգարումների, վարքային շեղումների, տրամադրության խանգարումների, դրանց առաջացման պատճառների, ախտորոշման և բուժման մասին:

3.2. Դասընթացի խնդիրները
 Դասընթացի խնդիրներն են ծանոթացնել կլինիկական հոգեբանական զարգացման պատմությանը, գիտելիքներ հաղորդել անձնային, վարքագծային խանգարումների, դրանց առաջացման պատճառների, ախտորոշման ձևերի ու բուժման վերաբերյալ, տեսական, գործնական գիտելիքները բանավոր և գրավոր խոսքով ներկայացնելու կարողության մշակում, իմացական գործընթացների և անձի տարբեր կողմերի ուսումնասիրության մեթոդիկաներն ինքնուրույն կիրառելու, արդյունքներն ու եզրակացությունները ներկայացնելու, համադրելու կարողությունների և ունակությունների մշակում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա հոգեբանության առարկան, խնդիրները, մեթոդները, ժամանակակից հոգեբանության զարգացման փուլերը /հիմնական ուղղությունները/, հոգեկանի ճանաչողական գործընթացները /զգայություն, ընկալում, ուշադրություն, հիշողություն, մտածողություն, երևակայություն, խոսք/, անձի հոգեբանություն /անձի տեսությունները, բնավորությունը, խառնվածքը, հույզերը, ընդունակությունները, մոտիվացիա/:

Կարողանա կիրառել հոգեբանական գիտելիքները, մասնագիտական գործունեության մեջ, բժշկա-հոգեբանական բուժման մարտավարություն մշակելիս, այցելուների, կուլեզաների հետ փոխհարաբերությունները կարգավորելիս, գիտա-հետազոտական, պրոֆիլակտիկ և լուսավորչական աշխատանքներում, հաշվի առնել հոգեբանական առանձնահատկությունները և այցելուի վիճակը բուժման ընթացքում, վարել գործնական և միջանձնային բանակցություններ, վարել լուսավորչական աշխատանքներ հասարակության շրջանում, գտնել և կիրառել պատասխանատու կառավարչական որոշումներ տարբեր կարծիքների պարագայում և իր մասնագիտական կոմպետենցիայի շրջանում:

Տիրապետի այցելուի հոգեբանական առանձնահատկությունների հաշվի առնելու հմտությանը բուժման ընթացքում, գործնական շփում և միջանձնային զրույց վարելու հմտություններին, այցելուներին առողջ ապրելակերպ վարելու կանոնները ու միջոցները սովորեցնելու մեթոդներին, խնդրահարույց իրավիճակները գնահատելու և սեփական դիրքորոշումը արտահայտելու կարողությանը՝ հոգեբանական սկզբունքները հաշվի առնելով:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Նալչաջյան, Հոգեբանության հիմունքներ, Երևան 1997
2. Р. Немов, Психология, Москва, 1997
3. С. Рубинштейн, Основы общей психологии, СПб., 2000.
4. Л. Столяренко, Основы психологии, Ростов н / Д., 1996.
5. Н. Gleitman, Y. Gross, D. Reisberg; Psychology /eight edition/, London, 2011.
6. P. Grey, Psychology /fifth edition/, Boston, 2006.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԻՍՈՒՆՈՒՄՆԱԿԱՆ ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԻՄՈՒՆՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Սարգսյան Աննա
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 91 12 06
ԷԼ.ՓՈՍՏ	anna.v.mnatsakanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՆԻ ՎԱՐՉ	բ.գ.թ. Մարո Նազուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասար. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասարանի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	VI	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	18	16	17	9		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Կենսաբանություն - Լատիներեն - Հյուսվածաբանություն, էմբրիոլոգիա, բջջաբանություն - Մարդու անատոմիա - Նորմալ ֆիզիոլոգիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա» դասընթացը ուսումնասիրում է օրգանիզմի պաշտպանական մակարդակները, իմունիտետը և դրա մեխանիզմները, լիմֆոցիտները և դրա տեսակները, իմունիտետի տեսակները, իմունային ռեակցիայի մեխանիզմները, ընթացքը, կարգավորումը, հակաձին-հակամարմին փոխազդեցությունը, իմունոգլոբուլինները և դրանց տեսակները, իմունային տուլերանտությունը, իմունոգրամմայի վերլուծությունը, ալերգիան, տեսակները, վակցինացիան:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Իմունոլոգիա, կլինիկական իմունոլոգիա» կրթական դասընթացի նպատակն է ուսանողներին նախապատրաստել ախտանիշների կլինիկական ախտորոշման ինքնուրույն աշխատանքին, հիմնվելով ընդհանուր իմունաբանության գիտելիքների վրա:</p>

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա իմուն համակարգի կառուցվածքը, իմուն պատասխանի մեխանիզմները, իմունիտետի տեսակները, բջջային հիմունքները:

Կարողանա գնահատել մարդու իմուն համակարգը ըստ մակարդակների, տարբերել իմունային նորմալ ռեակցիան խեղաթյուրվածից, մեկնաբանել իմունաբանական լաբորատոր քննությունների արդյունքները:

Տիրապետի իմուն ախտորոշման, մարդու իմուն վիճակի գնահատման մեթոդներին, համապատասխան դեղորայքի կիրառությանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. A European Declaration on Immunotherapy/ European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2015.
2. ACAAI review for the allergy and immunology boards/ American College of Allergy, Asthma and Immunology, 2013.
3. Essential Clinical Immunology / Edited by J.B. Zabriskie – Cambridge University Press, 2009.
4. Global Atlas of Allergy/ European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2014.
5. Immunology at a Glance / J.H.L. Playfair, B.M. Chain – London, 2004.
6. International Consensus On (ICON) Allergy Immunotherapy (AIT)/ European Academy of Allergy and Clinical Immunology, 2015.
7. World Allergy Organization resources - <http://www.worldallergy.org/> .
8. Иммунология: учебная литература для студентов мед. вузов / Р.М.Хаитов и др.. – М., 2000
9. Иммунология; практикум: учебное пособие/ под редакцией Л.В. Ковальчука, Г.А. Игнатьевой, Л.В. Ганковской – М., 2010.
10. Клиническая иммунология и аллергология: учебное пособие для студентов мед. вузов / под ред. А.В.Караулова – М., 2002.
11. Наглядная иммунология/ Бурместер Г.-Р., Пецутто А., под редакцией Л.В. Козлова – М., 2009.
12. Секреты аллергологии и иммунологии/ С.М. Нагва, М.Э. Гершвин – М., 2004.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ

20

Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում

70

Ինքնուրույն անհատական աշխատանք

10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԻՆՖԵԿՑԻՈՆ ՇԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Անահիտ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 59 04 66
ԷԼ.ՓՈՍՏ	an.mkrt@inbox.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Նորք» ինֆեկցիոն կլինիկական հանրապետական հիվանդանոց
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթական ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով:	Քննություն	Ստուգաթիվ
IV	VIII	3	17	3	90	51	24	27	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Համաճարակաբանություն
  - Հանրային առողջություն և առողջապահություն
  - ՆՀՊ
  - Թերապիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

Դասընթացը տալիս է գիտելիքներ ինֆեկցիայի, ինֆեկցիոն պրոցեսի, ինֆեկցիոն հիվանդության մասին, ուսումնասիրում է ինֆեկցիոն հիվանդությունների դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, վիրուսային հեպատիտները՝ a, b, c, d, e, էթիոպաթոգենեզ, կլինիկա-համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, շիգելյոզ, էշերիխիոզ, սննդային թունավարակները, էթիոպաթոգենեզը, համաճարակաբանությունը, կլինիկական նկարագիրը և դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, իերսինիոզային ինֆեկցիան (աղիքային իերսինիոզ, պսևդոտուբերկուլյոզ), կլինիկական նկարագիրը և դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, խոլերան, վիրուսային դիարեաները, էթիոլոգիան, ջրաաղային փոխանակության խանգարման պաթոգենեզը, կլինիկական առանձնահատկությունները, տարբերակիչ ախտորոշումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, բրուցելյոզը, կլինիկա-համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, կլինիկական դասակարգումը, ախտորոշման և բուժման սկզբունքները, սալմոնելյոզը, տիֆ-պարատիֆային հիվանդությունները՝ որովայնային տիֆ, պարատիֆ՝ a, b, կարմրուկը, կարմրախտը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել ինֆեկցիոն հիվանդությունների էթիոլոգիան, համաճարակաբանությունը, պաթոգենեզը, կլինիկական նկարագիրը, ախտորոշման և բուժական սկզբունքները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ինֆեկցիոն հիվանդությունների էթիոպաթոգենետիկ և համաճարակաբանական առանձնահատկությունները, պաթոգնոմոնիկ ախտանիշները:

Կարողանա մեկնաբանել և համադրել կլինիկական և պարակլինիկական տվյալները, կատարել նախնական կլինիկական ախտորոշում, կազմել լրացուցիչ հետազոտությունների և բուժման պլան, լիարժեք գննել հիվանդին, նշանակել անհրաժեշտ լաբորատոր-գործիքային հետազոտություններ, դիետա, բուժում, ճիշտ մեկնաբանել լաբորատոր-գործիքային հետազոտությունների տվյալները:

Տիրապետի լաբորատոր ծառայությունների բոլոր օղակների աշխատանքի կազմակերպմանը, բոլոր հնարավոր բուժախտորոշիչ աշխատանքներին

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. И.А. Бережнова Инфекционные Болезни: Учеб. Пособие. — М.: Риор, 2007.-319 С.
2. Е. И. Змушко, Е. П. Шувалова “ Инфекционные Болезни ”, Спецлит, Санкт-Петербург, 2015 Г.
3. Chandy C. John,“ Advances In The Diagnosis And Treatment Of Pediatric Infectious Diseases ”, Usa, 2013; 542p.
4. Jonathan Cohen, Steven M Opal, William G Powderly “Infectious Diseases”, 3 Edition; Elsevier, 2010; 1990p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՃԱՌԱԳԱՅԹԱՅԻՆ ԱԽՏՈՐՈՇՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Մարի Սաքանյան բ.գ.թ. Գայանե Այվազյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 09 88 20, +374 99 27 72 73
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	kananeh@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբթո	Շաբթոսկի ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	V	3	17	3	90	51	24	27	25	14		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	14		

- 1. ՆԱԻԱՂԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Մարդու անատոմիա
  - Քիմիա
  - Ֆիզիկա
  - Բիոէթիկա
  - Հոգեբանություն
  - Նորմալ ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը ուսումնասիրում է ճառագայթային ախտորոշման սարքերի աշխատանքի, համակարգչային տոմոգրաֆիայի, միջուկային ռեզոնանսի, ռադիոիզոտոպային ախտորոշման սկզբունքներին, որոնք թույլ են տալիս հայտնաբերել աննշան փոփոխությունները դժվարաթափանց օրգաններում:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ճառագայթային ախտորոշում» առարկայի դասավանդման նպատակն է բուժական ֆակուլտետի ուսանողներին նախապատրաստել կլինիկական աշխատանքին: Ծրագրի հիմնական դրույթների մեջ ներառված են տեսական գիտելիքների ամրապնդում և նորացում, գործնական ունակությունների և հմտությունների կատարելագործում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ճառագայթային բոլոր հայտնի սարքերը, ճառագայթային ախտորոշման սարքերի աշխատանքի սկզբունքները, համակարգչային տոմոգրաֆիայի, միջուկային ռեզոնանսի, ռադիոիզոտոպային ախտորոշման սկզբունքներին, որոնք թույլ են տալիս հայտնաբերել աննշան փոփոխությունները դժվարաթափանց օրգաններում, ռադիոլոգիայի և բժշկական տեխնիկայի նորագույն նվաճումները:

Կարողանա ընթերցել ռենտգեն նկարները և ըստ ռենտգեն պատկերի գրել ախտորոշման եզրակացությունները:

Տիրապետի ճառագայթային ախտորոշման ժամանակակից սարքերի աշխատանքի սկզբունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ. Ավետիսյան, Հ. Էդիլյան, Ճառագայթային ախտորոշում, Երևան, 2012,
2. J. Benseler, The Radiology Handbook, Athens, 2006,
3. M. Chen, T. Pope, D. Ott, Basic Radiology, New York, 2011,
4. Ю. Лишманова, В. Чернова, Радионуклидная диагностика для практических врачей, Томск, 2004.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ

20

Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում

70

Ինքնուրույն անհատական աշխատանք

10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՍՅՈՒՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՀՈԳԵԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Աննա Չիլինգարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 26 26 90
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	ani70march@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	-
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	2	17	2	60	34	24	10	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	24	10	17	9		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
- Անատոմիա
  - Կենսաբանություն
  - Ֆիզիկա
  - Կեսաքիմիա
  - Քիմիա
  - Ֆիզիոլոգիա
  - Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա
  - Ախտաբանական անատոմիա
  - Հիստոլոգիա
  - Ներքին հիվանդություններ
  - Նյարդաբանություն
  - Բժշկական հոգեբանություն
  - Դեղաբանություն
  - Կլինիկական դեղաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
- «Հոգեբուժություն» դասընթացը կազմված է «Ընդհանուր հոգեախտաբանություն» և «Մասնավոր հոգեբուժություն» բաժիններից և ուսումնասիրում է հոգեկան հիվանդությունների զարգացման պատճառները, կլինիկական դրսևորումները, դրանց կանխումը, բուժումը և համապատասխան օգնության կազմակերպումը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ծանոթացել հոգեբուժության, մասավորապես, ընդհանուր հոգեախտաբանության հիմունքներին, առանձին հոգեկան հիվանդությունների, դրանց կլինիկական դրսևորումներին և տարբերակիչ ախտորոշման առանձնահատկություններին, կապ հաստատել այլ բժշկագիտական առարկաների հետ և դասընթացի ընթացքում ձեռք բերած գիտելիքների ընդհանուր հիմքի վրա ուսանողի մոտ ձևավորել կլինիկական մտածելակերպ:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա հոգեկան ոլորտում առկա խանգարումների կլինիկական դրսևորումները, հոգեկան ոլորտի ճանաչողական գործունեության առանձին տիպերի ախտաբանական արտահայտման ձևերը /ախտանիշները/, հոգեկան խանգարումների կլինիկական դրսևորումները /փսիխոտիկ, ներոտիկ/

Կարողանա, Գործնականում հանդիպելով հոգեկան ոլորտում առկա խանգարումներին, ճիշտ գնահատական տալ առկա խնդիրներին, տարբերակել առանձին հոգեկան խանգարումների դրսևորումները, վերլուծել հոգեկան գործընթացների առանձնահատկությունները և վարքային դրսևորումները տարբեր հոգեկան խանգարումների դեպքում:

Տիրապետի հոգեբուժության բնագավառում գործող էթիկայի նորմերին, պրոֆիլակտիկ միջոցառումների և դիսպանսեր հսկողության պլանի կազմմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ս. Սուքիասյան, Ս. Մարգարյան, Հոգեբուժություն, Երևան, 2009,
2. Ա. Մելիք-Փաշայան, Հոգեբուժություն, Երևան, 2012,
3. А. Бухановский, Общая Психиатрия, Ростов-на-Дону, 2000,
4. А. Hibbert, А. Godwin, F. Dear, P. Raven, Rapid Psychiatry, Malden, 2004,
5. J. Kay, A. Tasman, Essentials of Psychiatry, Sussex, 2006.
6. Oxford Handbook Of Psychiatry (1st Edition); Oxford Medical Handbooks; 2009.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՆԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. դոցենտ, Սահականուշ Առուստամյան Մարինա Առուստամյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 55 43 75 75, +374 93 27 87 15
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	unitradmed.info@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	2	17	2	60	34	20	14	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	20	14	17	9		

- 1. ՆԱԻՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Կենսաբանություն, Մանրէաբանություն, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական անատոմիա, Դեղաբանություն, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժություն, Համաճարակաբանություն, Վերակենդանացում և անզգայացում
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Մանկաբուժություն» դասընթացը ընդգրկում և հիմնավորում է գիտելիքներ և ունակություններ, մանկության բոլոր շրջանների (պրենատալ, ինտերնատալ, պոստնատալ) վերաբերյալ, վեր հանում դրանց տարբերությունները, ձևավորում մտածելակերպ տարբեր հասակի երեխաների առողջության, ֆիզիկական զարգացման և ախտաբանական պրոցեսների գնահատման և շտկման վերաբերյալ:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ապահովել ուսանողների կողմից նորածնային հասակի առանձնահատկությունների իմացությունը, հասուն – անհաս նորածինների տարբերակման, նորածնի կենսունակության, սահմանային վիճակների գնահատման, նորածնային հասակի առավել տարածված հիվանդությունների բացահայտման, ծանրության գնահատման և բուժման կազմակերպման կարողությունը, ավագ հասակի երեխաների առավել տարածված հիվանդությունների ախտորոշման, տարբերակման և կանխարգելման կազմակերպման, ինչպես նաև մանուկների անհապաղ վիճակների գնահատման և օգնության կազմակերպման կարողությունը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա մանկան օրգան-համակարգերի անատոմիա-ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները, մանկան ռացիոնալ սնուցման հարցերը, հիմնական ստմատիկ և տարափոխիկ հիվանդությունների դասակարգումը, ծագումնաբանությունը, ախտածնությունը և կլինիկայի ընթացքի առանձնահատկությունները մանկական հասակում, հետազոտման հիմնական և օժանդակ եղանակները, նրանց ախտորոշիչ արժեքավորումը, հիվանդ երեխայի բուժման կազմակերպումը տնային ստացիոնար պայմաններում, ինֆեկցիայի օջախում կանխարգելիչ և հակահամաճարակային միջոցառումների կազմակերպումը և պայքարը նրանց տարածման դեմ,

Կարողանա հավաքել և գնահատել մանկան կյանքի և հիվանդության պատմությունը, իրականացնել մանկան ֆիզիկալ հետազոտություն, գնահատել ստացված արդյունքները հասակային նորմերին համապատասխան, ախտորոշել առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունները, հրատապ վիճակները, նշանակել համապատասխան բուժում, ցուցաբերել անհրաժեշտ հրատապ օգնություն, կազմել սննդակարգը, իրականացնել հիվանդությունների կանխարգելումը և հետագա վերականգնումը, ապահովել ստացիոնար բուժման անհրաժեշտություն ունեցող հիվանդների ժամանակին հոսպիտալացումը:

Տիրապետի երեխաների օբյեկտիվ հետազոտությունների իրականացմանը, հետազոտման արդյունքներ վերլուծությանը, երեխաների ֆիզիկական և նյարդահոգեկան զարգացման գնահատմանը, հիմնական և բուժական պրոֆիլակտիկ միջոցառումների և դիսպանսեր հսկողության պլանի կազմմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. E. Crain , J. Gershel , S. Cunningham, “Clinical Manual of Emergency Pediatrics”, Cambridge, 2010.
2. E. Crain, “Clinical Manual of Emergency Pediatrics”, Cambridge, 2011.
3. Robert M. Kliegman, , “Nelsen Textbook of Pediatrics”, 20 edition, Elsevier, 2016.
4. Ա. Բաբլոյան, Ն. Բաղդասարյան, Մ. Օհանյան, Ա. Ղազարյան, Հ. Սուքիասյան, «Մանկաբուժություն: Ուսումնական ձեռնարկ ընդհանուր բժշկության ֆակուլտետի ուսանողների համար», Երևան, 2010.
5. Ռ. Մինասյան, «Մանկական հիվանդությունների տարբ. ախտորոշում», Երևան, 2000

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՇԿԱՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Կարինե Ավետյան Միքայել Մխիթարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 92 31 81, +374 99 09 10 90
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Avetyan.1967@mail.ru , dr.mkhitaryan@outlook.com

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	3	17	3	90	51	24	27	25	17		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	25	17		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածաբանություն, Ախտաբանական, Ֆիզիոլոգիա, Կենսաքիմիա, Մանրէաբանություն, Դեղաբանություն, Մանկաբուժություն, Ակնաբուժություն, Քիթ, կոկորդ, ականջաբանություն, Ներքին հիվանդություններ:
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Դասընթացը ուսումնասիրում է հաճախ հանդիպող մաշկային և սեռավարակ հիվանդությունները, դրանց կանխարգելման, հետազոտման, հայտնաբերման մեթոդները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Մաշկավեներական հիվանդություններ» առարկայի դասավանդման նպատակն է տալ ընդհանուր և մասնավոր մաշկավեներաբանության գիտելիքներ, և ձևավորել դերմատոզների և սեռավարակ հիվանդությունների էթիոլոգիայի և պաթոգենեզի, ախտորոշման, բուժման սկզբունքների, բերանի խոռոչի լորձաթաղանթում տեղակայման իմացություն:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԳՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա մաշկախտերի, մաշկի ախտահարումների կանխարգելման և ախտորոշման հիմունքները, հիմնական մաշկային արտահայտությունները, որոնք առաջացել են սոմատիկ հիվանդությունների ժամանակ, սեռավակների, նրանց կանխարգելման, ախտորոշման, բուժման և փոխանցման ուղիները, դերմատոլոգիայում օգտագործվող հիմնական բուժական ալգորիթմները, ախտորոշման հաստատման և հավաստի տվյալների ստացման համար, հիվանդության ելքի համաձայն, պլանավորել լրացուցիչ հետազոտությունների ծավալը:
Կարողանա գնահատել բուժվածների և քրոնիկ հիվանդների դիսպանսեր հսկողության արդյունքները, կատարել կանխարգելիչ, հիգիենիկ և հակահամաճարակային միջոցառումները, հավաքել անամնեզ, որոշել պացիենտի ստատուսը՝ անցկացնել պացիենտի և հարազատների հարցում, մշակել թերապևտիկ (վիրաբուժական) գործողությունների պլան՝

հաշվի առնելով հիվանության ընթացքը և բուժումը, գնահատել անցկացվող բուժման անվտանգությունը և արդյունավետությունը, որոշել դեղամիջոցների ներմուծման ուղիները, ռեժիմը և դեղաչափերը, հիմնական ախտաբանական ախտանիշների դեպքում հիմնավորել տվյալ հիվանդի մոտ ֆարմակոթերապիան, տալ ընտրված բուժման մեթոդի ցուցումների ձևակերպումը, հաշվի առնելով էթիոտրոպ և պաթոգենետիկ միջոցները, բուժական գործունեությունում օգտագործել առաջնային և երկրորդային կանխարգելիչ մեթոդները (ապացուցողական բժշկության հիման վրա), տարիքա-սեռային խմբերում իրականացնել հանրաառողջացման միջոցառումներ, անցկացնել առողջ սննդակարգի խորհրդատվություն, պլանավորել և անցկացնել ազգաբնակչության շրջանակում հաճախ հանդիպող հիվանդությունների կանխարգելիչ միջոցառումներ:

Տիրապետի բժշկական փաստաթղթերի գրագետ լրացմանը, կլինիկական ախտորոշման լայնածավալ ալգորիթմերին, լաբորատոր, գործիքային ախտորոշման մեթոդների արդյունքների վերլուծությանը, կյանքին սպառնացող իրավիճակներում և անհետաձգելի իրավիճակներում առաջին բուժօգնության կազմակերպման հիմնական բժշկական ախտորոշիչ և բուժական միջոցառումներին, մաշկավեներական հիվանդությունների հիմնական միջամտությունների տեխնիկային՝ մանիպուլյացիաների կատարմանը, կանխարգելմանը, դիսպանսերիզացիային, կլինիկական ախտորոշման ձևակերպմանը, ախտորոշման հաստատման լրացուցիչ հետազոտություններին մաշկավեներական հիվանդի խորհրդատվության անցկացմանը ու անհետաձգելի օգնության ցուցաբերմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ю. Скрипкин, Кожные и венерические болезни, Москва, 2000.
2. В. Адашкевич, В. Козин, Кожные и венерические болезни, Москва, 2006.
3. А. Родионов, Справочник по кожным и венерическим заболеваниям, 3-е издание, Санкт-Петербург, 2005.
4. Մ. Միրաքյան, Մակերեւային սնկային հիվանդություններ, Երևան, 2003:
5. L. Goldsmith, S. Katz, B. Gilchrest, A. Paller, D. Leffell, K. Wolff, Fitzpatrick's Dermatology in General Medicine, 8th edition, New York, 2008,
6. W. James, T. Berger, D. Elston, Andrews' Diseases of the Skin 12th Edition, Clinical Dermatology - Expert Consult, Amsterdam, 2016.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՎԱՆՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան բ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Գասպարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 32 12 86, +374 55 61 53 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru , a.gasparyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	VI	3	17	3	90	51	18	33	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	18	33	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոէթիկա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հոգեբանություն, Ախտաբանական անատոմիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Դեղաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ներքին հիվանդություններ» կրթական դասընթացը հիմք է հանդիսանում յուրաքանչյուր պրակտիկ բժշկի կլինիկական պատրաստվածության համար: Ձևավորում է կլինիկական տրամաբանության հիմունքները, հիվանդի անմիջական հետազոտման կարևոր հիմունքները, բազմաթիվ ժամանակակից գործիքային և լաբորատոր հետազոտությունների արցյունքների անալիզ և վերծանում: Ուսումնասիրում է սիրտ-անոթային հիվանդություններ, շնչական համակարգի հիվանդություններ, ստամոքս-աղիքային տրակտի հիվանդություններ, էնդոկրին հիվանդություններ, միզական համակարգի հիվանդություններ ուսումնասիրելով հիվանդությունների կլինիկական արտահայտությունները և բացատրություն տալով պաթոլոգիկ սինպտոմների և սինդրոմների առանձին մեխանիզմների առաջացմանը: Նաև ուսումնասիրում է ժամանակակից դեղորայքի կիրառումը, ցուցումները և հակացուցումները, ազդեցության մեխանիզմները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է պատրաստել բժիշկ-ընթացավարներ, որոնք կարող են իրականացնել կանխարգելիչ, ախտորոշիչ, բուժական, դաստիարակչական-ուսուցողական, կազմակերպչական, գիտահետազոտական գործունեություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կանխարգելման միջոցները, հիվանդությունների ժամանակակից դասակարգումը, տարիքային տարբեր խմբերում տիպիկ ձևով ընթացող առավել տարածված հիվանդությունների կլինիկական պատկերը, ընթացքի առանձնահատկությունները, հնարավոր բարդությունները, թերապևտիկ պրոֆիլի հիվանդի ախտորոշման մեթոդները, հիվանդի անմիջական հետազոտման մեթոդների ախտորոշիչ հնարավորությունները, հիվանդների հետազոտման կլինիկական, լաբորատոր, գործիքային ժամանակակից մեթոդները (ներառյալ էնդոսկոպիկ, ռենտգենաբանական մեթոդները, գերձայնային ախտորոշումը), տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման ցուցանիշները, դեղարոայքային պրեպարատների հիմնական խմբերի կլինիկոֆարմակոլոգիական բնութագիրը և կոնկրետ դեղարոայքային միջոցների ռացիոնալ ընտրությունը հիվանդությունների հիմնական ախտաբանական համախտանիշների և հիվանդների մոտ անհետաձգելի վիճակների ժամանակ՝ ներառելով հակախթանիչային օրենսդրության հիմունքները:

Կարողանա մասնակցել բնակչության բուժկանխարգելիչ օգնության կազմակերպմանն ու ցուցաբերմանը՝ ելնելով նրա սոցիալ-մասնագիտական և տարիքասեռային կառուցվածքից, որոշել հիվանդի վիճակը՝ հավաքել անամնեզ, անցկացնել հիվանդի և/կամ նրա հարազատների հարցուձոռձ, անցկացնել հիվանդի ֆիզիկալ հետազոտություն (զննում, շոշափում, լսում, ԶՃ-ի չափում, զարկերակային պուլսի հատկությունների որոշում և այլն), գնահատել հիվանդի վիճակը՝ նրան բժշկական օգնություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության որոշման համար, կատարել օրգանների և համկարգերի առաջնային հետազոտություն՝ էնդոկրին, իմունային, շնչական, սրտանոթային, արյան և արյունաստեղծ օրգանների, մարսողական, միզարտազատիչ, ոսկրամկանային և հոդերի, գնահատել հիվանդի ֆիզիկական և հոգեկան առողջության վրա ազդող սոցիալական գործոնները՝ մշակութային, էթնիկ, կրոնական, անհատական, ընտանեկան, ռիսկի սոցիալական գործոնները (գործազրկություն, բռնություն, բարեկամների հիվանդություն և մահ), դնել նախնական ախտորոշում, հիվանդության ելքին համապատասխան՝ կազմել լրացուցիչ հետազոտությունների ծավալը ախտորոշման՝ հաստատման և հավաստի արդյունք ստանալու համար, հիվանդի բուժման համար ընտրել անհատական օգնության ցուցաբերման տեսակը՝ առաջնային օգնություն, շտապ օգնություն, հոսպիտալացում, ձևակերպել կլինիկական ախտորոշում, մշակել թերապևտիկ գործունեության պլան՝ հաշվի առնելով հիվանդության ընթացքը և բուժումը, ձևակերպել բուժման ընտրաց մեթոդի ցուցումները՝ հաշվի առնելով էթիոտրոպ և պաթոգենետիկ միջոցները, հիմնավերով կոնկրետ հիվանդի մոտ ֆարմակոթերապիան հիմնական ախտաբանական համախտանիշների և անհետաձգելի վիճակների ժամանակ, որոշել ներմուծման ուղին, դեղորայքային միջոցների ռեժիմը և դոզան, գնահատել անցկացվող բուժման արդյունավետությունը և անվտանգությունը, կիրառել դեղորայքային պրեպարատների ներմուծման տարբեր մեթոդներ, դնել նախնական ախտորոշում, համադրել հիվանդի մասին տեղեկատվությունը՝ ախտաբանությունը և այն առաջացնող պատճառների որոշման նպատակով, բուժական գործունեության մեջ կիրառել առաջնային և երկրորդային կանխարգելման մեթոդները (ապացուցողական բժշկության հիման վրա), շրջակա միջավայրի գործոնների ազդեցությունից կախված առողջական վիճակի փոփոխության պատճառահետևանքային կապի հայտնաբերում:

Տիրապետի ընդհանուր կլինիկական հետազոտման մեթոդներին, լաբորատոր, գործիքային հետազոտությունների արդունքների վերլուծությանը, կլինիկական ախտորոշման տեղակայման ալգորիթմին, նախնական ախտորոշման դրման ալգորիթմին՝ հետազայում հիվանդին ուղեգրելով համապատասխան բժիշկ- մասնագետների մոտ, առաջին բժշկական օգնության ցուցաբերման և կյանքին վտանգ սպառնացող վիճակների ժամանակ հիմնական բժշկական ախտորոշիչ և բուժիչ միջոցառումները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Է. Նազարեթյան, Ա. Գասպարյան, Ներքին հիվանդություններ, Երևան, 2004		
2. Հ. Մաթևոսյան, Թոքաբանության դասընթաց, Երևան, 2003		
3. Ռ. Ստամբուլցյան, Լ. Միքայելյան, Լ. Շուշանյան, Ներքին հիվանդություններ, Ռ. Ստամբուլցյանի ընդհանուր խմբագրությամբ, Երևան, 1988		
4. Վ. Հարությունյան, Ե. Միքայելյան, Է. Կոտոյան, Ներքին հիվանդություններ, Երևան, 2000		
5. А. О कोरोков, диагностика шнутренных болезней, Москва, 2003		
6. А. Струтынский, А. Баранов, Г. Ройтберг, Ю. Галоненков, Основы семиотики заболеваний внутренних органов, Атлас, Москва, 2005		
7. А. Струтынский, Г. Ройтберг, Внутренние болезни, Основы семиотики заболеваний внутренних органов, Атлас, Москва, 2003		
8. В. Милькаманавич, Атлас клинического исследования, учеб. пособие , Москва, 2006		
9. В. Walter and others, Davidson's Principles and Practice of Medicine, 22nd Edition, Amsterdam, 2014		
10. D. Kasper, A. Fauci and others, Harrison's Principles of Internal Medicine, 19th Edition, New York, 2015		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆԵՐՔԻՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊՐՈՊԵԴԵՎՏԻՎԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II, III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV, V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան բ.գ.թ., դոցենտ Արմեն Գասպարյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 98 32 12 86, +374 55 61 53 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru , a.gasparyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Թերապևտիկ առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Մարտ Նազլուխանյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	2	17	3	60	51	16	35	7	2		+
III	V	3	17	3	90	51	16	35	25	14	+	
Ընդամենը		5	34	6	150	102	32	70	32	16		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոէթիկա, Հոգեբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա» դասընթացը ներառում է հետևյալ բաժինները՝ Ֆիզիկալ ախտորոշում, Հետազոտման լաբորատոր և գործիքային մեթոդները, Ֆունկցիոնալ ախտորոշում, Մասնավոր ախտաբանություն
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել տարբեր օրգան-համակարգերի հիվանդությունների ախտանիշները, էթիոլոգիան, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները, ախտորոշման կլինիկական և պարակլինիկական մեթոդները, գնահատել արդյունքները և հիվանդության ախտորոշման հաստատման հիմնավորումներն ու սկզբունքները:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա առավել հաճախ հանդիպող հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը և կանխարգելման միջոցառումները, ժամանակակից դասակարգումը, տարբեր տարիքային խմբերում տիպիկ ձևով ընթացող առավել տարածված հիվանդությունների կլինիկական պատկերը, ընթացքի առանձնահատկությունները և հնարավոր բարդությունները, ախտորոշման մեթոդները, թերապևտիկ, վիրաբուժական, ինֆեկցիոն պրոֆիլի հիվանդի անմիջական հետազոտության ախտորոշիչ հնարավորությունները, ժամանակակից կլինիկական լաբորատոր գործիքային մեթոդները (ներառյալ էնդոսկոպիկ, ռենտգենաբանական մեթոդները, գերձայնային ախտորոշումը), տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման չափանիշները բուժման մեթոդները և նրանց կիրառման ցուցումները, բժշկական ֆիզիոլոգիայի և ֆիզիոթերապիայի բուժական ազդեցության մեխանիզմները:

Կարողանա որոշել հիվանդի վիճակը, հավաքել անամնեզ, անցկացնել հիվանդի կամ նրա հարազատների հարցուփորձ, կատարել հիվանդի ֆիզիկական հետազոտություն (զննում, շոշափում, լսում, զճ-ի չափում և այլն), գնահատել հիվանդի վիճակը, անհապաղ բժշկական օգնություն ցուցաբերելու անհրաժեշտության որոշման համար, կատարել օրգանների և համակարգերի հետազոտություն՝ նյարդային, էնդոկրին, իմունային, շնչական, սիրտանոթային, արյան և արյունաստեղծ օրգանների, մարսողական, միզարտազատիչ, ռեպրոդուկտիվ, որկրամկանային և հոդերի, աչքերի, ականջի, կոկորդի, քթի, ձևակերպել կլինիկական ախտորոշում, կազմել թերապևտիկ գործունեության պլան՝ հաշվի առնելով հիվանդության ընթացքը և նրա բուժումը, ընտրած բուժման մեթոդի ձևակերպում՝ հաշվի առնելով էթիոտրոպ և պաթոգենետիկ միջոցները, հիմնավորել կոնկրետ հիվանդի մոտ հիմնական ախտաբանական համախտանիշների և անհետաձգելի վիճակների ֆարմակոթերապիան, որոշել դեղորայքային միջոցների ներմուծման ուղիները, ռեժիմը, դոզան, գնահատել անցկացվող բուժման արդյունավետությունը և անվտանգությունը, կիրառել դեղորայքային միջոցների ներմուծման տարբեր մեթոդներ, դնել նախնական ախտորոշում, ցուցաբերել առաջին օգնություն անհետաձգելի վիճակների ժամանակ, առաջին բժշկական օգնություն տուժածներին ախտահարված օջախներում և արտակարգ իրավիճակներում, լրացնել հիվանդության պատմագիրը, դուրս գրել դեղատոմս:

Տիրապետի բժշկական փաստաթղթերի ճիշտ վարման մեթոդներին, ընդհանուր կլինիկական հետազոտման մեթոդներին, ախտորոշման լաբորատոր, գործիքային մեթոդների արդյունքների վերծանմանը, նախնական ախտորոշման դրման ալգորիթմին, հետազայում հիվանդին համապատասխան բժիշկ-մասնագետի մոտ ուղարկելուն:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լ. Հովհաննիսյան, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Երևան, 1964
2. Գ. Բադալյան, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Երևան, 1988
3. Գ. Իսախանյան, Ա. Սարգսյան, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա, Երևան, 1996
4. А. Гребенев, Пропедевтика внутренних болезней, 6-е изд. Москва, 2005
5. А. О कोरोков, Диагностика внутренних болезней, Москва, 2003
6. B. Ashar, R. Miller, S. Sisson, The Johns Hopkins Internal Medicine Board Review, Amsterdam, 2015

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՆՅԱՐԴԱԲԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 77 84 49 94
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	narksm@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ա.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	3	17	3	90	51	24	27	26	13	+	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	24	27	26	13		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Քիմիա, Ֆիզիկա, Բիոէթիկա, Հյուսվածքաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Հոգեբանություն, Ախտաբանական անատոմիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Դեղաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Ներքին հիվանդությունների պրոպեդևտիկա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
Նյարդաբանություն առարկան ուսումնասիրում է մարդու նյարդային համակարգը, նրա առանձնահատկությունները ըստ բաժինների, հիվանդությունները, տարբերակիչ ախտորոշումը և բուժումները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել նյարդային համակարգի զարգացման օրինաչափությունները, հետազոտման մեթոդները, հիվանդությունների պատճառագիտությունը, ախտածնությունը և կլինիկական դրսևորումները: Ծանոթացնել գլխուղեղի արյան շրջանառության խանգարումների հետ, քանի որ այն համարվում է հիմնականը նյարդաբանությունում, որը կապված է սրտի գործունեության, միզասեռական համակարգի և էնդոկրին գեղձերի յուրահատկությունների դրսևորման հետ:

4. ԳՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ նյարդաբանության հիմունքները, հիմնական հիվանդությունների պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, անհրաժեշտ բուժական միջոցառումների կիրառումը կոմատոզ վիճակների առկայության դեպքում /առաջին բուժօգնություն/, հիմնական բուժական /դեղորայքային/ սխեմաների կիրառումը էպիլեպսիայի, տրավմաների, ուշագնացությունների ժամանակ /տարբեր պատճառներից/:

Կարողանա հիվանդի հետազոտման մեթոդիկային, հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշմանը:

Տիրապետի ողնուղեղային պունկցիային, գործիքային հետազոտությունների ինտերպրետացիային, սահմանամերձ մասնագիտությունների հետ, տարբերել դիաբետիկ կամ ուրեմիկ կոման էպիլեպտիկ և հետտրավմատիկ կոմայից:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ. Միրզոյան, Ներվային հիվանդություններ, Երևան, 1988
2. Է. Գևորգյան, Ա. Հակոբյան, Հ. Ստեփանյան, Նյարդաբանություն, Երևան, 1990
3. M. Baehr, Duus' Topical Diagnosis in Neurology: Anatomy, Physiology, Signs, Symptoms, Stuttgart, 2005
4. А. Триумфов, Топическая диагностика заболеваний нервной системы, Москва, 2007
5. Болезни нервной системы, /под ред. Член-кор. РАМН, проф. Н. Н. Яхно, проф. Др. Штульмана/, в 2-х томах, Москва, 2001
6. Д. Штульман, О. Левин, Неврология, Москва, 2008
7. Т. Скоролец, А. Скоролец, А. Скоролец, Пропедевтика клинической неврологий, Москва, 2004

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ **ՄԻԱՎՈՐ**

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱԶՔԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. դոցենտ, Անահիտ Վարդանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	-
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Շենգավիթ» ԲԿ, «Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասավանդի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժական հիվանդություններ
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Աչքի հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է ակնաբուժության զարգացման պատմությունը, աչքի էմբրիոնալ զարգացումը, աչքի անատոմիան, ակնակապիճը, կառուցվածքը, աչքի հավելյալ օրգանները, նրանց դերը, աչքի թաղանթները, ակնագնդի խոռոչի պարունակությունը, ակնագնդի և նրա հավելյալ մասերի սնուցումը, հեմոդինամիկ առանձնահատկությունները, տեսողական ուղին, ակնագնդի և ակնակապճի պարունակության ներվալորումը, աչքի ֆիզիոլոգիան, լուսազգայնությունը, ադապտացիան, գունազգացողությունը, կենտրոնական և ծայրամասային տեսողությունը, երկաչյա տեսողությունը, աչքի ռեֆրակցիան և ակոմոդացիան, ռեֆրակցիայի տարբեր տեսակների բարդությունները, շաղկապենու ախտահարումների տեսակները, եղջրաթաղանթի հիվանդությունները, բարդությունները, էլքերը, անոթաթաղանթի հիվանդությունների կլինիկան, բարդությունները, բուժման սկզբունքները, ոսպնյակի ախտահարումը, ընթացքը, բուժման կոնսերվատիվ և վիրաբուժական մեթոդները, ցանցաթաղանթի ախտահարումների տեսակները, բուժման սկզբունքները, տեսաներվի հիվանդությունները, գլաուկոման, տեսակները, սուր նոպան, բուժումը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել տեսողական օրգանի հիվանդությունները, էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը, բուժումը, աչքի հիվանդությունների կապն այլ հիվանդությունների հետ, աչքի որոշ ֆունկցիոնալ հետազոտությունների կատարումը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա տեսողական օրգանի կլինիկական անատոմիան և ֆիզիոլոգիան, տեսողական օրգանի հիվանդությունների և վնասվածքների ախտորոշման, կանխարգելման և բուժման հիմնական մեթոդները՝ կոնսերվատիվ և վիրաբուժական:

Կարողանա կատարել աչքի և նրա օժանդակ համակարգի արտաքին, աչքի օֆտալմոսկոպիկ հետազոտություններ, որոշել և գնահատել հետազոտման ընդհացքում աչքի անատոմիական տարրերը, կատարել տեսողության սրություն ստուգման, գունաին տեսողության և տեսադաշտի որոշման հետեզոտությունները:

Տիրապետի ակնաբուժական կաթիլների և քունքների օգտագործմանը, ակնոցի համար դեղատոմսերի կազմմանը տարբեր տեսակի ռեֆրակցիայի դեպքերում, մոնո- և բինոկուլար վիրակապման մեթոդներին, կոնյունկիվալ պարկից օտար մարմնի հեռացմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Офтальмология: учебник для вузов / Под ред. Е.А. Егорова – М.: ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 240 с.
2. Глазные болезни. Основы офтальмологии: учебник / [Э. С. Аветисов и др.]; под ред. В. Г. Копаевой. - М.: Медицина, 2012. - 552 с.: ил. - (Учебная литература для студентов медицинских вузов).
3. Kanski's Clinical Ophthalmology; 8th Edition; Saunders Ltd. 2015. – 928p.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՆԶԳԱՅԱՑՈՒՄ ԵՎ ՎԵՐԱԿԵՆԴԱՆԱՑՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Ռիտա Վիրաբյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 93 37 22 85
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	2	60	34	16	18	17	9		
Ընդամենը		2	17	2	60	34	16	18	17	9		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժական հիվանդություններ
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Անզգայացում և վերակենդանացում» դասընթացը ուսումնասիրում է դիմակային նարկոզը (լարինգիալ դիմակ), հիվանդի մինչվիրահատական վիճակի գնահատումը, տարածքային, ներմուծական անզգայացումը, ինտրավիրահատական շրջանը, հետվիրահատական շրջանը, սիրտ-անոթային վերակենդանացումը, ընդհանուր անեսթեզիան, ընդհանուր անեսթեզիայի ժամանակ օրգանիզմի ֆունկցիաների խանգարումների հիմունքները, տրախեոստոմիան՝ ցուցումները, խնամքի սկզբունքները, սիրտ-անոթային համակարգի ֆունկցիայի խանգարումները, հումեոսթազի խանգարումները, դետոքսիկացիոն թերապիայի սկզբունքները, ընդհանուր անեսթեզիայի համապատասխանության չափորոշիչները, հիվանդի արթնացումը (փսխում, սրտխառնոց, դող, ցավեր, կանխարգելում, բուժում), տարածքային անեսթեզիան՝ ողնուղեղային և պերիդուրալ անեսթեզիայի (հիպո- և հիպերբարիկ անեսթետիկներ) մեթոդիկան, բարդությունները, կանխարգելման և բուժման միջոցները, ըստ ազա անեսթեզիայի ռիսկի աստիճանի և ըստ գոլդմանի անոթային բարդությունների ռիսկի աստիճանի որոշումը, շոկը, թոքի այտուցը,
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Անզգայացում և վերակենդանացում» առարկայի նպատակն է բուժական ֆակուլտետի ուսանողներին նախապատրաստել կլինիկական աշխատանքին, ծանոթացնել նարկոզի էության, ցուցումների, հակացուցումների, մեթոդների ու բարդությունների, անհետաձգելի վիճակներում վերականգնողական բուժական միջոցառումների հիմնական սկզբունքների, մեթոդների, ձևերի ու հնարավոր բարդությունների հետ, կատարելագործել գործնական ունակություններն ու հմտությունները:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա անզգայացման տարբեր եղանակները (ոեզիոնար, էպիդուրալ, ինտրատրախեալ), տեղային և ներերակային անզգայացման ցուցումները, հակացուցումները, ախտաբանական վիճակները, որոնց առկայությունն ուղղակի ցուցում է վերակենդանացման համար, թունավորումների պատճառները և դետոքսիկացիայի հնարավոր միջոցները, տարբեր բաղադրության օրգանական և անօրգանական նյութերի ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա և հակամիջոցների կիրառումը վերակենդանացման պրոցեսում, վերակենդանացման պրոցեսում հնարավոր բարդությունների կանխարգելման եղանակներին /տրախեոտոմիա, պլերալ պունկցիա, սրտի ուղղակի մերսում/ սիրտ-անոթային, երիկամային սուր անբավարարությունների ժամանակ կիրառվող սարքավորումները/ հեմոդիալիզի ապարատ/:

Կարողանա ախտորոշել և բնութագրել կլինիկական մահը՝ իր բոլոր դրսևորումներով, ինչպես նաև մեկնաբանել այդ վիճակում կիրառելի վերականգնողական միջամտությունների էությունը, ախտորոշել և բնութագրել կենսական կարևորագույն օրգանների և օրգանահամակարգերի գործնելիության խանգառումները ինչպես նաև մեկնաբանել այդ վիճակում կիրառելի վերականգնողական միջամտությունների էությունը, բնութագրել անզգայացման յուրաքանչյուր մեթոդը:

Տիրապետի շնչափողի ինտուբացիայի կատարմանը, ներերակային և զարկերակային կաթիլային ներարկումների կատարմանը, փոխներարկման համար համապատասխան սիստեմայի պատրաստմանը, արհեստական շնչառության բոլոր եղանակներին՝ ընդհուպ մինչև ապարատային /թոքերի արհեստական վենտիլացիա/, սրտի անուղղակի մերսման տեխնիկային, ստամոքսի լվացման տեխնիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ.Գ. Մխոյան, «Անեսթեզիոլոգիայի և ինտենսիվ թերապիայի արձանագրերն ու հիմունքները», Երևան, 1999թ.
2. Долина О. А., “Анестезиология и реаниматология”, ГЭОТАР-МЕД, 2002г.
3. Малышев В. Д., “ Интенсивная терапия. Реанимация.Первая помощь”, Москва, 2000г. Handbook of Critical and intensive care medicine; J. Varon, P. Acosta, Springer, 2010
4. Morgan and Mikhail's Clinical Anesthesiology, J. Wasnick, J. Butterworth, D.Mackey; Lange; 2013

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՔԻԹ, ԿՈԿՈՐԴ, ԱԿԱՆՋԻ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Ռոբերտ Ֆրանգուլյան բ.գ.թ. Սիրանուշ Մկրտչյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 53 46 50, +374 93 07 11 01
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	«Սուրբ Գրիգոր Լուսավորիչ» ԲԿ, Թիվ 12 պոլիկլինիկա
ԱՄԲԻՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	VI	3	17	3	90	51	20	31	26	13		+
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	26	13		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Հյուսվածքաբանություն, Կլինիկական դեղաբանություն, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ներքին հիվանդություններ, Վիրաբուժական հիվանդություններ
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**
«Քիթ, կոկորդ, ականջի հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է օտոռինոլարինգոլոգիա առարկան, զարգացումը և կապն այլ դիսցիպլինների հետ, քթի կլինիկական անատոմիան, պաշտպանողական դերն օրգանիզմում, ռինիտները, քթի հարակից ծոցերի սուր և խրոնիկական բորբոքումները, քթի միջնապատի ծովածքը, խեցիների գերաճը, ըմպանը, կլինիկական անատոմիան, նշիկների գերաճը, ադենոիդ գերաճը, անգինաները, կոկորդը, լարինգիտները, կեղծ կրուպը, կոկորդի և շնչափողի սուր ստենոզը, ականջը, արտաքին ականջի հիվանդությունները, սուր և խրոնիկական օտիտները, լսողական նյարդի բորբոքումը, կլինիկական, դեղորայքային բուժումը, մենյերի հիվանդությունը, օտոսկլերոզը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել քթի, կոկորդի, ականջի հիվանդությունները, նրանց բնորոշ ախտանիշները, ախտորոշման ժամանակակից գործիքային, ռենտգենաբանական, կլինիկական և այլ մեթոդների կիրառումն ու բուժումը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ԼՕՌ օրգանների կլինիկական անատոմիան և ֆիզիոլոգիան, հիվանդությունների հիմնական ախտորոշման մեթոդները և բուժման մեթոդները՝ կոնսերվատիվ և վիրաբուժական:

Կարողանա ճանաչել և կարդալ կոնտրաստային, ոչ կոնտրաստային եղանակներով ռենտգեն նկարները, կատարել արտաքին, միջին ականջի գործիքային քննության մեթոդները, մեկնաբանել աուդիոսկոպիկ հետազոտման մեթոդները, տարբերել քթի արյունահոսությունների պատճառները, նկարագրել նորմալ ռինոսկոպիկ պատկերը, մեկնաբանել քթի, կոկորդի և ականջի բնածին արատները, նկարագրել լարինգոսկոպիայի, ֆարինգոսկոպիայի, տրախեոսկոպիայի տվյալները:

Տիրապետի ականջի մաքրմանը և դրենավորմանը թարախային հիվանդությունների ժամանակ, արտաքին լսողական անցուղու լվացմանը, արտաքին լսողական անցուղու օտար մարմնի հեռացմանը լվացման միջոցով, ականջի կաթիլների կաթեցմանը, ականջի մեջ փոշի դեղամիջոցների փչմանը, միջին ականջի փչմանը՝ ըստ Պոլիտցերի, լսողության սրության որոշմանը շշուկով, խոսակցական ձայնով և կամերտոններով, քթի խոռոչի քննություններին՝ ռինոսկոպիա, քթի զոնդավորմանը, քիթ-ըմպանի ու հավելյալ խոռոչների պալպացիային, քթի խոռոչի առաջնային և հետին տամպոնադային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Կ.Գ.Շուքուրյան, Վարդանյան Ա.Ս., «Քթի, կոկորդի, ականջի հիվանդություններ», Երևան, 1992թ.
2. Пальчун В.Т., Магомедов М.М., Лучихин Л.А “Оториноларингология”, 2-е издание; Москва, 2011 г.- 584 с.
3. Y. Chan, J. Goddard, “KJ Lee's Essential Otolaryngology”, New York, 2015.
4. P. Dhingra, “Diseases of Ear, Nose and Throat”, Chennai, 2013.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԲԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VII, VIII
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Գինարգա Մարտիրոսյան Աննա Խաչատրյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 36 29 14, +374 95 111 717
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	-

ԱՄԲԻՈՆ	Կլինիկական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Շենգավիթ ԲԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ., դոցենտ Ս.Ս. Առուստամյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VII	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
	VIII	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	24	44	34	18		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Ֆիզիկա, Քիմիա, Կենսաբանություն, Անատոմիա, Հյուսվածաբանություն, Ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական անատոմիա, Ֆարմակոլոգիա, Ընդհանուր վիրաբուժություն, Թերապիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Մանկաբարձություն» դասընթացը նախատեսված է ստոմատոլոգիական ֆակուլտետի ուսանողների համար, որն իր մեջ ընդգրկում է ֆիզիոլոգիական և ախտաբանական մանկաբարձություններ բաժինները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է, ուսուցանելով նախատեսված նյութերը, հնարավորություն ընձեռնել ուսանողներին, ապագա բժշկի պրակտիկայում՝ անհրաժեշտության դեպքում, կանխարգելել հղիության, ծննդաբերության և հետծննդյան շրջանի, ինչպես նաև մի շարք գինեկոլոգիական հիվանդությունների հնարավոր բարդությունները, առկայության դեպքում՝ ճիշտ ախտորոշել, ընտրել վարման ճիշտ տակտիկա և համապատասխան օգնություն կազմակերպել:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա հղիների, ծննդաբերների և ծննդկանների և ինչպես նաև մի շարք գինեկոլոգիական հիվանդությունների բժշկական օգնության կազմակերպման առանձնահատկությունները ամբուլատոր և ստացիոնար պայմաններում, հիվանդանոցների մանկաբարձագինեկոլոգիական բաժանմունքների սանիտարո-էպիդեմիկ ռեժիմը, ծնարաններում ներհիվանդանոցային ինֆեկցիաների կանխարգելման կարգը, մանկաբարձագինեկոլոգիական դեռնոտոլոգիայի հիմնահարցերը, արտասեռական, վիրաբուժական և

գինեկոլոգիական պաթոլոգիաների դեպքում հղիության երկարաձգման ցուցումները կամ հակացուցումները, հոսպիտալիզացիայի ցուցումները, հղիության, ծննդաբերության, հետծննդյան շրջանների պաթոլոգիաների ախտորոշումը, կանխարգելումը և բուժումը, բնականոն և պաթոլոգիական ծննդաբերությունների վարման տակտիկան, մանկաբարձական և գինեկոլոգիական վիրահատությունների հիմնական էտապները, ընդհանուր և տեղային անզգայացման սկզբունքները և մեթոդները:

Կարողանա տրամաբանորեն հիմնավորել ախտորոշումները, հղիության և ծննդաբերության ընթացքի բարդությունները, կատարել դիֆֆերենցիալ դիագնոստիկա, բուժում, պրոֆիլակտիկա և ռեաբիլիտացիա մանկաբարձ-գինեկոլոգիական պրոֆիլի հիվանդներին, ժամանակին ուղորդել համապատասխան մասնագետի մոտ, իսկ անհրաժեշտության դեպքում ցույց տալ անհետաձգելի առաջին օգնություն:

Տիրապետի հղիության, ծննդաբերության ժամկետների և պտղի քաշի որոշուման մեթոդներին, արտաքին մանկաբարձական հետազոտությանը, կոնքի չափերի և արգանդի հատակի բարձրության չափման մեթոդներին, մանկաբարձական ստետոսկոպով հղիի որովայնի աուսկուլատցիային՝ պտղի սրտի բարախի հայտնաբերման նպատակով արգանդի պարանոցի վիճակի գնահատման մեթոդին, ծննդաբերական գործունեության գնահատման մեթոդին, զեստոզների ծանրության աստիճանի գնահատման մեթոդին, գինեկոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշման և բուժման հիմնական սկզբունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. D.C Dutta, “Text Book of Obstetrics”, Sixth Edition-2004
2. В.Е. Радзинский, А.М Фукс ” учебник по Акушерстве”
3. Е.В.Трифопова, “Акушерство и гинекология”, Москва, 2005
4. Աբրահամյան Ռ.Ա, Ավագյան Գ.Ս. ”Մանկաբարձություն”, Երևան, 1998

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

	ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VI
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Մինասյան Գագիկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 19 55 13
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	minas77@mail.ru , gagik1129@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
III	VI	3	17	3	90	51	20	31	25	14	+	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	25	14		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Տոպոգրաֆիկ անատոմիա և օպերատիվ վիրաբուժություն, ընդհանուր վիրաբուժություն և անզգայացում
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**
«Վիրաբուժական հիվանդություններ» դասընթացը ուսումնասիրում է կրծքավանդակի օրգանների, միջնորմի, կերակրափողի հիվանդությունները, ճողվածքները, ստամոքսի եվ 12-մատնյա աղու հիվանդությունները, որդանման ելունի բորբոքումները, հաստ և ուղիղ աղու, ենթաստամոքսային գեղձի, լյարդի, լեղապարկի, լեղուղիների վնասվածքները և հիվանդությունները, պերիտոնիտները, փայծաղի վնասվածքները և հիվանդությունները, միզասեռական համակարգի, զարկերակների և երակների, կրծքագեղձի, վահանագեղձի հիվանդությունները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ**
  - 3.1. Դասընթացի նպատակը**
Դասընթացի նպատակն է ուսուցանել վիրաբուժական հիվանդությունները, նրանց տարբերակիչ ախտորոշման և բուժման սկզբունքներն ու մեթոդները:
  - 3.2. Դասընթացի խնդիրները**
    - բացահայտել հիմնական վիրահատական սինդրոմները և ախտորոշել հիմնական վիրաբուժական հիվանդությունները:
    - իմանալ հիմնական վիրահատական հիվանդությունների բուժման եղանակները:
    - կողմնորոշվել հիմնական թարախային-սեպտիկ վիճակների ախտորոշման և բուժման գործընթացում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշման առանձնահատկությունները և բուժման առավել լիարժեք եղանակը:

Կարողանա կազմակերպել զուտ վիրաբուժական հետազոտություններ և բուժումներ:

Տիրապետի վիրաբուժական հիվանդությունների տարբերակիչ ախտորոշմանը ապահովել:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Atlas of general surgical techniques / [edited by] Courtney M. Townsend Jr., B. Mark Evers. -- 1s ed.
2. Essential surgery [edited by] Clive R. G. Quick, -- 5 ed.; 2016
3. Oxford Handbook of Clinical Surgery; [edited by] McLatchie, Greg; Borley, Neil; Chikwe, Joanna; 2017.
4. Бокерия Л.А. - Лекции по сердечно-сосудистой хирургии; в 2-х томах; М, 2000.
5. Дональд Б. Доути, Джон Р. Доути - Кардиохирургия. Техника выполнения операций, Москва, 2014 г.
6. Хирургические болезни: учебник /ред. М.И. Кузин. – 4-е изд., перераб. и доп. – Москва: ГЭОТАР-Медиа, 2015. – 992 с.
7. Պարոնյան Ռ.Լ., Վիրաբուժական հիվանդություններ, Երևան, 1970թ.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ. Արսեն Մինասյան Գագիկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 99 77 37 74, +374 91 19 55 13
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	minas77@mail.ru , gagik1129@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Վիրաբուժական առարկաների
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Արթմեդ ԲՎԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	Գագիկ Մկրտչյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
III	V	3	17	3	90	51	20	31	26	13	+	
Ընդամենը		3	17	3	90	51	20	31	26	13		

- 1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Մարդու անատոմիա, Ախտաբանական անատոմիա, Նորմալ ֆիզիոլոգիա, Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն և տեղագրական անատոմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ընդհանուր վիրաբուժություն» առարկան ուսումնասիրում է վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները, վիրահատությունների դասակարգումը, անվանումները, թույլ է տալիս ծանոթանալ վիրաբուժական հիվանդությունների հիմնական տեսակների հետ; իմանալ անզգայացման հիմնական մեթոդները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ընդհանուր վիրաբուժություն» դասընթացի նպատակն է ուսումնասիրել վիրաբուժության մեջ ախտորոշման, բուժման և անզգայացման հիմնական սկզբունքները, ուսանողներին ծանոթացնել վիրաբուժական հիվանդությունների կլինիկական հետազոտությունների հիմունքների և վիրաբուժական հիվանդությունների հիմնական տեսակների հետ:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմանա վիրաբուժական կլինիկայի առանձնահատկությունները, նրան ներկայացվող պահանջները, վիրահատությունների դասակարգումը, անվանումները, ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի օրենքները, ընդհանուր և տեղային անզգայացումն մեթոդները, վերքերի դասակարգումը, բուժման մեթոդները, վիրակապման կանոնները, տեսակները, երկարատև գերձնման համախտանիշի առանձնահատկությունները, արյունահոսությունների տեսակները և դրանց դադարեցումն եղանակները, կոտրվածքների ու հոդախախտերի ախտորոշման և բուժման եղանակները, նեկրոզի, զանգրենայի, խոցերի, խուղակների վիրաբուժական առանձնահատկությունները, ուռուցքների տարբերակման և ախտորոշման

մեթոդները, անոթային վիրաբուժության սկզբունքները, թարախային ինֆեկցիա, տեսակները, տարածումը, կտրվածքները, դրենավորման սկզբունքները, վիրաբուժական միջամտություն պահանջող պարազիտար հիվանդությունները:

Կարողանա կիրառել ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի կանոնները, դադարեցնել արյունահոսությունները, ժամանակավոր և վերջնական մեթոդներով, որոշել արյան խմբային պատկանելիությունը ստանդարտ շիճուկներով և ստանդարտ էրիթրոցիտներով, կատարել արյան կոնսերվացիա և պահպանում:

Տիրապետի վերջույթների իմոբիլիզացիայի ապահովում, տեղային անզգայացման որոշ մեթոդները, վիրակապերի տեսակներին, իմանա դեամուրգիայի տեսակները:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Atlas of general surgical techniques / [edited by] Courtney M. Townsend Jr., B. Mark Evers. - 1s ed.
2. Essentials of general surgery; Peter F. Lawrence; fifth edition, London 2007.
3. Гостищев, В.К. Общая хирургия: учебник / В.К.Гостищев. 4-е изд. М.: ГЭОТАР-Медиа, 2009. 848 с.
4. Շարիմանյան Ս.Ս., Ընդհանուր վիրաբուժություն, Երևան, 1998թ.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԱՍԵՂՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆԸ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱՅՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան բ.գ.թ. Նարեկ Մկրտչյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 25 12 86, +374 77 84 49 94
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru , narksm@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթափ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգաթիվ
V	X	3	17	4	90	68	22	46	16	6		+
Ընդամենը		3	17	4	90	68	22	46	16	6		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
Անատոմիա, Ֆիզիոլոգիա, Պարոնաֆիզիոլոգիա, Օպերատիվ վիրաբուժություն, Ֆարմակոթերապիա, Ֆիտոթերապիա, Փիլիսոփայություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Ասեղ-այրում թերապիան» փիլիսոփայական գիտություն է, որն ունի իր աշխարհայացքները, գործառույթները (инь-ян, у-син, մերիդիանային համակարգի, ներքին օրգանների, էներգիայի, արյան և հեղուկների ու կենսական կետերի մասին): Այն ուսումնասիրում է մարդու օրգանիզմի ֆիզիոլոգիական հիմունքները, հիվանդությունների զարգացման պատմականիզմները, ախտորոշման մեթոդները (զննում, հարցում, ունկնդրում, շոշափում, գործիքային հետազոտություն):
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
«Ասեղ-այրում թերապիա» դասընթացի նպատակն է ապագա բժիշկներին ուսուցանել արևելյան ավանդական բժշկության տեսական և գործնական հիմունքները, ախտորոշման և բուժման մեթոդները, տիրապետել ասեղ-այրում թերապիան հիվանդությունների բուժման կոմպլեքսում՝ ինտեգրելով ժամանակակից բժշկության հետ:
- 4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է**
Իմաստ արևելյան ավանդական բժշկության փիլիսոփայական ուսմունքները՝ Ին-յան, Ու-սին, Ցզին-լո, Ջան-ֆու, Շու-սյուե, էներգիայի, արյան և հեղուկների, ախտաբանական վիճակների զարգացման էթիոլոգիան և պաթոգենեզը, ռեֆլեքսոթերապիայի ֆիզիոլոգիական հիմունքները և սկզբունքները, մերիդիանների ընդհանուր բնութագիրը, տոպոգրաֆիան, ուղին, գլխավոր կետերը և նրանց թերապևտիկ ցուցումները, արևելք –արևմուտք ինտեգրումը ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ժամանակ:
Կարողանա կիրառել հին արևելքի բժշկության մեջ ընդունված բուժման եղանակները և մեթոդները ստոմատոլոգիական պրակտիկայում:

Տիրապետի ախտորոշման 4 մեթոդներին (զննում, հարցում, ունկնդրում և շոշափում), գործիքային հետազոտությանը՝ Ռեոդորակուլի, Ակարանեի մեթոդին, կետերի ընտրությանը՝ ըստ ավանդական բժշկության և ռեֆլեքսոթերապիայի:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Белоусов П.В. "Теоретические основы китайской медицины" Алматы 2010г.
2. Васичкин В.И. "Методы китайской акупунктуры" Москва 2001г.
3. Давыдов М.А. "Пространство и время в китайской медицине" Ростов 2008г.
4. Лувсан Г. "Традиционные и современные методы восточной рефлексотерапии" М. 1986г.
5. Мачерет Е. Л., Самосюк И.З. "Руководство по рефлексотерапии" Киев 1982г.
6. Мачоча Дж. "Основы китайской медицины" Москва 2013г.
7. Мачоча Дж. "Психика в китайской медицине" Москва 2013г.
8. Песиков Я.С., Рыбалко С.Я. "Атлас клинической аурикулотерапии" Москва 1990г.
9. Самосюк И.З., Лысенюк В.П. "Акупунктура. Энциклопедия" Киев, Москва 1990г.
10. Табеева Д.М. "Руководство по иглорефлексотерапии" Москва 1980г.
11. У Вэй-Синь "Энциклопедия китайской медицины. Целительные силы природы" М. 2002г.
12. Чжу-Лян "Руководство по современной Чжэнь-цзю терапии" Москва 1959г.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻՏՈԹԵՐԱՊԻԱՆ ԱՏՈՄԱՏՈՒՈՂՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII
Ուսումնական տարի	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Վահե Վարդանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 57 60 69
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	Vvardanyan1977@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	2	17	2	60	34	18	16	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	18	16	17	9		

<p>1. ՆԱԻՆԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Անատոմիա - Կենսաբանություն - Ֆիզիկա - Քիմիա - Կենսաքիմիա - Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա - Ախտաբանական անատոմիա - Հիստոլոգիա - Դեղաբանություն - Կլինիկական դեղաբանություն - Ասեղ-այրում թերապիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Ֆիտոթերապիա» դասընթացը ուսումնասիրում է Դեղաբույսերում պարունակվող կենսակտիվ նյութերը, նյարդային համակարգի վրա հանգստացնող և ցավազրկող ազդեցությամբ օժտված, խթանիչ ազդեցություն ունեցող դեղաբույսերը, նյարդային սինապսների շրջանում գործող, հակաաթերոսկլերոտիկ ազդեցությամբ օժտված, սրտային գլիկոզիդներ պարունակող, շնչական համակարգի վրա ազդող դեղաբույսերը, դրանց դեղաբանական ազդեցության մեխանիզմները, ցուցումները, հակացուցումները, Խորխաբեր և բրոնխոլիտիկ ազդեցությամբ օժտված դեղաբույսերը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>Դասընթացը նպատակաուղղված է ապագա բժիշկներին ուսուցանել ժողովրդական (ավանդական) բժշկության հիմքը հանդիսացող բուսաբուժության տեսական և գիտական հիմունքները՝ բժշկական հետազոտության գործունեության ժամանակ ժամանակակից բժշկության հետ զուգակցելու, ինտեգրելու նպատակով:</p>

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա դեղաբույսերի դեղաբանական ազդեցությունը մարդու օրգանիզմի վրա, Հայաստանում և այլ երկրներում աճող դեղաբույսերը, դրանց օգտագործումը տարբեր հիվանդությունների բուժման կոմպլեքսում, դեղաբույսերի հակացուցումները, թունավոր դեղաբույսերը և հազվագյուտ դեղաբույսերը:

Կարողանա կատարել դեղաբույսերի ընտրություն կոնկրետ հիվանդությունների ժամանակ, պատրաստել դեղաձևեր տնային պայմաններում

Տիրապետի դեղաչափավորմանը, դեղաբույսերի հավաքների կազմավորմանը, դեղատոմսերի դուրսգրմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Ա. Թորոսյան, Հայաստանի դեղաբույսերը, Երևան, 1983
2. Լ. Հարությունյան, Բուսաբուժություն, Երևան, 1999
3. D. Csupor, Phytotherapy, Szeged, 2015
4. J. Barnes, L. Andersson, J. Phillipson, Herbal Medicines, London, 2007
5. N. Ghukasyan, Phytotherapy based on Pharmacognosy Principles, Yerevan, 2018
6. M. Henrich, J. Barnes, S. Gibbons, E. Williamson, Fundamentals of Pharmacognosy and phytotherapy, London. 2012
7. Л. Пастушенков, Е.Е. Лесиовская, Фармакотерапия с основами фитотерапии, Москва, 1994
8. С. Соколов, Фитотерапия и фитофармакология, Москва, 2000
9. С. Соколов, Замотаев, Фитотерапия, Москва, 1993

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՈՒՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՖԻԶՈՒԹԵՐԱՊԻԱՆ ԱՏՈՄԱՏՈՂՈՎԱՅՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 10 25 12 86
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	nazmara@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Է. Մինասյանի անվան ավանդական բժշկության
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.թ. Էլեոնորա Մինասյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	12	22	17	9		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Մարդու անատոմիա - Քիմիա - Ֆիզիկա - Բիոլոգիա - Հոգեբանություն - Նորմալ ֆիզիոլոգիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Դասընթացը ուսումնասիրում է բուժումը բարձր հաճախականության փոփոխական հոսանքով և բարձր հաճախականության էլեկտրամագնիսական դաշտերով, մագնիսոթերապիան, բուժական կոմպլեքսում ֆիզիոթերապիայի կիրառումը, հիվանդությունների տարբեր շրջաններում բուժման էտապայությունը (սուր, ենթասուր և խրոնիկ շրջանում և որպես պրոֆիլակտիկ միջոց), ջերմաբուժությունը (պարաֆին, օզոկերիտ, կավ, ավազ, բուժական ցեխեր), ջրաբուժությունը և բալնեոթերապիան, բուժական ինհալյացիաները և կլիմայաբուժությունը, ինչպես նաև ֆիզիոթերապիայի առանձնահատկությունները ստոմատոլոգիայում:</p>
<p>1. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ</p> <p>«Ֆիզիոթերապիա» առարկայի դասավանդման նպատակն է տալ ֆիզիոթերապևտիկ բուժման ձևերի և մեթոդների վերաբերյալ տեսական գիտելիքներ, կատարելագործել գործնական հմտություններն ու ունակությունները:</p>

2. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմաստ տարբեր ֆիզիկական գործոնների ազդեցությունը օրգանիզմի վրա, ֆիզիկական գործոնների ազդեցության մեխանիզմը, ֆիզիկական գործոնների թերապևտիկ ցուցումներն ու հակացուցումները յուրաքանչյուր բորբոքման ձևի ժամանակ, ֆիզիոթերապևտիկ մեթոդների ստոմատոլոգիական առանձնահատկությունները:

Կարողանա ձեռք բերած գիտելիքները ներդնել գործնական ստոմատոլոգիայի ասպարեզում, համադրել ֆիզիկական մեթոդները բուժական այլ մեթոդների հետ, կիրառել պրոֆիլակտիկ բժշկության մեջ:

Տիրապետի ապարատների հետ աշխատելու ընդհանուր կարգին, տեխնիկայի անվտանգության կանոններին ֆիզիոթերապևտիկ կաբինետներում, պրոցեդուրա կատարելու տեխնիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Գ.Կ.Սկրոչյան, «Ֆիզիոթերապիա», Երևան, 1962 թ.
2. А.А.Чаркин, В.С.Улашин, “Ультразвуковая терапия”, Москва, 1983 г.
3. В. М. Бологолюбов, "Физиотерапия и курортология", Москва, 2009г.
4. В. С. Улашик, "Физиотерапия", Универсальная медицинская энциклопедия, Минск, 2008г.
5. В.В.Оржошковский, “Клиническая физиотерапия”, Москва, 1984г.
6. В.Г.Ясногородский, “Электротерапия”, 1987 г.
7. В.М.Боголюбов, “Физиотерапия и курортология”, Москва, 1999 г.
8. В.С.Улашин, "Физико-фармакологические методы лечения и профилактики", Москва, 1979г.
9. Н.Н.Сосина, “Физиотерапевтический справочник”, Москва, 1999 г.
10. Aoife Hale Rhona O’Donovan Sarah Diskin Sarah McEvoy Claire Keohane Geraldine Gormley, Physiotherapy in Burns, Plastics and Reconstructive Surgery, PY4017/4019, Impairment and Disability Short Course 19 April 2013.
11. Lauren Jean Guthrie MCSP BSc (Hons), Clinical case studies in physiotherapy, ISBN-13: 978-0-443-06916-1, 2009, Elsevier Limited.
12. Jennifer A. Pryor, Barbara A. Webber, Physiotherapy for Respiratory and Cardiac Problems, EDINBURGH LONDON NEW YORK PHILADELPHIA SAN FRANCISCO SYDNEY TORONTO 1998.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԴԻՄԱԾՆՈՏԱՅԻՆ ՎԻՐԱԲՈՒԺՈՒԹՅՈՒՆ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IX, X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գայանե Գրիգորյան Արտակ Պետրոսյան (արտաքին շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 24 58 70, +374 91 30 42 83
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arthur.hayrapetyan@inbox.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ.Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասավորված խորհրդակ.	Քննություն	Ստուգարք
V	IX	3	17	3	90	51	12	39	26	13		+
	X	2	17	3	60	51	12	39	6	3		+
Ընդամենը		5	34	6	150	102	24	78	32	16		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Մարդու անատոմիա,
  - Հյուսվածաբանություն,
  - Նորմալ ֆիզիոլոգիա,
  - Ֆիզիկա,
  - Քիմիա,
  - Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա,
  - Ախտաբանական անատոմիա
  - Դեղաբանություն
  - Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա
  - Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

«Դիմաձևոտային վիրաբուժություն» դասընթացը ուսումնասիրում է դիմաձևոտային շրջանի վիրաբուժական հիվանդությունների և վնասվածքների ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժման սկզբունքները, բուժման ժամանակ առաջացող սխալներն ու բարդությունները, դրանց կանխարգելումը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**

«Դիմաձևոտային վիրաբուժություն» դասընթացի նպատակն է ուսուցանել դիմաձևոտային վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, ախտորոշումը և բուժումը, տալ գիտելիքներ ստացիոնարի պայմաններում մասնագիտացված դիմաձևոտային միջամտություններ կատարելու մասին:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա դիմաձևտալին շրջանի անատոմիան, դիմաձևտալին շրջանի թարախաբորբոքային պրոցեսների բարդությունների պաթոգենեզը, հետազոտման եղանակները, դիմաձևտալին հիվանդությունների ախտորոշումը, բուժման մեթոդները, դիմաձևտալին շրջանի բնածին և ձեռքբերովի ձևախախտումները և արատները, նրանց ժամանակակից բուժման եղանակները, ստոմատոլոգիական համախտանիշները, նորագոյացությունների բուժման ժամանակակից եղանակները:

Տիրապետի դիմաձևտալին շրջանի հիվանդությունների ախտորոշմանը, դիֆերենցիալ դիագնոստիկայի ժամանակակից մեթոդներին, կոնսերվատիվ և վիրաբուժական միջամտություններին, դիմաձևտալին օրգանների հիվանդությունների պրոֆիլակտիկային:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Յ. Պողոսյան, Ա. Սեպյան, Տեղային անզգայացումը ստոմատոլոգիայում, Երևան, 2007;
2. Յ. Պողոսյան, Հ. Ենոքյան, Քունքստործնոտային հողի հիվանդություններ, Երևան, 2009;
3. А. Пейпл, Пластическая и реконструктивная хирургия, Москва, 2007;
4. G. Byrne, Fundamentals of Implant Dentistry, Dublin, 2014;
5. N. Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery, London, 2012.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԳԵՆԵՏԻԿՈՐԵՆ ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Հայկուշ Ալեքսանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 99 55 66
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	doctor.alexanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, ՍտոմԼայն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ.Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
V	X	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	8	26	17	9		

- 1. ՆԱԻՆՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Անատոմիա
  - Կենսաբանություն
  - Ֆիզիոլոգիա
  - Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում
  - Լատիներեն
  - Հյուսվածաբանություն
  - Իմունոլոգիա
  - Դեղաբանություն
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Գենետիկորեն պայմանավորված հիվանդություններ» դասընթացն ուսումնասիրում է ժառանգական պաթոլոգիայի առաջացման տեսական հիմունքները և հիվանդների հետազոտման գենետիկական մեթոդները:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է ապագա բժիշկ-ստոմատոլոգներին ուսուցանել ժառանգականորեն պայմանավորված ախտահարումների առաջացման հիմունքները, էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը, բուժման սկզբունքները, կանխարգելումը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա գենետիկական հիվանդությունների ծագումնաբանական մեխանիզմը, կլինիկան, ախտորոշումը և բուժումը:		
Կարողանա ունեցած գիտելիքները կիրառել ստոմատոլոգիական որոշ գենետիկական հիվանդությունների ախտորոշման և կանխարգելման ժամանակ:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Ա. Ենգիբարյան, Դ. Մանուչարյան, Բժշկական կենսաբանության և գենետիկայի համալիր ձեռնարկ, Երևան, 2004;		
2. О. Гончаров, Генетика, Москва, 2005;		
3. B. Melegh, New Clinical Genetics, Banbury, 2015;		
4. D. Pritchard, B. Korf, Medical Genetics at a Glance, Hoboken, 2013.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՍԱԿԻ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV, V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII, IX, X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գոհար Մանաշյան Գայանե Գրիգորյան Նարինե Միրզոյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 03 11 84, +374 94 24 58 70, +374 77 55 59 05
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mgs23@mail.ru , arthur.hayrapetyan@inbox.ru , dr.nmirzoyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	Է. Մնացականյանի անվան մանկական ստոմատոլոգիական պոլիկլինիկա
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ. Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա												
IV	VIII	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
	IX	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
	X	2	17	2	60	34	6	28	17	9		+
Մանկական վիրաբուժական ստոմատոլոգիա												
IV	VIII	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
	IX	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
	X	2	17	2	60	34	6	28	17	9		+
Ընդամենը		12	102	12	360	204	44	160	102	54		

1. ՆԱԻՍԴԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝ Անատոմիա, Կենսաբանություն, Ֆիզիոլոգիա, Քիմիա, Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Մանկական տարիքի հոգեբանություն, Լատիներեն, Հյուսվածաբանություն, Իմունոլոգիա, Կենսաքիմիա
2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ
«Մանկական հասակի ստոմատոլոգիա» դասընթացն ուսումնասիրում է հիմնական ստոմատոլոգիական հիվանդությունները՝ կախված մանկական օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ

Պատրաստել բժշկ ստոմատոլոգներ, որոնք կկարողանան, օգտագործելով բժշկական գիտության և պրակտիկայի ժամանակակից մեթոդները, ցուցաբերել ամբուլատոր ստոմատոլոգիական օգնություն հիմնական թերապևտիկ և վիրաբուժական հիվանդությունների ժամանակ՝ կախված մանկական օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա մանկական հասակի բնակչության դիսպանսեր հսկողության անհրաժեշտ սկզբունքները, երեխաների մասսայական հիվանդությունների դեպքում կազմակերպվող պրոֆիլակտիկ միջոցառումները (ատամների կարիես, պարոդոնտի հիվանդություններ), թերապևտիկ և վիրաբուժական հիվանդությունների առանձնահատկությունները մանկական հասակում, ատամների պլանային սանացիա մանկական կազմակերպված կոլեկտիվներում և անհատական դիմումների դեպքում:

Կարողանա հավաքել հիվանդի լրիվ բժշկական անամնեզը, անցկացնել հիվանդի ֆիզիկական հետազոտություն, վերլուծել հետազոտության արդյունքները, մշակել բուժման օպտիմալ տակտիկա:

Տիրապետի մանկական հասակի թերապևտիկ և վիրաբուժական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշմանը, բուժմանը, պրոֆիլակտիկայի մեթոդներին, բերանի խոռոչի սանացիային, ատամների մաքրման և ատամների կեղտոտվածության աստիճանի որոշման եղանակներին, ստոմատոլոգիական թերապևտիկ և վիրաբուժական հիվանդությունների հետազոտության եղանակներին, ամբուլատոր քարտի վարմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. ADA/PDR Guide to Dental Therapeutics, 4th Edition, Toronto, 2006;
2. N. Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery, London, 2012;
3. P. Casamassimo, H. Fields, D. McTigue, A. Nowak, Pediatric Dentistry, New York, 2012;
4. В. Зеленский, Детская Хирургическая стоматология и ч/л. хирургия, Москва, 2009.
5. Е. Боровский, «Терапевтическая стоматология», 2009.
6. Գ. Քոչարյան, Ա. Ավագյան, Մանկական հասակի վիրաբուժական ստոմատոլոգիա, Երևան, 1996
7. Վ. Տատինցյան, Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Երևան, 1997;

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՐԹՈՂՈՆՏԻԱ ԵՎ ՄԱՆԿԱԿԱՆ ՀԱՐԱԴՐԱՎՈՐՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	IV, V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	VIII, IX
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Հայկուշ Ալեքսանյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91 99 55 66
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	doctor.alexanyan@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, Է. Մնացականյանի անվան մանկական ստոմատոլոգիական պոլիկլինիկա
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ. Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Կոնսուլ. ժամ	Քննություն	Ստուգարք
IV	VIII	2	17	3	60	51	12	39	7	2	+	
V	IX	2	17	2	60	34	6	28	17	9	+	
Ընդամենը		4	34	5	120	85	18	67	24	11		

- 1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Անատոմիա
  - Կենսաբանություն
  - Ֆիզիոլոգիա
  - Քիմիա
  - Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում
  - Մանկական տարիքի հոգեբանություն
  - Լատիներեն
  - Հյուսվածաբանություն
  - Իմունոլոգիա
  - Կենսաքիմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**
«Օրթոդոնտիա և մանկական հարադրավորում» դասընթացն ուսումնասիրում է օրթոդոնտիայի հիմնական դրոյթները, մուլտիդիսցիպլինար ստոմատոլոգիական բուժման իրականացման ձևերը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**
Դասընթացի նպատակն է մասնագիտության պատրաստման գործընթացում ուսուցանել դիմաձնոտային անոմալիաների դասակարգումը, կանխարգելումը, ախտորոշումը, բուժումը, մանկական պրոթեզավորման առանձնահատկությունները և կիրառման տեխնոլոգիան:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ատամնաճնտային անոմալիաների առաջացման պատճառները, դասակարգումը, մանկական պրոթեզավորման սկզբունքներն ու առանձնահատկությունները, պրոթեզների պատրաստման մեթոդը, ատամնաճնտային բնածին և ձեռքբերովի արատները, նրանց կարգավորման ձևերն ու սկզբունքները՝ օրթոդոնտիկ բազմազան սարքերի օգնությամբ, ինչպես նաև ատամնաշարերի և ծնոտների պրոթեզավորման միջոցով, օրթոդոնտիկ սարքավորումների դասակարգումը և նրանց կառուցվածքային տարրերը, օրթոդոնտիկ սարքավորումների օգտագործման կանոնները:

Տիրապետի օրթոդոնտիկ սարքերի կիրառմանը և նրանց ցուցումներին մանկական տարրեր հասակներում, դեռահասների և պատանեկան հասակում, ատամնաճնտային անհատական շարժական օրթոդոնտիկ սարքերի ատամնաճնտային անկանոնությունների բուժման տեխնիկային, ատամնաճնտային համակարգի ախտահարումների դիսպանսեր հսկողության սկզբունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Bahreman, Early Age Orthodontic Treatment, Quintessence, 2013;
2. R. Nanda, Current Therapy in Orthodontics, Michigan, 2010;
3. S. Bishara, Textbook of Orthodontics, New York, 2006;
4. Л. Персин, Ортодонтия, Москва, 2004;
5. Н. Головки, Ортодонтические аппараты, Москва, 2002;
6. Р. Нанда, Биомеханика и эстетика в клинической ортодонтии, Москва, 2009;
7. У. Проффит, Современная ортодонтия, Москва, 2006.
8. Ф. Нетцель, К. Шульц, Практическое руководство по орт диагностике, Львов, 2006;

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՐԹՈՊԵԴԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III -V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV-X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վահագն Կիրակոսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91400814
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Unitradmed.info@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, Մայ Սիթի Դենթիաթ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ. Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասարի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաթիվ
Ելուցիկություն												
III	V	3	17	3	90	51	18	33	26	13		+
Ատամների հասարակ հարադրավորում												
III	V	2	17	2	60	34	10	24	17	9		+
III	VI	2	17	2	60	34	10	24	17	9	+	
IV	VII	3	17	3	90	51	8	43	26	13		+
Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատամության ժամանակ												
IV	VII	4	17	4	120	68	10	58	34	18	+	
Ատամների բարդ հարադրավորում												
IV	VIII	2	17	3	60	51	8	43	7	2		+
V	IX	2	17	3	60	51	8	43	5	4		+
	X	3	17	3	90	51	8	43	26	13	+	
Ընդամենը		21	136	23	630	391	80	311	158	81		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Մարդու անատոմիա, - Հյուսվածաբանություն, - Նորմալ ֆիզիոլոգիա, - Ֆիզիկա, - Քիմիա, - Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, - Ախտաբանական անատոմիա - Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա:
---

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիա» դասընթացը ներառում է հետևյալ բաժինները .

- **«Նյութագիտություն»:** Դասընթացն ուսումնասիրում է ստոմատոլոգիական նյութերի տեսակները, օգտագործման ոլորտը և դրանց ներկայացվող պահանջները:
- **«Ատամների հասարակ հարադրավորում»:** Դասընթացն ուսումնասիրում է ներդիրների, վերդիրների, մակդիրների կլինիկոլաբորատոր փուլերը, արհեստական պսակների և գամիկների, ինչպես նաև ատամների հղկման, անշարժ կամրջաձև հարադիրների տեսակները, կլինիկոլաբորատոր փուլերը:
- **«Հարադրավորում ծնոտի լրիվ անատամության ժամանակ»:** Դասընթացն ուսումնասիրում է լրիվ անատամ ծնոտների դասակարգումը , լրիվ անատամ ծնոտների հարադրավորման կլինիկոլաբորատոր փուլերը հինգ բուժայցով:
- **«Ատամների բարդ հարադրավորում»:** Դասընթացն ուսումնասիրում է ձուլածո աղեղային հարադիրի պատրաստման կլինիկոլաբորատոր փուլերը հինգ բուժայցով: ՔՄՕՇ-ի հիվանդությունների դասակարգումը, կլինիկան, ախտորոշումը, տարբերակիչ ախտորոշումը, օրթոպեդիկ բուժումը: Դիմաձևտային շրջանի արտոնների դասակարգումը և հարադրավորումը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին ուսուցանել ստոմատոլոգիայում կիրառվող հիմնական և օժանդակ նյութերի հետ: Սովորեցնել ներդիրների, վերդիրների, մակդիրների, արհեստական պսակների, գամիկների, կամուրջների, լրիվ շարժական, ձուլածո աղեղային հարադիրների պատրաստման կլինիկոլաբորատոր փուլերը, ատամների հղկման տեսակները:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Նյութերի հետ աշխատանքի կանոնների յուրացում,
- Նյութերին վերաբերող պահանջների և դրանց կիրառման ոլորտների իմացություն,
- ներդիրների, վերդիրների, մակդիրների կլինիկոլաբորատոր փուլերի յուրացում,
- արհեստական պսակների, գամիկների կլինիկոլաբորատոր փուլերի և տեսակների, առանձնահատկությունների յուրացում,
- ատամների հղկման սկզբունքների իմացություն,
- կամուրջների կլինիկոլաբորատոր փուլերի յուրացում,
- լրիվ շարժական, ձուլածո աղեղային հարադիրների պատրաստման կլինիկոլաբորատոր փուլերի յուրացում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա Ստոմատոլոգիայում կիրառվող հիմնական և օժանդակ նյութերը, նյութերի կիրառման կանոնները, օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ախտորոշումը:

Կարողանա պատրաստել տիպարներ, ներդիրներ, արհեստական պսակներ, կամուրջներ, գամիկներ, լրիվ շարժական հարադիր, ձուլածո աղեղային հարադիր:

Տիրապետի ներդիրների պատրաստման եղանակներին, արհեստական պսակների, գամիկների պսակների, կամուրջների, լրիվ շարժական հարադիրի, ձուլածո աղեղային հարադիրի պատրաստման եղանակներին, մասնակի անատամության ժամանակ պրոթեզավորման հիմունքներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. Աբրահամյան Հ. Ա., Արհեստական լրիվ ատամնաշար հինգ բուժայցով: Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի դասախոսությունների շարք, Երևան, 2002,		
2. Աբրահամյան Հ. Ա., Արհեստական մասնակի ատամնաշար հինգ բուժայցով: Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի դասախոսությունների շարք, Երևան, 2006,		
3. Կիրակոսյան Վ. Պ., ՔՄԾՀ հիվանդությունները, դիմաձևտային օրթոպեդիա, կոտրվածքներ, բնածին և ձեռքբերովի արատներ, ստոմատոլոգիական պրոթեզավորումը բանակում, Երևան 1996,		
4. Atlas of Human Anatomy,		
5. Peter E. Dawson, Functional Occlusion, Canada, 2006,		
6. Shillingburg, Herbert T., Jr.; Sather, David A., Fundamentals of Fixed Prosthodontics, Fourth Edition, Cicago, 2012.		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՕՐԹՈՊԵԴԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱՅԻ ՊՐՈՊԵԴԵՎՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վահագն Կիրակոսյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 91400814
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՅԵ	Unitradmed.info@gmail.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, Մայ Սիթի Դենթիաթ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ. Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասարկ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդակց.	Քննություն	Ստուգաթիվ
II	IV	2	17	2	60	34	14	20	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	14	20	17	9		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> – Մարդու անատոմիա, – Դիմաձևաբանություն և անատոմիա, – Հյուսվածաբանություն, – Նորմալ ֆիզիոլոգիա, – Քիմիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆՂԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա առարկան ուսումնասիրում է դրոշմագրալների, տիպարների և կծվածքի տեսակները և առանձնահատկությունները, քունքստործնոտային հողի կառուցվածքը և բիոմեխանիկան:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՅԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԻՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է բժիշկ- ստոմատոլոգներին մասնագիտության պատրաստման գործընթացում ուսուցանել օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիական ծառայության կազմակերպման առանձնահատկությունները, օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայում կիրառվող գործիքները, նյութագիտությունը, ձուլարանի աշխատանքների կազմակերպումն ու ձուլման գործընթացը:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ դրոշմագրալների, տիպարների և կծվածքի տեսակների և առանձնահատկությունների յուրացում, ▪ քունքստործնոտային հողի կառուցվածքի և բիոմեխանիկայի իմացություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հետազոտման եղանակները, բոլոր տեսակի նյութերը և ձուլվածքները, որոնք օգտագործվում են օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայում, օրթոպեդիկ ստոմատոլոգիայում օգտագործվող գործիքները և նրանց կիրառումը:

Տիրապետի մշակել ատամները տարբեր տեսակի արհեստական պսակների համար, ստանալ ատամնաշարերից դրոշմներ, ստանալ դրոշմներից ախտորոշիչ և աշխատանքային տիպարներ, տարբեր տեսակի հարադիրների օգտագործմանը, հարադիրների օգտագործման հիգիենիկ կանոններին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Կիրակոսյան Վ. Պ., ՔՄԾՀ հիվանդությունները, դիմաձևտտային օրթոպեդիա, կոստրվածքներ, բնածին և ձեռքբերովի արատներ, ստոմատոլոգիական պրոթեզավորումը բանակում, Երևան 1996,
2. Atlas of Human Anatomy,
3. Peter E. Dawson, Functional Occlusion, Canada, 2006,
4. Shillingburg, Herbert T., Jr.; Sather, David A., Fundamentals of Fixed Prosthodontics, Fourth Edition, Chicago, 2012,

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԻՎԱՆԴՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԿԱՆԽԱՐԳԵԼՈՒՄ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2017-2018		

ԿԱԶՄՈՂ	Գոհար Մանաշյան
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 03 11 84
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mgs23@mail.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ.Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	2	17	2	60	34	16	18	17	9		+
	IV	2	17	2	60	34	17	20	17	9		+
Ընդամենը		4	34	4	120	68	33	38	34	18		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> - Կենսաբանություն - Ֆիզիկա - Քիմիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>«Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում» դասընթացն ուսումնասիրում է ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման հիմնական միջոցները, բերանի խոռոչի հիգիենայի մեթոդները և միջոցները, հիգիենիկ ինդեքսները, կարիեսի և պարոդոնտի հիվանդությունների կանխարգելումը:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ապագա ստոմատոլոգներին ուսուցանել ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման հիմունքները:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման վերաբերյալ գիտելիքների յուրացում: - Հիգիենիկ ինդեքսների որոշման յուրացում: - Բերանի խոռոչի հիգիենայի պահպանման կանոնների յուրացում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
Իմանա ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելման նպատակներն ու խնդիրները:		
Կարողանա հետազոտել բերանի խոռոչը, հայտնաբերել դեֆեկտներ և կատարել կանխարգելիչ միջոցառումներ:		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
1. J. Murray, J. Nunn, J. Steele, The Prevention of Oral Disease, New York, 2003.		
2. H. Limeback, Comprehensive Preventative Dentistry, New Jersey, 2013.		
3. Э. Кузьмина, Профилактика стоматологических заболеваний, Москва, 2001		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԹԵՐԱՊԵՎՏԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III -V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V-X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գոհար Մանաշյան բ.գ.թ. Լուսինե Գալստյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 03 11 84, +374 91 45 92 92
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mgs23@mail.ru , lus25g@yandex.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, ՍտոմԼայն
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ.Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
Կարիեսաբուժական												
III	V	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
	VI	3	17	3	90	51	12	39	25	14		+
IV	VII	3	17	3	90	51	10	41	25	14	+	
Էնդոդոնտիկ												
IV	VII	2	17	2	60	34	8	26	17	9		+
	VIII	2	17	3	60	51	12	39	7	2	+	
V	IX	2	17	2	60	34	8	26	17	9	+	
	X	3	17	3	90	51	12	39	25	14	+	
Պարոդոնտոլոգիա												
V	IX	3	17	3	90	51	10	41	25	14		+
	X	2	17	3	60	51	10	41	6	3	+	
Բերանի խոռոչի յորձաթաղանթի հիվանդություններ												
V	IX	2	17	2	60	34	8	26	17	9	+	
	X	2	17	2	60	34	8	26	17	9	+	
Ընդամենը		26	187	28	780	476	106	370	198	106		

1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝

- Անատոմիա
- Կենսաբանություն
- Ֆիզիկա
- Քիմիա
- Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա
- Ախտաբանական անատոմիա
- Հիստոլոգիա
- Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա
- Ստոմատոլոգիական հիվանդությունների կանխարգելում

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա» դասընթացը ներառում է հետևյալ բաժինները.

- **«Կարիեստոլոգիա»** դասընթացը ուսումնասիրում է ատամների կարծր հյուսվածքների ախտահարումների ժամանակ ատամների գեղագիտական վերականգնման բուժական սկզբունքը և բուժման ժամանակ առաջացող սխալներն և բարդությունները, դրանց կանխարգելումը:
- **«Էնդոդոնտիա»** դասընթացը ուսումնասիրում է պուլպայի և պերիոդոնտի հիվանդությունների տարածվածությունը, ախտածագումը, պատճառագիտությունը, կլինիկան, ժամանակակից ախտորոշումը, բուժման ճիշտ մեթոդների ընտրությունը, կանխարգելումը:
- **«Պարոդոնտոլոգիա»** դասընթացը ուսումնասիրում է պարոդոնտի հիվանդությունների տարածվածությունը, ախտածնությունը, պատճառագիտությունը, կլինիկան, ժամանակակից ախտորոշումը, բուժման ճիշտ մեթոդների ընտրությունը, կանխարգելումը:
- **«Բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդություններ»** դասընթացը ուսումնասիրում է բերանի խոռոչի լորձաթաղանթի հիվանդությունների դասակարգումը, ախտածագումը, պատճառագիտությունը, կլինիկան, ժամանակակից ախտորոշումը, բուժման ճիշտ մեթոդների ընտրությունը:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Պատրաստել բժիշկ ստոմատոլոգներ, որոնք կկարողանան, օգտագործելով բժշկական գիտության և պրակտիկայի ժամանակակից մեթոդները, ցուցաբերել ամբուլատոր ստոմատոլոգիական օգնություն հիմնական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ժամանակ՝ կախված օրգանիզմի անհատական և տարիքային անատոմիաֆիզիոլոգիական առանձնահատկություններից:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների ախտորոշման մեթոդների յուրացում,
- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների թերապևտիկ բուժման ցուցումների և հակացուցումների յուրացում,
- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների ժամանակ ամբուլատոր-պոլիկլինիկական պայմաններում թերապևտիկ բուժման գործնական հմտությունների ձևակերպումը,
- Ստոմատոլոգիական տարբեր հիվանդությունների բուժման բարդությունների հայտնաբերում, վերացում և կանխարգելում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱԲԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ստոմատոլոգիական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը և դասակարգումը, առաջացման էթիոլոգիկ ֆակտորները, հետազոտման, ախտորոշման, կանխարգելման և թերապևտիկ բուժման մեթոդները, բուժման բարդությունների պատճառները և դրանց կանխարգելումը, բուժման հետևանքով առաջացած սխալները, վերացումը և կանխարգելումը:

Կարողանա կատարել պացիենտների հետազոտում, ախտորոշման նպատակով՝ լաբորատոր և ճառագայթային հետազոտություններ, բուժման պլանավորում և մեթոդի ընտրություն, բարդությունների հայտնաբերում, վերացում և կանխարգելիչ միջոցների ձեռնարկում:

Տիրապետի ստոմատոլոգիայում կիրառվող հետազոտման մեթոդներին, անզգայացման տեխնիկային, կարիոզ խոռոչների մշակման և ձևավորման տեխնիկային, տարբեր լցանյութերի պատրաստմանը, անհետաձգելի իրավիճակներում ախտորոշմանն ու առաջին բժշկական օգնության ցուցաբերմանը:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Լ. Եսայան, Ջ. Մկրտչյան, Ա. Ավետիսյան, Լ. Շամիրամյան, Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Ուսումնական ձեռնարկ, Երևան, 2017
2. Լ. Կ. Եսայան, Ատամի կարծր հյուսվածքների կառուցվածքը: Ատամի կարիես, 2010
3. Մանկական թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Պարօրոնտալ հիվանդությունները մանկական հասակում, Ուսումնամեթոդական ձեռնարկ, Երևան, 2016
4. Վ. Տատինցյան, Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Երևան, 1997թ.
5. ADA/PDR Guide to Dental Therapeutics, 4th Edition, Toronto, 2006
6. F. S. Weine, Endodontic Therapy, 6th Edition, Mosby, 2004
7. M. Goldberg, Understanding Dental Caries, Berlin, 2015
8. M. Torabinejad, R. Walton, Endodontics, Saunders, 2009
9. А. Николаев, Л. Цепов, «Практическая терапевтическая стоматология», 2016
10. Е. Боровский, «Терапевтическая стоматология», 2009

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՍՅՈՒՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տատային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ԹԵՐԱՊԵՎՏԻԿ ՍՏՈՄԱՏՈԼՈԳԻԱՅԻ ՊՐԵՊԵՂԵՎՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	II	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	III, IV
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գոհար Մանաշյան բ.գ.թ. Լուսինե Գալստյան (արտ. շահակից)
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 03 11 84, +374 91 45 92 92
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	mgs23@mail.ru , lus25g@yandex.ru

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ. Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդով.	Քննություն	Ստուգարք
II	III	3	17	3	90	51	16	35	26	13		+
	IV	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
Ընդամենը		5	34	5	150	85	28	77	43	22		

- 1. ՆԱԻՆՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝**
  - Անատոմիա
  - Կենսաբանություն
  - Ֆիզիկա
  - Քիմիա
- 2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ**

«Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա» դասընթացն ուսումնասիրում է ստոմատոլոգիայի բաժինները, դրանց խնդիրներն ու նպատակները, ստոմատոլոգիական կաբինետի կահավորումը, գործիքների դասակարգումը, ախտահանման եղանակները, հետազոտման մեթոդները թերապևտիկ ստոմատոլոգիայում, բերանի խոռոչի կառուցվածքը, օրգանների անատոմիան և հյուսվածքաբանությունը, թուքը, դրա կազմությունն ու դերը, ատամների գրանցման բանաձևերը, պլոմբանությունը:
- 3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ**

Դասընթացի նպատակն է մասնագիտության պատրաստման գործընթացում ուսուցանել ստոմատոլոգիական աշխատասենյակի գործունեության կազմակերպումը և կահավորումը, ստոմատոլոգիական գործիքները, հիվանդի հետազոտման հիմնական և հավելյալ մեթոդները, ստոմատոլոգիական հիվանդությունների ախտանիշները, հիվանդների գանգատները, սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները, ախտորոշումը, կարիոզ խոռոչների և արմատախողովակների մշակման մեթոդներն ու լեցանյութերը:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա ստոմատոլոգիական աշխատասենյակի գործունեության կազմակերպումը և կահավորումը, ստոմատոլոգիական թերապևտիկ գործիքները (ախտորոշիչ, էնդոդոնտիկ), հիվանդի հետազոտման հիմնական և հավելյալ մեթոդները, ստոմատոլոգիական հիվանդությունների սուբյեկտիվ և օբյեկտիվ քննությունները, ատամի կարիոզ և ոչ կարիոզ ախտահարումները, դրանց կլինիկան, ախտորոշումը:

Կարողանա կազմել բժշկական փաստաթղթեր, կատարել հիվանդի նախնական զննում, անամնեզի հավաքում, գրել ատամնային բանաձևեր, լրացնել բժշկական քարտը, հետազոտել և հայտնաբերել բերանի խոռոչում դեֆեկտներ, պատրաստել լցանյութեր պլոմբավորման համար:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Հարությունյան Ա., Թերապևտիկ ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա, Երևան 2009
2. Վ. Տատինցյան, Թերապևտիկ ստոմատոլոգիա, Երևան, 1997;
3. ADA/PDR Guide to Dental Therapeutics, 4th Edition, Toronto, 2006;
4. Е. Боровский, «Терапевтическая стоматология», 2009.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ

ՄԻԱՎՈՐ

Հաճախումներ	20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում	70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք	10

7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇՄԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳՄԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ

Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԱՏՈՄԱՏՈՂՈՋԻԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III -V	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V-X
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2018-2019		

ԿԱԶՄՈՂ	Գայանե Գրիգորյան Ադամ Պերճ
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 24 58 70, +374 98 97 59 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arthur.hayrapetyan@inbox.ru , bergeatam@msn.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիայի
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ, ՍտոմԼայն, Մայ Սիթի Դենթիսթ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ.Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասակի. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասավորված խորհրդատ.	Քննություն	Ստուգարք
Տեղային ցավազրկումը և անեսթեզիոլոգիան ստոմատոլոգիայում												
III	V	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն												
III	VI	2	17	3	60	51	18	33	7	2		+
IV	VII	4	17	4	120	68	18	50	34	18		+
	VIII	2	17	3	60	51	8	43	7	2	+	
V	IX	2	17	3	60	51	12	39	6	3	+	
Ինայանտոլոգիա և բերանի խոռոչի վերակառուցողական վիրաբուժություն												
V	IX	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
	X	2	17	2	60	34	12	22	17	9		+
Ընդամենը		16	119	19	480	232	92	231	105	52		

1. ՆԱԻԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝
<ul style="list-style-type: none"> - Մարդու անատոմիա, - Հյուսվածաբանություն, - Նորմալ ֆիզիոլոգիա, - Ֆիզիկա, - Քիմիա, - Ախտաբանական ֆիզիոլոգիա, - Ախտաբանական անատոմիա - Դեղաբանություն - Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդեուտիկա

2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ

«Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա» առարկան ներառում է հետևյալ բաժինները.

- **Տեղային ցավազրկում:** Դասընթացն ուսումնասիրում է անզգայացնող նյութերը, տեղային անզգայացման եղանակները, նրանց կատարման մեթոդիկան:
- **Բերանի խոռոչի վիրաբուժություն:** Դասընթացն ուսումնասիրում է բերանի խոռոչի վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, բուժումը:
- **Իմպլանտոլոգիա և բերանի խոռոչի վերակառուցողական վիրաբուժություն:** Դասընթացն ուսումնասիրում է իմպլանտոլոգիայի հիմունքները, վերակառուցողական, պլաստիկ վիրահատությունների իրականացման տեխնիկան:

3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.

3.1. Դասընթացի նպատակը

Պատրաստել բժիշկ ստոմատոլոգներ որոնք կկարողանան ցուցաբերել ամբուլատոր վիրաբուժական ստոմատոլոգիական օգնություն:

3.2. Դասընթացի խնդիրները

- Տեղային ցավազրկման եղանակների յուրացում,
- Ատամի հեռացման ցուցումների, հակացուցումների տեխնիկայի յուրացում,
- Վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման, բուժման եղանակների յուրացում,
- Վիրաբուժական հիվանդությունների բարդությունների հայտնաբերում, վերացում, կանխում:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է

Իմանա տեղային ցավազրկման եղանակները, ատամի հեռացման տեխնիկան, վիրաբուժական հիվանդությունների էթիոլոգիան, պաթոգենեզը, կլինիկան, բուժման եղանակները, բերանի խոռոչի պլաստիկ, վերակառուցողական վիրահատությունների տեխնիկան, իմպլանտոլոգիայի հիմունքները:

Կարողանա իրականացնել տեղային ցավազրկում, ատամի հեռացում, կատարել վիրաբուժական ստոմատոլոգիական հիվանդությունների հետազոտում, ախտորոշում, բուժման պլանավորում, բարդությունների կանխարգելում և վերացում, պլաստիկ և վերակառուցողական վիրահատությունների իրականացում

Տիրապետի տեղային անզգայացման բոլոր եղանակներին, ատամի հեռացման տեխնիկային, վիրաբուժական հիվանդությունների ախտորոշման և բուժման եղանակներին:

5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Խ. Բադայան, Յ. Պողոսյան, Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա, Երևան, 1996;
2. Վիրաբուժական ստոմատոլոգիա և դիչմաձնոտային վիրաբուժություն, խմբ. պրոֆ. Գ. հակոբյան, Երևան, 2018
3. Т. Робустова, Хирургическая стоматология, Москва, 1996;
4. Т. Робустова, Имплантация зубов, Москва, 2003;
5. G. Byrne, Fundamentals of Implant Dentistry, Dublin, 2014;
6. N. Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery, London, 2012;
7. Sturdevant' s Art and Science of Operative Dentistry, Elsevier, 2013.

6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«գերազանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԱՆՎԱՆՈՒՄ	ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԱՏՈՄԱՏՈՂՈՋԻԱՅԻ ՊՐՈՊԵՂԵՎՏԻԿԱ		
ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՏԵՍԱԿ	Պարտադիր		
ԿՐԹԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿ	ԱՆԸՆԴՀԱՏ ԵՎ ԻՆՏԵԳՐԱՑՎԱԾ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳԻՐ		
ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՁԵՎԸ	Առկա		
ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ	Ստոմատոլոգիա		
ՖԱԿՈՒԼՏԵՏ	Ստոմատոլոգիական		
ԿՈՒՐՍ	III	ԿԻՍԱՄՅԱԿ	V
ՈւՍՈւՄՆԱԿԱՆ ՏԱՐԻ	2015-2016		

ԿԱԶՄՈՂ	Գայանե Գրիգորյան Ադամ Պերճ
ՀԵՌԱԽՈՍ	+374 94 24 58 70, +374 98 97 59 55
ԷԼԵԿՏՐՈՆԱՅԻՆ ՀԱՍՑԵ	arthur.hayrapetyan@inbox.ru , bergeatam@msn.com

ԱՄԲԻՈՆ	Ստոմատոլոգիա
ԿԼԻՆԻԿԱԿԱՆ ԲԱԶԱ	ԳԲՈՒԿ
ԱՄԲԻՈՆԻ ՎԱՐԻՉ	բ.գ.դ., պրոֆեսոր Վ.Պ.Կիրակոսյան

ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ԾԱՎԱԼԸ

Կուրս	Կիսամյակ	Կրեդիտ	Ուսումն. շաբաթ	Շաբաթակ. ժամ	Ընդհանուր ժամ	Ընդամ. լս. ժամ	Դասախ. ժամ	Գործն., լաբ. ժամ	Ինքն. աշխ. ժամ	Դասախոսի խորհրդատ.	Քննություն	Ստուգարք
III	V	2	17	2	60	34	14	20	17	9		+
Ընդամենը		2	17	2	60	34	14	20	17	9		

<p>1. ՆԱԽԱՊԱՅՄԱՆ. Դասընթացի յուրացման համար անհրաժեշտ է՝</p> <ul style="list-style-type: none"> – Մարդու անատոմիա – Նորմալ ֆիզիոլոգիա
<p>2. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՀԱՄԱՌՈՏ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆԸ</p> <p>Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկական ուսումնասիրում է դիմաճնտային շրջանի անատոմիան, վիրաբուժական ստոմատոլոգիական ծառայության կազմակերպումը, հիվանդների հետազոտման եղանակները, փաստաթղթերի լրացումը և վիրաբուժական գործիքները:</p>
<p>3. ԴԱՍԸՆԹԱՑԻ ՆՊԱՏԱԿԸ ԵՎ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ.</p> <p>3.1. Դասընթացի նպատակը</p> <p>Դասընթացի նպատակն է ուսանողներին սովորեցնել ասեպտիկայի, անտիսեպտիկայի կանոնները, հիվանդների հետազոտման եղանակները և ծանոթացնել վիրաբուժական գործիքների հետ:</p> <p>3.2. Դասընթացի խնդիրները</p> <ul style="list-style-type: none"> – Վիրաբուժական հիվանդների հետազոտման եղանակների յուրացում, – փաստաթղթերի լրացում, – գործիքների օգտագործման եղանակների իմացություն:

4. ԿՐԹԱԿԱՆ ՎԵՐՋՆԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ. Դասընթացի ավարտին ուսանողը պետք է		
<p>Իմանա դիմաձևտային շրջանի անատոմիան, ասեպտիկայի և անտիսեպտիկայի հիմունքները, հիվանդների հետազոտման միջոցները, փաստաթղթերի լրացման կանոնները:</p> <p>Կարողանա կատարել հիվանդների հետազոտում, լրացնել համապատասխան փաստաթղթերը, օգտագործել վիրաբուժական գործիքները:</p>		
5. ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Ավետիսյան Է., Վիրաբուժական ստոմատոլոգիայի պրոպեդևտիկա, Երևան, 2011; 2. Ю. Соловьев, Пропедештика хирургической стоматологии, Москва, 2007; 3. N. Malik, Textbook of Oral and Maxillofacial Surgery, London, 2012. 		
6. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ԲԱՂԱԴՐԻՉՆԵՐ		ՄԻԱՎՈՐ
Հաճախումներ		20
Գիտելիքների յուրացման, կարողությունների և հմտությունների գնահատում		70
Ինքնուրույն անհատական աշխատանք		10
7. ԳՆԱՀԱՏՄԱՆ ՎԱՐԿԱՆԻՇԱՅԻՆ /ՌԵՅՏԻՆԳԱՅԻՆ/ ՀԱՄԱԿԱՐԳ		
Գնահատական	Գնահատման միավորը	Գնահատման տառային նիշը
«զերպանց»	96-100	A+
	90-95	A
«լավ»	80-89	B+
	70-79	B
«բավարար»	60-69	C+
	51-59	C
«անբավարար»	50 և ցածր	D
«ստուգված»	≥51	S
«չստուգված»	< 51	U